

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร

ผลลัพธ์การเรียนรู้ในเรื่องความมีปรีชาสามารถของครูดี ครูเก่ง หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐาน

เกี่ยวกับหลักสูตร

1. ด้านทักษะการคิด ผู้เรียน.....
 - 1.1 แสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ
 - 1.2 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย
 - 1.3 มีส่วนร่วมคิดสร้างสรรค์งานกลุ่ม
 - 1.4 ได้พัฒนาจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 - 1.5 ได้คิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง
2. ด้านทักษะการถ่ายโยง ผู้เรียน.....
 - 2.1 สามารถรวบรวมข้อมูลได้
 - 2.2 สามารถรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
 - 2.3 ร่วมปรึกษาและวางแผนกับเพื่อนในกลุ่ม
 - 2.4 แนะนำวิธีการทำงานและช่วยเหลือเพื่อนได้
 - 2.5 สามารถมองเห็นสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม
 - 2.6 สามารถอธิบายสิ่งที่เรียนรู้ให้ผู้อื่นฟังได้
3. ด้านทักษะการปฏิบัติ ผู้เรียน.....
 - 3.1 ปฏิบัติตามบทบาทและภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 3.2 ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
 - 3.3 มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานจนสำเร็จ
 - 3.4 ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ
 - 3.5 เป็นผู้ลงมือทำกิจกรรม
 - 3.6 ร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม
4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้เรียน.....
 - 4.1 มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 4.2 มีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น
 - 4.3 ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 4.4 มีความพอใจและความสุขในกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

ชุดวิชาครูเรียนรู้หลักสูตร หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร

เรื่อง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร

เวลา 6 คาบ

จำนวน 300 นาที

ผลลัพธ์การเรียนรู้

มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความหมาย องค์ประกอบและความสำคัญของหลักสูตร

ผลลัพธ์การเรียนรู้ย่อย ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร

ผู้เรียนสามารถสรุปสาระการเรียนรู้ เรื่อง “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร”

ในประเด็นต่อไปนี้

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นของหลักสูตรได้
2. จำแนกองค์ประกอบและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตรได้
3. วิเคราะห์ลักษณะของหลักสูตรที่ดีได้

สาระการเรียนรู้ “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร”

1. ความหมายของหลักสูตร
2. ความสำคัญของหลักสูตร
3. องค์ประกอบของหลักสูตร
4. ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสูตร
5. ลักษณะของหลักสูตรที่ดี

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ประสบการณ์การเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
1. ปฐมนิเทศ แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และร่วมวางแผนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ในหัวข้อเนื้อหา "ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร"	แผนการเรียนรู้ "ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร"
2. แบ่งกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4 คน กำหนดให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และเขียนความหมายของหลักสูตร ความสำคัญของหลักสูตรต่อครู ต่อนักเรียน ต่อผู้ปกครอง ต่อผู้บริหาร และต่อประเทศชาติ ตามความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคการคิดเดี่ยว และกระบวนการกลุ่ม	1. เพลงแบ่งกลุ่ม "เพลงลอยเรือ" 2. ใบงานเรื่อง "ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร" 3. กระบวนการเรียนแบบร่วมมือ (Co-Operative Learning) แบบคิดเดี่ยว 2 คู่คิด และ 4 คู่คิด
3. นักศึกษาแต่ละกลุ่มสรุปความรู้และแนวคิดตามสาระของข้อ 2. ในรูปของ Mind Map และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ครูเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์	Mind Map ของกลุ่มย่อย
4. นักศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้และแนวความคิดทั้งหมดเป็นของกลุ่มใหญ่ ทำเป็น Mind Map ของกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นเรียน	Mind Map ของกลุ่มใหญ่
5. นักศึกษาแบ่งกลุ่มใหญ่ กลุ่มละ 5 คน ศึกษากรณีศึกษาเรื่อง "หลักสูตรสมัยหิน" แล้วตอบคำถามและอภิปรายแบบเวียนรอบวงตามประเด็นที่กำหนดซึ่งครอบคลุมสาระการเรียนรู้ในข้อ 1-4	1. เพลงแบ่งกลุ่ม "เพลงผึ้ง" 2. กรณีศึกษาเรื่อง "หลักสูตรสมัยหิน" 3. ใบงานกระบวนการกลุ่มแบบเวียนรอบวง
6. นักศึกษารายงานผลการศึกษาต่อกลุ่มใหญ่ที่ละกลุ่ม ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงผลงาน	สรุปรายงานผลการศึกษากลุ่ม

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

วิธีวัด	เครื่องมือวัด
1. ตรวจสอบผลงานการสรุปความรู้ในเรื่องความถูกต้องและความละเอียดใน Mind Map ของกลุ่ม	เกณฑ์การตรวจสอบผลงาน, แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. สังเกตความถูกต้องของสาระและความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมอภิปรายกลุ่ม
3. ตรวจสอบความถูกต้องของสาระการรายงานกลุ่ม	เกณฑ์การตรวจสอบผลงานการรายงานกลุ่ม

ชิ้นงานของผู้เรียน

1. รายงานการอภิปรายสรุปแนวคิดของตนเองและกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ใน

ใบงาน

2. Mind Map สรุปความรู้ของกลุ่มเรื่องความรู้ ความจำเป็น และความสำคัญของ

หลักสูตร

3. รายงานผลการเรียนรู้ของกลุ่มจากการศึกษากรณีศึกษาเรื่อง "หลักสูตรสมัยหิน"

หมายเหตุ ทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังจากที่นักเรียนนำเสนอในทุกกิจกรรม ครูจะให้ข้อมูลย้อนกลับและสรุปเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และนักเรียนเข้าใจได้ชัดเจน

ใบงานที่ 1 เรื่อง "ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร"

คำชี้แจง แบ่งกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4 คน ให้ผู้เรียนแต่ละคนปฏิบัติกิจกรรม

1. ให้คิดวิเคราะห์จากประสบการณ์เดิมของตนเองและบันทึกไว้ ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 1.2 ความสำคัญของหลักสูตรต่อครู ต่อโรงเรียน ต่อผู้ปกครอง ต่อผู้บริหาร และต่อประเทศชาติ
2. ผู้เรียนนำผลงานของแต่ละคนมาตรวจสอบกัน 2 คน และ 4 คน ตามลำดับ เพื่อหาความเหมือน และความต่างของกันและกัน แล้วสรุปงานของกลุ่มในรูปของ Mind Map
3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น
4. กลุ่มใหญ่ช่วยกันเขียน Mind Map ของกลุ่มใหญ่เรื่องความหมายของหลักสูตรและความสำคัญของหลักสูตร

ใบงานที่ 2 เรื่อง หลักสูตรมัยหิน

คำชี้แจง

1. ให้กลุ่มช่วยกันเลือกประธาน เลขานุการ และให้ดำเนินงานช่วยกันตอบคำถาม 20 ข้อ จากกรณีศึกษาเรื่องหลักสูตรมัยหินเรื่อง หลักสูตรมัยหิน โดยกลุ่มจัดที่นั่งเป็นวงกลมและตอบคำถามเวียนรอบวงจากซ้ายไปขวา โดยทุกคนช่วยกันตอบคำถามที่ละข้อและอภิปรายเป็นคำตอบของกลุ่ม
2. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนตอบคำถามของผู้สอน
3. ผู้สอนเพิ่มเติมในส่วนคำตอบของกลุ่มที่ยังไม่สมบูรณ์
4. ให้ผู้เรียนแต่ละคนนำคำตอบที่กลุ่มและผู้สอนให้ไปบันทึกในสมุดงานของตนเองเพื่อเป็นคะแนนเก็บ

ใบความรู้ที่ 1 เพลงประกอบการสอน.

เพลงลอยเรือ

ลอยเรือ ไปตามธารา เห็นหอยปูปลา แหวกว่ายเวียนวน
 ลอยเรือกันไปหลายคนชะ ลอยเรือกันไปหลายคน
 เห็นคน 4 คน เอาหัวชนกัน
 เห็นคน 4 คน เอาหัวชนกัน

เพลงผึ้ง

ผึ้ง หึ่ง หึ่ง หึ่ง หึ่ง	เห็นผึ้งบินเวียนวน
ดูดตอมสุคนธ์	นำหวานแล้วบินเลยไป
สร้างรวงรังสวยปานวังยิ่งใหญ่	
หากขยันเหมือนผึ้งเมื่อไร	ทุกคนก้าวไปสู่ความเจริญ
หากขยันเหมือนผึ้งเมื่อไร	ทุกคนก้าวไปสู่ความเจริญ

(คำสังครุ ผึ้ง 3 ตัว รัง 1 รัง)

หมายเหตุ รัง 1 รัง คือนักศึกษา 2 คน ผึ้ง 3 ตัว รัง 1 รัง คือนักศึกษาจับกลุ่มกัน กลุ่มละ 5 คน

ใบความรู้ที่ 2 กรณีศึกษา

เรื่อง หลักสูตรสมัยหิน

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว เมื่อมนุษย์ยังอยู่ในสมัยหิน มีชายคนหนึ่งซึ่งคนเรียกกันว่าผู้ทำ
ค้อนแบบใหม่ หรือเรียกสั้น ๆ ว่า ค้อนใหม่ ชายผู้นี้นับได้ว่าเป็นนักการศึกษาคนแรกของโลก

ค้อนใหม่เป็นนักทำ แม้ว่าในครั้งกระนั้นจะไม่ค่อยมีอะไรให้ทำมากนักก็ตาม

สมัยนั้นค้อนหินเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่ง ค้อนใหม่มีชื่อเสียงขึ้นก็เพราะเขาคิด
ทำค้อนหินที่ใช้ได้ดีกว่าเดิม กระบองที่เขาใช้ล่าสัตว์ก็ดีกว่าของคนอื่น วิธีที่เขาใช้ไฟให้เป็น
ประโยชน์ก็เฉียบแหลมกว่าวิธีของคนอื่น เขารู้จักทำ มีความพยายามที่จะทำ แล้วมีกำลังที่
จะทำอีกด้วย พุดง่าย ๆ ก็คือ เขาเป็นผู้ที่พัฒนาแล้ว

นอกจากจะเป็นนักทำแล้ว ค้อนใหม่ก็ยังเป็นนักคิดอีกด้วย สมัยก่อนก็คล้าย ๆ กับ
สมัยนี้แหละ คนส่วนมากมักจะไม่นิยมคิดกันนัก แต่ค้อนใหม่เป็นคนฝันโลก จึงพยายาม
ทำสิ่งที่สังคมไม่ค่อยนิยมนักคือ พยายามใช้ความคิด เวลาที่ล่าสัตว์ได้มาก ๆ คนอื่นจะกิน
กันอย่างเต็มที่ เสร็จแล้วก็นั่งซึมไปหลายชั่วโมง ค้อนใหม่จะกินน้อยกว่าคนอื่น แล้วไปนั่งคิด
อยู่หน้ากองไฟ เขามักจะนั่งจ้องไฟอยู่นาน ๆ แล้วคิดถึงสิ่งรอบ ๆ ตัว เมื่อคิดนาน ๆ เข้าก็เกิด
ความรู้สึกไม่พอใจอย่างรุนแรงในวิธีดำเนินชีวิตของชนในเผ่าของเขาเขาจึงเริ่มคิดหาวิธีแก้
ปัญหาเพื่อจะทำให้ตัวเขา ครอบครัว และเผ่าของเขาได้กินดีอยู่ดีขึ้น

วิธีการของเขาคือการสร้างระบบการศึกษาขึ้น เขาคิดถึงเรื่องการศึกษา ในขณะที่เขา
ดูลูก ๆ เล่นกันอยู่หน้าถ้ำ ของเล่นของเด็ก ๆ ก็มีกระดูก กิ่งไม้ ก้อนกรวด สีต่าง ๆ เขานึก
เปรียบเทียบการเล่นของเด็กกับกิจกรรมของผู้ใหญ่ เด็กเล่นเพื่อความสนุก ผู้ใหญ่ทำงานเพื่อ
การกินดีอยู่ดี เด็กต้องการกระดูก กิ่งไม้ ก้อนกรวดเป็นของเล่น ผู้ใหญ่ต้องการอาหาร
เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เพื่อดำรงชีวิต เด็กเล่นเพื่อให้พ้นความเบื่อหน่าย ผู้ใหญ่ทำงาน
เพื่อให้พ้นจากความหิวโหย ความหนาวเย็น และอันตรายจากสัตว์ร้าย

ค้อนใหม่คิดว่า “เด็กพวกนี้เล่นกันเพื่อความสนุกเท่านั้น แทนที่จะปล่อยให้เล่นกันทั้ง
วันเราควรจะให้ทำอย่างอื่นที่มีประโยชน์บ้าง เราจะให้ทำอะไรดี”

เขาถามตัวเองต่อไปว่า “ก็เวลาเด็กพวกนี้โตขึ้น เราอยากให้เขามีสภาพอย่างไรละ”

แล้วเขาก็ตอบตัวเองว่า “เราอยากให้แกมีเนื้อกินมากขึ้น มีหนังสัตว์นุ่มมากขึ้น มีถ้าดี ๆ อยู่ และมีความปลอดภัยมากขึ้น”

เมื่อวางจุดมุ่งหมายของการศึกษาแล้วเขาก็เริ่มสร้างหลักสูตรด้วยการถามตัวเองต่อไปว่า “คนเราจะต้องรู้จักทำอะไรบ้าง เพื่อให้ท้องอิ่ม ตัวอุ่น และใจสบาย”

เขานึกตอบตัวเองเป็นข้อ ๆ ไปได้ดังนี้ การที่ท้องอิ่ม “เรากินปลาเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นเราจะต้องรู้จักจับปลาด้วยมือเปล่า

ดังนั้นวิชาแรกในหลักสูตรของค้อนใหม่ คือ วิชาจับปลาด้วยมือเปล่า

การที่เราจะตัวอุ่นได้ “เราต้องใช้หนังม้ากลับมาทำเสื้อผ้า เนื้อม้าเราก็เอามากินด้วย ฉะนั้นเราจะต้องรู้จักวิธีล่าม้ากลับมา ด้วยการไล่ตะบองทุบหัวมัน

ด้วยประการฉะนี้ วิชาทุบหัวม้ากลับมาจึงเป็นวิชาที่สองของหลักสูตร

“เวลานี้เสือเขี้ยวดาบเป็นสัตว์ที่เรากลัวที่สุด เราต้องคอยไล่เสืออยู่ตลอดเวลา ถ้าเสือมาที่ปากถ้ำเราก็จุดไฟไล่”

ดังนั้น วิชาที่สามจึงเป็นวิชาใช้ไฟไล่เสือ

เมื่อคิดหลักสูตรได้แล้ว ค้อนใหม่ก็เริ่มให้การศึกษาแก่ลูก ๆ ของเขา ไม่ว่าเขาจะไปไหนเขาจะพาลูก ๆ ไปด้วย เขาแสดงวิธีจับปลา ทุบหัวม้า ไล่เสือให้เด็ก ๆ ดู แล้วให้เด็กลองทำดูด้วย เด็ก ๆ ชอบมาก เพราะรู้สึกสนุกกว่าเล่นกับก้อนกรวดเป็นไหน ๆ ลูก ๆ ของค้อนใหม่เรียนรู้วิชาทั้งสามนี้ได้เป็นอย่างดี นับว่าระบบการศึกษาของค้อนใหม่นี้ประสบความสำเร็จอย่างงดงาม

เมื่อลูก ๆ ของค้อนใหม่โตขึ้น ก็เห็นได้ชัดว่า ได้เปรียบคนที่ไม่ได้รับการศึกษาตั้งแต่เด็กคนอื่น ๆ ในเผ่านั้นก็เริ่มเอาอย่างค้อนใหม่ (ระบบการศึกษานี้ก็เริ่มแพร่หลายมากขึ้น) และวิชาที่ถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษาก็คือวิชาจับปลา ทุบหัวม้า และใช้ไฟไล่เสือ

ถึงจะมีคนนิยมระบบการศึกษานี้มากขึ้น แต่ก็มีคนอื่นอีกพวกหนึ่งที่ไม่ยอมเห็นด้วยกับระบบการศึกษานี้เลย อ้างว่าขัดกับศาสนา พวกนี้ค้านว่า “ถ้าองค์พระผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ที่มีอำนาจเหนือสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ต้องการให้มนุษย์รู้วิชาจับปลา ทุบหัวม้า ใช้ไฟไล่เสือแล้ว พระองค์ก็จะประสาทวิชาเหล่านี้ให้มนุษย์ตั้งแต่เกิดเลยทีเดียว เจ้าค้อนใหม่ผู้นั้นนอกจากจะ

กระทำการขัดขวางประสงคฺขององค์ทเหวะแล้ว ยังทำสิ่งทีขัดกับวิสัยมนุษย์อีกด้วย เพราะมนุษย์นั้นชอบหาความสนุกมากกว่าชอบเรียน"

คนพวกนี้ประมาณครึ่งหนึ่ง จึงร้องค้านว่า "ถ้าเจ้าขัดองค์ทเหวะ เจ้าจะต้องตาย" อีกครึ่งหนึ่งร้องว่า "เจ้าจะเปลี่ยนวิสัยมนุษย์ไม่ได้หรอก"

แต่นับว่าโชคดียี่ที่ค้อนใหม่นั้นเป็นรัฐบุรุษได้ดีเท่า ๆ กับเป็นนักศึกษาเขาสามารถตอบโต้ข้อหาเหล่านี้ได้อย่างสุภาพกับคนเคร่งศาสนาเขาอ้างว่าที่จริงแล้วองค์ทเหวะต้องการให้มนุษย์เรียนวิชาทั้งสาม เพราะเราก็กเห็นแล้วว่าเด็ก ๆ พวกนี้อยากเรียน เด็กจะเรียนได้อย่างไรถ้าองค์ทเหวะไม่ชอบ พวกที่ตะโกนว่าเปลี่ยนวิสัยมนุษย์ไม่ได้นั้น ค้อนใหม่อ้างว่าวัฒนธรรมของเผ่ามีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงบัดนี้ได้ ก็เพราะวิสัยมนุษย์ได้เปลี่ยนไป และถ้าใครว่าเผ่านี้เป็นเผ่าที่ไม่เจริญหรือเป็นเผ่าที่ไม่ยิ่งใหญ่ผู้้นั้นเป็นคนไม่รักเผ่า ค้อนใหม่ออกแถลงการณ์ว่า

"พี่น้องร่วมเผ่าทั้งหลาย ข้าพเจ้ารู้ดีว่าพี่น้องทั้งหลายนับถือองค์ทเหวะ ข้าพเจ้ารู้ดีว่าพี่น้องทั้งหลายจะไม่ทำอะไรขัดกับประสงคฺขององค์ทเหวะ ข้าพเจ้ารู้ดีว่าพี่น้องทั้งหลายมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความรักเผ่าเท่าชีวิตและจะไม่ยอมทำอะไรซึ่งจะขัดขวางความเจริญของเผ่าของเราเลย บัดนี้ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องพัฒนาเผ่าของเราให้รุ่งเรืองขึ้นไปอีก การพัฒนานี้จะต้องอาศัยการศึกษา เมื่อท่านทราบว่ระบบการศึกษาสมัยใหม่มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาเผ่าอันเป็นที่รักของเราทุกคนแล้ว ข้าพเจ้าก็มั่นใจเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะเลิกคัดค้านและจะสนับสนุนระบบการศึกษาสมัยใหม่ของเราให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป"

แถลงการณ์ฉบับนี้ทำให้ฝ่ายค้านแพ้คะแนนเสียง หลังจากนั้นพวกที่มีหน้ามีตาในเผ่าก็สนับสนุนระบบการศึกษาสมัยใหม่ และทุกคนยอมรับว่าหัวใจของการศึกษาคือวิชาทั้งสาม ได้แก่ การจับปลาด้วยมือเปล่า การทบทับหัวม้าและการใช้ไฟไล่เสือ

ต่อมาค้อนใหม่และคนรุ่นเขาก็ชราลงในที่สุดก็ตายไป คนรุ่นหลังยังคงสนับสนุนระบบการศึกษาสมัยใหม่ของค้อนใหม่ ด้วยการให้บุตรหลานของตนศึกษาหาความรู้ความชำนาญในวิชาทั้งสาม คนเผ่านั้นก็รุ่งเรืองมีความสุข มีเนื้อกินอย่างพอเพียง มีหนังสัตว์นุ่งห่มอย่างอบอุ่น มีความปลอดภัยจากเสือเขี้ยวดาบ

ระบบการศึกษาที่ดีอย่างนี้จะทำให้ชนเผ่านั้นเจริญรุ่งเรืองไปชั่วกาลนาน เรื่องก็คงจะจบลงด้วยดีเช่นนั้นถ้าสถานการณ์ทุกอย่างคงเดิม แต่สถานการณ์ทั้งหลายเปลี่ยนไป

ชีวิตซึ่งเคยสงบสุขกลับถูกก่อวณ ยุคใหม่กำลังตีบคลานเข้ามา ปีแล้วปีเล่าเกิดน้ำป่ามาจากภูเขาทางเหนือในลำธารที่เคยใสสะอาด กลับขุ่นมัวด้วยโคลนตมจนมองอะไรไม่เห็น

ความเป็นอยู่ของคนในเผ่านั้นก็เปลี่ยนไป เดี่ยวนี้จับปลาด้วยมือเปล่าไม่ได้เสียแล้ว เพราะไม่รู้จะจับตรงไหน เนื่องจากน้ำขุ่นเสียจนมองไม่เห็นตัวปลา นอกจากนี้ปลาในลำธารก็จะเริ่มชักจะเริ่มขึ้นลาดขึ้น ว่องไวขึ้นและฉลาดขึ้น เจ้าปลาเหล่านี้หลบ ๆ ซ่อน ๆ อยู่ในโคลนตมอย่างสบาย รอดพ้นจากนักจับปลาด้วยมือเปล่า ชาวเผ่าทั้งหลายที่เรียนจบ มัธยมปลาย ก็จับปลาได้ไม่มากกว่าพวกที่จบแค่ ป. 4 พวกนี้ได้ปริญญาทางการจับปลาด้วยมือเปล่านั้นก็ออกจะแย ๆ ไปด้วยเหมือนกัน คนที่ร่ำเรียนวิชาจับปลาด้วยมือเปล่ามาลึกซึ้งเพียงใดก็ตาม ก็ไม่สามารถจะจับปลาได้ถ้ามองไม่เห็นปลา

นอกจากนี้น้ำซึ่งมาจากเขายังทำให้พื้นดินขึ้นและขึ้น เจ้าม้าเกลบทั้งหลายที่มีข้อดีอยู่อย่างหนึ่งคือเป็นเป้าให้หุบหัวง่ายขึ้น ก็มีข้อเสียอยู่อย่างหนึ่งคือมีความมักใหญ่ใฝ่สูง มักฝันที่จะได้เห็นลูกหลานของมันกลายเป็นม้าเทศพันธุ์ดี ร่างกายกำยำ สูงใหญ่ ว่องไว แล้วมันก็รู้ว่าถ้าจะอยู่ในที่แฉะ ๆ อย่างนี้ต่อไป ความฝันของมันจะไม่เป็นความจริงขึ้นมาได้เลย มันก็เลยพากันอพยพไปอยู่ที่อื่น สัตว์ที่เข้ามาอยู่แทนที่ม้าเกลบคือ เลียงผา เลียงผานี้เป็นสัตว์ขี้ตื่นและว่องไวมาก พอได้กลิ่นหรือได้ยินเสียงผิดปกติเพียงนิดเดียว มันก็จะวิ่งหนีไปไกลเสียแล้ว จึงไม่มีใครหุบหัวมันได้เลยเพราะไม่สามารถจะเข้าไปใกล้มันได้

พวกนักหุบหัวม้าเกลบไปตามล่าม้ากันทุกวัน พยายามใช้วิธีการหุบหัวม้าชั้นสูงดังที่ได้ศึกษากันมาหลาย ๆ ปี แต่วันแล้ววันเล่าก็ต้องกลับถ้ามือเปล่า แม้ผู้เชี่ยวชาญด้านหุบหัวม้าก็ล่าม้าไม่ได้เลย เพราะไม่มีม้าจะให้ล่า

อีกประการหนึ่งอากาศขึ้นที่เกิดจากน้ำท่วมนี้ทำให้เชื้อเขี้ยวدابทั้งหลายเป็นปอดบวมตายเกือบหมด ที่เหลืออยู่ไม่กี่ตัวก็หนีไปอยู่ทางใต้ที่มีอากาศแห้งกว่า ภัยที่เกิดจากเชื้อก็หมดไปแต่ก็มีภัยอื่นมาแทน ภัยนี้เกิดจากหมีซึ่งอพยพมาจากทางเหนือ เจ้าหมีเหล่านี้เดินพลุกพล่านอยู่ทั้งกลางวันกลางคืน และไม่กลัวไฟเลย จะโบกคบไฟไล่อย่างไรมันก็ไม่กลัว ผู้ที่ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตทางการใช้ไฟไล่เชื้อก็จนปัญญา ไม่สามารถจะนำวิธีการเรียนมาใช้ไล่หมีได้

วิธีทั้งสามได้แก่ จับปลาด้วยมือเปล่า หุบหัวม้าเกลบ และใช้ไฟไล่เชื้อก็กลายเป็นวิชาภาคทฤษฎีไป จะนำหลักวิชาเหล่านั้นมาให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตไม่ได้แล้ว ชนเผ่านี้

ได้รับความเดือดร้อนอย่างมากมาเพราะไม่มีปลาหรือเนื้อมาจะกิน ไม่มีหนังสือพิมพ์ และเจ้าหน้าที่ก็ก่อความสงบสุขอยู่ตลอดเวลา

แต่คนเหล่านี้ยังมีเคราะห์ดีอยู่ ไม่ต้องสูญพันธุ์ไปเพราะยังคงมีคนประเภทค้อนใหม่ หลงเหลืออยู่บ้าง คนประเภทนี้เป็นคนชนิดที่กล้าคิดกล้าทำ

คนที่หนึ่ง ได้ความคิดขณะที่ยืนจับปลาอยู่ในลำธารน้ำขุ่น เขาเคยพยายามใช้วิธีจับปลาด้วยมือเปล่าที่ได้ร่ำเรียนมาหลายครั้งหลายหนแล้ว ก็ไม่เคยได้ปลาสักที จนกระทั่งสิ้นหวังที่จะจับปลาด้วยมือเปล่าแล้ว และพยายามคิดหาวิธีใหม่ ขณะที่ใช้ความคิดอยู่นั้น เขาเหลือบไปเห็นถาวรีย์เลื้อยอยู่ตามต้นไม้ข้างลำธาร เขาจึงดึงถาวรีย์มากระจุกหนึ่ง เด็ดใบทิ้งแล้วเอามาพันกันไปพันกันมา ที่แรกก็ไม่มีจุดมุ่งหมายอะไรมากกว่าทำ เล่นแก้ก่อกุ้ม แต่พอทำต่อไปสักหน่อยก็เกิดความคิดว่าอาจจะใช้จับปลาได้ เขาจึงเริ่มทำด้วยความตั้งใจ ในที่สุดเขาทำอยู่ก็เป็นรูปร่างขึ้นมา มีลักษณะเป็นตาข่ายกึ่งสวิงกึ่งแห เขาจึงเรียกเพื่อนมาคนหนึ่งแล้วอธิบายใช้สิ่งที่เขาทำขึ้น (เราจะอนุโลมเรียกสิ่งนี้ว่า สวิง) เมื่อเข้าใจดีแล้วคนทั้งสองจึงช่วยกันใช้สวิงช้อนปลาขึ้นมา ภายในเวลาชั่วโหม่งเดียวเขาก็จับปลาได้มากกว่าที่คนทั้งเผ่าจับได้ในเวลา 1 วันเสียอีก

คนที่สอง เริ่มคิดหาวิธีดักเลี้ยงผา ในขณะที่เดินหิวอยู่ในป่าเหมือนกัน เขาพยายามจะหาม้าแถบหน้าโง่ที่เคยมีอยู่มากมายในป่าแต่ก็ไม่พบ เห็นแต่เลี้ยงผาที่แสนจะปราดเปรียว เขาได้พยายามมานานนักหนาแล้วที่จะทาบหัวเลี้ยงผาด้วยวิธีการทาบหัวม้าแถบที่เคยเรียนมาอย่างลึกซึ้ง บัดนี้เขาแน่ใจแล้วว่าวิธีที่เรียนมานั้นใช้ไม่ได้ผลกับเลี้ยงผา เขาพยายามลื้มเสียว่าครูเคยสอนมาว่าอย่างไรแล้วคิดวิธีใหม่ของเขาขึ้นเอง เขาโน้มต้นไม้ลงมาต้นหนึ่งเอาถาวรีย์มาทำเป็นห่วงแขวนไว้แล้วทำไก่เอาไว้เพื่อให้ต้นไม้โน้มอยู่อย่างนั้น แต่ถ้ายามใดเลี้ยงผาวิ่งเข้าไปในห่วงเท้าของมันก็จะไปถูกไก่นี้ทำให้ต้นไม้เด้งขึ้น ตัวเลี้ยงผาก็จะติดห่วงห้อยอยู่ พุดง่าย ๆ ก็คือเขาทำแร้วดักเลี้ยงผานั่นเอง เขาทำแร้วเรียงรายไว้ตามป่า เพียงคืนเดียวเขาก็ได้เลี้ยงผามากกว่าที่คนทั้งเผ่าจะล่าได้ด้วยวิธีทาบหัวในเวลา 1 ปีเสียอีก

คนที่สาม มีความตั้งใจอย่างแรงกล้าที่จะจัดการกับพวกหมีร้าย จนกระทั่งลื้มไปว่าโรงเรียนเคยเสนอให้บอกไฟไล่เสืออย่างไร เขาขุดหลุมขึ้นในทางที่หมี ชอบเดินผ่านแล้วเอากิ่งไม้ใบไม้มาพรางปากหลุมไว้เมื่อหมีเดินผ่านมาก็จะตกหลุมขึ้นไม่ได้ เขาก็จัดการกับมันได้ตามสบาย เขาบอกกล่าวไปทั่ว ๆ กัน ผู้คนช่วยกันขุดหลุมพรางดักหมีไว้รอบ ๆ บริเวณ คนในเผ่านี้จึงได้รับความปลอดภัยมากกว่าเดิม แล้วยังได้หนังหมี เนื้อหมีมากินได้อีกด้วย

เมื่อวิธีการใหม่ ๆ เหล่านี้แพร่หลายมากขึ้น ชนเผ่านี้ใช้เวลาส่วนมากในการเรียน
วิชาทำสวิงจับปลา ทำไร่ดักเลี้ยงผา และขุดหลุมดักหมี ทุกคนก็มีงานทำและอยู่ดีกินดี
ทราบเท่าสิ่งแวดล้อมของชนเผ่านี้ไม่เปลี่ยนแปลง

ที่มา หลักสูตรมัธยม

ภุชงค์ กุลสุภา

จากหนังสือพิมพ์ข่าวกรุง ฉบับปี 2517

เรียบเรียงจากเรื่อง The Sater' Tooth Curriculum โดย J. Avren Peddiwell

จากหนังสือเรื่อง Toward Liberal Education

คำถามจากนิทาน เรื่อง "หลักสูตรสมัยหิน"

1. หลักสูตรเกิดจากอะไร
2. จงอธิบายความหมายของหลักสูตรตามทัศนะของตนเองและของกลุ่ม
3. หลักสูตรมีองค์ประกอบใดบ้าง
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสมัยหินคืออะไร
5. เนื้อหาของหลักสูตรสมัยหินคืออะไร
6. การนำหลักสูตรไปใช้ (การสอน) ในสมัยหินใช้วิธีใด
7. การประเมินผลในสมัยหินมีหรือไม่ ถ้ามีใช้วิธีใด
8. นักพัฒนาหลักสูตร (นักสร้างหลักสูตรคือนายค้อนใหม่) มีคุณสมบัติใดบ้าง
9. ทำไมหลักสูตรต้องเปลี่ยนแปลง
10. ธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนเกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรอย่างไร
11. มีคำกล่าวว่า "เราสามารถวัดความเจริญของประเทศชาติได้จากหลักสูตร" ท่านเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด อธิบายและยกตัวอย่างประกอบ
12. หลักการของหลักสูตรสมัยหินมีอย่างไร ว่าเป็นอย่างไร
13. ทำไมการปรับปรุงหลักสูตรทุกครั้งจึงมีการคัดค้านหรือไม่ให้ความร่วมมือ
14. องค์ประกอบใดของหลักสูตรในสมัยหินที่ไม่มีการปรับปรุง
15. องค์ประกอบใดของหลักสูตรที่มีการปรับปรุง
16. ในการสร้างหลักสูตรนายค้อนใหม่ได้คำนึงถึงชีวิตในอนาคตของผู้เรียน ท่านคิดว่าเรื่องนี้มีความจำเป็นในการสร้างหลักสูตรอย่างไร
17. ในการสร้างหลักสูตรในสมัยหินได้คำนึงถึงวัฒนธรรมของเผ่าในการวางกระบวนท่านคิดว่า วัฒนธรรมลงในหลักสูตรควรหรือไม่เพราะเหตุใด
18. องค์ประกอบของหลักสูตรมีความสำคัญต่อครูอย่างไร
19. ประเทศชาติถ้าขาดหลักสูตรแล้วจะเป็นอย่างไร
20. ชีวิตในปัจจุบันของนักเรียนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรหรือไม่อย่างไร

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

ชุดวิชาครูเรียนรู้หลักสูตร หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร

เรื่อง รูปแบบหลักสูตร

เวลา 6 คาบ

จำนวน 300 นาที

ผลลัพธ์การเรียนรู้

มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องลักษณะหลักสูตรที่ดี ระดับและรูปแบบของหลักสูตร และสามารถวิเคราะห์ลักษณะของหลักสูตรที่ดี และเลือกใช้รูปแบบของหลักสูตรให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนได้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ย่อย

ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องรูปแบบหลักสูตร

1. สรุปสาระการเรียนรู้ “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร” ในเรื่ององค์ประกอบของหลักสูตร รูปแบบของหลักสูตร และลักษณะของหลักสูตรที่ดีจากเรื่อง “หลักสูตรถาพีตาต้าและถาพีตาแดงได้”

2. วิเคราะห์รูปแบบหลักสูตรที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

3. สรุปความจำเป็นและประโยชน์ของการแบ่งระดับของหลักสูตร

4. วิเคราะห์ลักษณะของหลักสูตรที่ดีจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

5. เลือกใช้รูปแบบของหลักสูตรที่เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่สอนตาม

สาระของวิชาเอก

สาระการเรียนรู้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ระดับของหลักสูตร

3. รูปแบบของหลักสูตร

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ประสบการณ์เรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
1. ทบทวนความรู้เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่	ประเด็นคำถามในแบบทดสอบ
2. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้	แผ่นใส
3. แบ่งกลุ่มผู้เรียน 5 กลุ่ม ให้ศึกษาความรู้ในเรื่อง ระดับของหลักสูตร แล้วทำกิจกรรมตามใบงานที่ 1	- เพลงแบ่งกลุ่ม - ใบงานที่ 1

ประสบการณ์เรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
4. แบ่งกลุ่มผู้เรียนใหม่ 5 กลุ่ม ศึกษากรณีศึกษา เรื่อง “หลักสูตรภาษีอากร และภาษีอากร” และอภิปรายกลุ่มตามประเด็นในใบงานที่ 2	- นิทานเรื่อง ภาษีอากรและภาษีอากร - ใบงาน การอภิปรายกลุ่มจากนิทาน เรื่อง ภาษีอากรและภาษีอากร
5. กลุ่มศึกษา หลักการ จุดหมาย และโครงสร้าง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพิจารณาว่ามี คุณลักษณะของหลักสูตรที่ดีประการใดบ้าง	- หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 - รายงานผลลักษณะหลักสูตรที่ดีจากเรื่อง หลักสูตรสมัยใหม่
6. กลุ่มวิเคราะห์รูปแบบของหลักสูตรที่ควรใช้ในการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมเพื่อให้ บรรลุจุดหมายของหลักสูตร กลุ่มช่วยกันวิเคราะห์รูปแบบของหลักสูตรที่ นักศึกษาควรใช้ในการจัดการเรียนการสอนเมื่อ ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเหมาะสม กับธรรมชาติวิชาและเนื้อหาที่สอน (เน้นตาม วิชาเอก)	- ใบงานการวิเคราะห์รูปแบบของหลักสูตร - หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง และสาระการ เรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ
7. กลุ่มศึกษาเอกสารบทที่ 1 เรื่อง “ความรู้ พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร” แล้วช่วยกันตอบ คำถามท้ายบทและให้ทุกคนบันทึกไว้ใน สมุดแบบฝึกหัดส่วนตัว	เอกสารและแบบฝึกหัดบทที่ 1 “ความรู้ พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร”
8. ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนประจำเนื้อ หาทบทที่ 1 “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร”	แบบทดสอบ

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

วิธีวัด	เครื่องมือวัด
1. ตรวจสอบความถูกต้องของสาระในแบบทดสอบ	- แบบทดสอบ
2. ตรวจสอบความถูกต้องของสาระใน Mind Map	- เกณฑ์การตรวจผลงาน
3. ตรวจสอบความถูกต้องของสาระในรายงานกลุ่ม	- เกณฑ์การตรวจผลงาน - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - แบบประเมินผลงานกลุ่ม

ชิ้นงานของผู้เรียน

1. รายงานกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดในใบงาน
2. Mind Map สรุปความรู้ตามใบงาน
3. สคริปต์การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ภาษีศุลกากรและภาษีอากร
4. รายงานการสรุปลักษณะหลักสูตรที่ดี
5. แบบฝึกหัด

ใบงานที่ 1 เรื่อง ระดับของหลักสูตร

คำชี้แจง

1. ให้กลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่องระดับของหลักสูตร และช่วยกันทำ Mind Map ในหัวข้อใหญ่ เรื่อง ระดับของหลักสูตรตรงกลางและมีหัวข้อย่อย 4 หัวข้อ คือ
 - 1.1 ลักษณะสำคัญของหลักสูตรระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับโรงเรียน และระดับห้องเรียน
 - 1.2 ความสัมพันธ์ของหลักสูตรทั้ง 4 ระดับ
 - 1.3 ประโยชน์ของการแบ่งระดับหลักสูตร
 - 1.4 หลักสูตรระดับใดสำคัญที่สุด เพราะเหตุใด
2. ตัวแทนแต่ละกลุ่มรายงานหน้าชั้น แบบการอภิปรายรายกลุ่ม
3. เมื่อผู้สอนช่วยเติมส่วนบกพร่อง ผู้เรียนทุกคนสรุปความรู้เป็น Mind Map ส่วนตัวลงในสมุดแบบฝึกหัดหรือแฟ้มสะสมผลงาน

ใบความรู้ที่ 1 ระดับของหลักสูตร

ระดับของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษาทั้งนี้เพราะหลักสูตรเป็นเข็มทิศชี้ให้เห็นถึงทิศทางในการจัดการศึกษาของประเทศ หลักสูตรเปรียบเสมือนแนวทางที่สามาถทำให้ประชาชนทราบได้ว่าการศึกษาก่อให้เกิดแก่เยาวชนของประเทศนั้น เน้นหนักไปในทางใด เช่น ในแง่ของความรู้ การเสริมสร้างทักษะและเจตคติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาเด็ก สังคม และประเทศชาติ

ดังนั้นการศึกษาของประเทศไทยจึงถือว่าหลักสูตรเป็นเรื่องที่สำคัญด้วยเหตุว่าหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาไทย ในการที่จะถ่ายทอดความรู้ ถ่ายทอดวัฒนธรรม การเสริมสร้างทักษะ การปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และการเสริมสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียนให้พัฒนาไปในทุก ๆ ด้าน

หลักสูตรถ้าจะพิจารณาในแง่ของการนำไปปฏิบัติสามารถแบ่งได้ 4 ระดับด้วยกัน คือ

1. หลักสูตรระดับชาติ เป็นหลักสูตรแม่บทใหญ่ จะกำหนดหลักการ จุดหมาย หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้อย่างกว้าง ๆ ซึ่งต้องการให้เป็นลักษณะส่วนรวมหรือเอกลักษณ์ของคนในชาติ ด้วยมุ่งหวังเพื่อตอบสนองแผนพัฒนาการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนอุดมการณ์ของชาติ

2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น ท้องถิ่น ได้แก่ เขตการศึกษา จังหวัด และกลุ่มโรงเรียน หลักสูตรระดับนี้สามารถดัดแปลงแก้ไขได้แต่ต้องให้สอดคล้องกับหลักสูตรระดับชาติ การดัดแปลงแก้ไขนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ศาสนา และสภาพอื่น ๆ ของท้องถิ่นในเขตการศึกษา จังหวัด และกลุ่มโรงเรียน เน้นการเรียนรู้ที่นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

3. หลักสูตรระดับโรงเรียน เป็นหลักสูตรที่ครูวิชาการของโรงเรียนนำหลักสูตรระดับชาติและระดับท้องถิ่นมาปรับและขยาย เพื่อปฏิบัติให้เหมาะสมและสามารถดัดแปลงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนและสภาพสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

4. หลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นหลักสูตรที่ครูผู้สอนนำหลักสูตรระดับโรงเรียนมาปรับขยายเป็นแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับปัญหาความต้องการของผู้เรียน สังคม ธรรมชาติวิชา ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรระดับห้องเรียนจึงเป็นหลักสูตรที่สำคัญที่สุด

นอกจากนี้การจัดหลักสูตรตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 ระดับ คือ หลักสูตรแกนกลาง ให้กรอบหลักการและทิศทางกว้าง ๆ โดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำหนด และหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้จัดทำสาระของหลักสูตรเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะข้อพึงประสงค์

ที่มา เมตตา นพประดิษฐ์ : หลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช หน้า 7

ใบงานที่ 2 เรื่อง องค์ประกอบ / รูปแบบของหลักสูตร

คำชี้แจง

1. ให้กลุ่มอ่านนิทานเรื่องฤๅษีดำด้าและฤๅษีตาแดงและช่วยกันทำแบบฝึกหัดท้ายเรื่องและนำผลการสรุปมารายงานแบบอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน
2. ผู้สอนแจกกลุ่มช่วยกันปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่บกพร่องและแต่ละคนนำข้อมูลมาเขียนไว้ในสมุดแบบฝึกหัดของตน
3. กลุ่มแสดงบทบาทสมมุติเรื่องฤๅษีดำด้าและฤๅษีตาแดงตามสคริปต์ที่กลุ่มช่วยกันกำหนด

ใบความรู้ กรณีศึกษาเรื่องรูปแบบหลักสูตรจาก นิทานเรื่อง ภาษีตาดำและภาษีตาแดง

ภาษีตาดำกับภาษีตาแดง มีศิษย์รักอยู่คนละคน ภาษีทั้งสองนี้ต่างก็เห็นว่าการที่ศิษย์จะดำรงตำแหน่งในสังคมได้นั้น จะต้องมียศหรือสมบัติไว้จับจ่ายใช้สอย เพราะทรัพย์สินเงินทองนั้นเหมือนแก้วสารพัดนึก ดังนั้นทั้งสองจึงมอบกำปั้นเก็บเงินให้แก่ศิษย์ของตนคนละใบ

ภาษีตาดำนั้นรักและสงสารศิษย์มาก ไม่อยากให้ศิษย์ของตนต้องเหนื่อยยากตระการกำลำบาก ดังนั้นท่านจึงให้ลูกศิษย์แบกกำปั้นมารับทรัพย์สินจากอาจารย์ทุกวัน ศิษย์ไม่ต้องทำอะไรคอยรับจากอาจารย์ทำเฉยๆ มาถึงอาจารย์ก็เสกทรัพย์สินสมบัติใส่กำปั้นให้ ศิษย์ก็นั่งนับเงินใส่กำปั้น

ส่วนภาษีตาแดงนั้นก็รักศิษย์เหมือนกัน แต่รักคนละมุมมองกับภาษีตาดำคือแทนที่ท่านจะเสกทรัพย์สินมาใส่กำปั้นให้เหมือนภาษีตาดำก็ไม่ทำ แต่จะสอนวิธีหาทรัพย์สินให้แก่ศิษย์ แล้วให้ศิษย์ไปหาทรัพย์สินเอาเอง เช่น ไปเผื่อถ่านขายบ้าง เก็บฟืนไปขายบ้าง หาของป่าไปขายบ้าง ไปรับจ้างเอาบ้าง ได้เงินมาก็เอามาใส่กำปั้น ก็ได้ทีละเล็กละน้อย ไม่ได้มากเป็นกอบเป็นกำเหมือนศิษย์ภาษีตาดำซึ่งอาจารย์เป็นคนเสกใส่กำปั้นให้

เมื่อสิ้นปีภาษีตาดำก็ทำแข่งว่า ศิษย์ของใครจะมีเงินในกำปั้นมากกว่ากัน ทั้งสองก็ให้ศิษย์แบกกำปั้นมาทรัพย์สินสมบัติในกำปั้นนับแข่งกันดู ปรากฏว่าศิษย์ภาษีตาแดงนั้นมีไม่ถึงครึ่งกำปั้น ส่วนศิษย์ของภาษีตาดำนั้นมีเต็มกำปั้น ฝ่ายภาษีตาดำก็คุยโอ่คุยทับ ดูถูกภาษีตาแดงว่าเลี้ยงศิษย์ไม่ดี ไม่ให้ปัจจัยอันจำเป็นแก่การดำรงชีวิตในสังคม

ภาษีตาแดงได้ฟังดังนั้นก็ถามว่า อะไรคือปัจจัยที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตประจำวัน ภาษีตาดำก็ตอบว่าทรัพย์สินเงินทองคือแก้วสารพัดนึก ที่จะบันดาลให้ชีวิตมีความสุขสบายได้ ภาษีตาแดงจึงว่า เอาอย่างนี้ไหม เราให้ศิษย์ของเราทรัพย์สินจากกำปั้นให้หมดแล้วให้เขาแบกกำปั้นเปล่าไปหาทรัพย์สินใส่เอง หาด้วยลำแข้งของตนเอง แล้วเราอยู่ที่ภูมิลำเนาให้เวลาเขา 6 เดือน ให้กลับมาแล้วดูอีกทีว่าใครจะหาทรัพย์สินได้มากกว่ากัน

พอครบหกเดือน ศิษย์ทั้งสองแบกกำปั้นกลับมาหาอาจารย์ ศิษย์ของอาจารย์ภาษีตาดำมาถึงก่อน ในกำปั้นมีเงินอยู่สองสามรูปี ได้มาจากการไปนั่งขอทานตามย่านชุมชน

ส่วนศิษย์ภาษีตาแดงกลับมาทีหลัง เพราะเงินเต็มกำปั้นแบกมาไม่ไหว ต้องซื้อลาแล้วเอากำปั้นบรรทุกหลังลา ผลก็คือศิษย์ภาษีตาแดงเป็นฝ่ายชนะ ได้หัวเราะทีหลังและหัวเราะได้ดังกว่าภาษีตาดำ และหัวเราะได้นาน ทั้งนานทั้งดังกว่า

ภาษีตาดำมาตอนหลังก็สำนึกได้ว่าตนเองไปหลงเข้าใจว่ามีเงินให้ศิษย์ ศิษย์จะเอาตัวรอดในสังคมได้ แต่ไม่ใช่ กลับกลายเป็นขอทานไป ทำอะไรไม่เป็นเลย จึงคิดจะทำแบบภาษีตาแดงบ้าง

* * * * *

คำถามจากนิทานเรื่องฤๅษีตาดำและฤๅษีตาแดง

1. “ทรัพย์สินสมบัติ” เทียบได้กับองค์ประกอบใดของหลักสูตร
2. “การเสกทรัพย์” เทียบได้กับองค์ประกอบใดของหลักสูตร
3. “ความรู้” เรื่องการเผ่าถ่าน, การเก็บฟืน, การหาของป่า เทียบได้กับองค์ประกอบใดของหลักสูตร
4. “การนับเงินแข่งขัน” เทียบได้กับองค์ประกอบใดของหลักสูตรและทำไมการนับเงินครั้งแรกลูกศิษย์ฤๅษีตาแดงแพ้และทำไมครั้งหลังจึงชนะ
5. ฤๅษีตาดำและฤๅษีตาแดงใช้รูปแบบหลักสูตรใด สังเกตได้จากอะไร
6. ท่านคิดว่าหลักสูตรแบบใดที่จะทำให้เด็กอยู่รอดในสังคมปัจจุบัน
7. จงสรุปจุดเด่นและจุดด้อยของหลักสูตรฤๅษีตาดำ
8. จงสรุปจุดเด่นและจุดด้อยของหลักสูตรฤๅษีตาแดง
9. ท่านคิดว่าหลักสูตรของใครดีกว่ากัน เพราะเหตุใด
10. องค์ประกอบใดของหลักสูตรฤๅษีตาดำและฤๅษีตาแดงที่เหมือนกันและแตกต่างกัน
11. จงสรุปลักษณะหลักสูตรที่ดีของหลักสูตรฤๅษีตาดำและหลักสูตรฤๅษีตาแดง
12. ถ้าครูจะสอน “วิชาเผ่าถ่าน” โดยใช้รูปแบบหลักสูตรผสมผสานระหว่างหลักสูตรฤๅษีตาดำและฤๅษีตาแดง ท่านจะกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลอย่างไร

ที่มา เมตตา นพประดิษฐ์ : แบบฝึกหัดหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มปป.

ใบงานที่ 3 เรื่อง รูปแบบหลักสูตร

คำชี้แจง

1. ให้กลุ่มศึกษาเนื้อหาในบทที่ 1 และช่วยกันอภิปรายและสรุปตามประเด็นคำถามในใบงานที่ 3 เพื่อนำมารายงานหน้าชั้นในรูปแบบของการอภิปรายกลุ่ม
2. เมื่อทุกกลุ่มรายงานเสร็จผู้สอนเพิ่มเติมส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์เรียบร้อยแล้วให้ผู้เรียนนำข้อมูลไปสรุปตามประเด็นที่กำหนดในรูปของ Mind Map ให้สมบูรณ์เก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานของตนเอง

ประเด็นคำถาม

1. รูปแบบหลักสูตรใดที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

.....

.....

2. รูปแบบหลักสูตรใดที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง

.....

.....

3. กลุ่มเห็นด้วยกับคำกล่าวหรือไม่ “ไม่มีรูปแบบหลักสูตรใดที่ดีมากที่สุดหรือบกพร่องมากที่สุด” จงให้เหตุผลประกอบคำตอบ

.....

.....

4. การพิจารณาเลือกรูปแบบหลักสูตรใดมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนท่านคิดว่าขึ้นอยู่กับข้อมูลใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

5. ให้เรียงลำดับรูปแบบหลักสูตรที่ควรใช้มากไปหาน้อยในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมให้เหตุผลประกอบ

6. ให้วิเคราะห์รูปแบบของหลักสูตรที่ควรนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามวิชาเอกของนักศึกษา สามารถยกตัวอย่างเนื้อหาประกอบได้

7. กลุ่มเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้อหรือไม่ “การจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลควรใช้รูปแบบหลักสูตรแบบผสมผสาน” จงอภิปรายพร้อมเหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

แบบทดสอบรายบุคคล

คำชี้แจง 1. ตอบคำถามต่อไปนี้สั้น ๆ ให้ได้ใจความสมบูรณ์

1. ความหมายของหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด คือ

.....

.....

2. องค์ประกอบของหลักสูตรมีความสำคัญต่อครูและนักเรียนอย่างไร

.....

.....

3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะของหลักสูตรที่ดีในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

4. ทำไมหลักสูตรต้องมีหลายระดับ และมีประโยชน์อย่างไร

.....

.....

5. รูปแบบหลักสูตรมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างไร

.....

.....

6. ในทัศนะของท่านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะโน้มเอียงเป็นหลักสูตรรูปแบบใด เพราะเหตุใด

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม

คำชี้แจง สมาชิกกลุ่มพิจารณาการทำงานกลุ่มแล้วประเมินลงในตารางแต่ละรายการ

รายการประเมิน	ดีมาก (3)	ดี (2)	ปรับปรุง (1)
1. ความสนใจและตั้งใจในการทำงาน			
2. ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในกลุ่ม			
3. ความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม			
4. การแสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน			
5. รักษาเวลาและปฏิบัติตามข้อตกลง			
รวมคะแนน			

ผลการประเมิน

ระดับ	() ดีมาก	คะแนน	13 – 15
ระดับ	() ดี	คะแนน	9 – 12
ระดับ	() ปรับปรุง	คะแนน	5 – 8

ข้อเสนอแนะของผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม

ที่	ชื่อ - สกุล	ความถูกต้อง ชัดเจน			เข้าใจง่าย			สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์			แสดงความคิด สร้างสรรค์			ดึงดูดความ สนใจ			มีคุณค่า			รวม คะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				

เกณฑ์การประเมิน

3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	ปานกลาง
1	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

สิ่งที่กลุ่มทำได้ดี

1.
2.
3.
4.
5.
6.

สิ่งที่กลุ่มจะต้องปรับปรุง

1.
2.
3.
4.
5.

แบบประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองตามผลลัพธ์การเรียนรู้

1. สรุปสาระความรู้ และแนวคิดที่ได้

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. In the center, there is a large, faint, light-grey watermark of a classical building facade, possibly a temple or university hall, featuring columns and a pediment. The watermark is centered both horizontally and vertically. There is no handwriting or other markings on the page.

2. แนวการนำไปประยุกต์ใช้ในการสอน

[Faint background watermark of the University of Toronto crest]

หน่วยที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร

ผลลัพธ์การเรียนรู้ในเรื่องความมีวิสัยทัศน์ของครูดี ครูเก่ง หน่วยที่ 2 การพัฒนา

หลักสูตร

1. ด้านทักษะการคิด ผู้เรียน.....
 - 1.1 แสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ
 - 1.2 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย
 - 1.3 มีส่วนร่วมคิดสร้างสรรค์งานกลุ่ม
 - 1.4 ได้พัฒนาจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 - 1.5 ได้คิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง
2. ด้านทักษะการถ่ายโยง ผู้เรียน.....
 - 2.1 สามารถรวบรวมข้อมูลได้
 - 2.2 สามารถรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
 - 2.3 ร่วมปรึกษาและวางแผนกับเพื่อนในกลุ่ม
 - 2.4 แนะนำวิธีทำงานและช่วยเหลือเพื่อนได้
 - 2.5 สามารถมองเห็นสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม
 - 2.6 สามารถอธิบายสิ่งที่เรียนรู้ให้ผู้อื่นฟังได้
3. ด้านทักษะการปฏิบัติ ผู้เรียน.....
 - 3.1 ปฏิบัติตามบทบาทและภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 3.2 ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
 - 3.3 มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานจนสำเร็จ
 - 3.4 ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ
 - 3.5 เป็นผู้ลงมือทำกิจกรรม
 - 3.6 ร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม
4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้เรียน.....
 - 4.1 มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 4.2 มีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น
 - 4.3 ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 4.4 มีความพอใจและความสุขในกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

ชุดวิชาครูเรียนรู้หลักสูตร

หน่วยที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร

เรื่อง ข้อมูลพื้นฐานและกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร

เวลา 6 คาบ

จำนวน 300 นาที

ผลลัพธ์การเรียนรู้

ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความหมาย และความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ข้อมูลพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร

ผลลัพธ์การเรียนรู้ย่อย

ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องข้อมูลพื้นฐานและกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร
ผู้เรียบเรียงสาระการเรียนรู้ในประเด็นต่อไปนี้

1. อธิบายความหมายและความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรได้
2. สรุปประโยชน์ของการพัฒนาหลักสูตรได้
3. วิเคราะห์อิทธิพลของข้อมูลพื้นฐานที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรได้
4. สรุปกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
2. ความจำเป็น/ประโยชน์ของการพัฒนาหลักสูตร
3. ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักสูตร
4. กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ประสบการณ์เรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
1. ครูแจ้งจุดประสงค์และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนทราบเป้าหมายและเตรียมตัวในการเรียนรู้.	- แผนการเรียนรู้ที่ 3
2. ผู้เรียนสอบประเมินผลก่อนเรียนในหัวข้อ "เนื้อหา "การพัฒนาหลักสูตร หรือการจัดทำหลักสูตร"	- แบบทดสอบก่อนเรียน - เอกสารความรู้เรื่อง พัฒนาการของหลักสูตรไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน
3. ครูตั้งคำถามให้ผู้เรียนทบทวนสาระสำคัญในนิทานเรื่องหลักสูตรสมัยหิน และตั้งประเด็นให้ผู้เรียนอภิปราย "ความหมายและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร" โดยเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในนิทานเรื่องหลักสูตรสมัยหิน เช่น ความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนหลักสูตรจากจับปลาด้วยมือเปล่า เป็นจับปลาด้วยสวิง เป็นต้น หลังจากได้ข้อสรุปจากการอภิปรายครูให้ข้อมูลย้อนกลับและเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์และเชื่อมโยงในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน)	- นิทานเรื่องหลักสูตรสมัยหิน - เอกสารความรู้เรื่อง พัฒนาการของหลักสูตรไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน
4. แบ่งกลุ่มผู้เรียน 5 กลุ่ม ให้ศึกษาไปความรู้เรื่องข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตร ด้านปรัชญาการศึกษาโดยทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค Jig Saw ตามใบงานที่ 1	- เอกสารชี้แจงการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค Jig Saw - ใบความรู้เรื่องปรัชญาการศึกษา - ใบงานที่ 1 - เพลงแบ่งกลุ่ม
5. กลุ่มศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเรื่องอื่น ๆ จากเอกสารบทที่ 2 หน้า 28 – 34 แล้วสรุปความรู้โดยการส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มสรุปความรู้ในรูปแบบของการอภิปรายกลุ่มตามใบงานที่ 2 ครูให้ข้อมูลย้อนกลับและเพิ่มเติมให้เกิดความสมบูรณ์	- เอกสารความรู้เรื่องข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรหน้า 28 – 34

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

วิธีวัด	เครื่องมือวัด
1. ตรวจสอบผลงานการสรุปความรู้ในเรื่องข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรในรูปของ Mind Map	- เกณฑ์การตรวจสอบผลงาน
2. ตรวจสอบความถูกต้องของสาระและความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรมการอภิปรายกลุ่ม
3. ตรวจสอบแบบทดสอบ	- เกณฑ์การให้คะแนน

ชิ้นงานของผู้เรียน

1. รายงานกลุ่มผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรตามใบงาน
2. Mind map สรุปความรู้เรื่องข้อมูลในการจัดทำหลักสูตร
3. รายงานการศึกษาค้นคว้า

ใบงานที่ 1 การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคแบบ Jig Saw เรื่อง ข้อมูลพื้นฐานทางด้านปรัชญาการศึกษา

คำชี้แจง

1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 5 กลุ่ม
2. แต่ละกลุ่ม คือ Home Group
3. Home Group ปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับ คือ
 - 3.1 ตั้งชื่อกลุ่ม
 - 3.2 จัดสมาชิกให้มีหลายเลขประจำตัว 1 2 3 4 5
(ถ้าสมาชิกมีมากกว่า 5 คน หมายเลขประจำตัวซ้ำกันได้)
4. สมาชิกแต่ละคนแยกไปรวมกลุ่มกับสมาชิกหมายเลขเดียวกันของกลุ่ม Home Group อื่น ๆ
5. กลุ่มใหม่เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้
 - 5.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 1 ศึกษาใบความรู้หมายเลข 1
 - 5.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 2 ศึกษาใบความรู้หมายเลข 2
 - 5.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 ศึกษาใบความรู้หมายเลข 3
 - 5.4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 4 ศึกษาใบความรู้หมายเลข 4
 - 5.5 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 5 ศึกษาใบความรู้หมายเลข 5
6. เมื่อทำกิจกรรมในแต่ละกลุ่มเสร็จแล้วให้กลับไปปฏิบัติกิจกรรมใน Home Group ของตนเองต่อไป

กลุ่มบ้าน "Home Group"

เมื่อสมาชิกกลับจาก Expert Group มาสู่ Home Group ของตนให้ปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนอธิบายหรือสอนสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแก่สมาชิกคนอื่นตามลำดับหมายเลข 1 - 5
2. กลุ่มช่วยกันอภิปรายในประเด็น "หลักสูตรตามแนวคิดของปรัชญาใดที่ควรนำมาใช้ในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบัน เพราะเหตุใด"
3. ให้กลุ่มทำแบบทดสอบ 10 ข้อ แล้วบันทึกคะแนนในตารางที่กำหนด

ชื่อสมาชิก	คะแนนของแต่ละคน (เต็ม 10)	คะแนนรวม ของกลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย ของกลุ่ม	คะแนนเฉลี่ยของ กลุ่มคิดเป็นร้อยละ
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				

วิเคราะห์

- สมาชิกได้คะแนนมาก/น้อย เพราะเหตุใด
- ผลสำเร็จของกลุ่มอยู่ในระดับใด พอใจหรือไม่ จะทำอย่างไรจึงจะพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 1

ศึกษาใบความรู้ที่ 1 "ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม"

ปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

แนวความคิดหลัก มุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่จำเป็นต่อการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม และสังคม

- หลักสูตร
- เป็นหลักสูตรที่ยึดเนื้อหาวิชาเป็นหลัก คือ หลักสูตรรายวิชา หรือ หลักสูตรหมวดวิชา
 - มุ่งจัดรายวิชาที่มีคุณค่าและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เพื่อสืบทอดมรดกสังคม ไม่สนับสนุนให้มีวิชาเลือกตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน
 - มุ่งเน้นวิชาพื้นฐาน เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วรรณคดี สังคมศึกษา ศิลปะ

- บทบาทผู้สอน เป็นต้นแบบที่ดีทั้งในแง่ของแหล่งความรู้ และศีลธรรมจรรยา
- บทบาทผู้เรียน เป็นผู้เลียนแบบ ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ที่ผู้สอนหรือสถานศึกษากำหนด
- กิจกรรมการเรียนการสอน
- ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการวางแผนและจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า
 - เน้นการท่องจำและการฝึกฝน โดยถือว่าการเรียนรู้เป็นภารกิจหลัก ที่ผู้เรียนต้องทุ่มเท
 - การวัดและประเมินผลเป็นหน้าที่ของผู้สอน โดยเน้นทางด้านพุทธิพิสัย

คำถามประจำกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 1

1. ให้สรุปลักษณะสำคัญของหลักสูตรที่ยึดแนวคิดของปรัชญาการศึกษาแบบสารัตถนิยม
2. ให้อภิปรายถึงจุดเด่น – จุดด้อย ของหลักสูตรตามแนวของปรัชญาการศึกษาแบบสารัตถนิยม

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 2

ศึกษาใบความรู้ที่ 2 "ปรัชญาการศึกษาแบบนิรันตรนิยม"

ปรัชญานิรันตรนิยม (Perennialism) มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

แนวความคิดหลัก	- เน้นความรู้และคุณธรรมว่าเป็นสิ่งที่ยั่งยืน ไม่แปรเปลี่ยน
หลัก สูตร	- พัฒนาความมีเหตุมีผล จริยธรรมและคุณค่าทางจิตใจ
- มุ่งเน้นการจัดเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับวิทยาการทางสมองด้วยการใช้เหตุผลกับเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับทางจิตใจ คุณธรรมและจริยธรรม
- หลักสูตรมีลักษณะเป็นหลักสูตรสัมพันธ์วิชา โดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
บทบาทผู้สอน	- เป็นตัวแบบ และกำกับผู้เรียนให้อยู่ในวินัย
- เน้นการสอนแบบบรรยาย ประกอบการสาธิตหรืออภิปราย
บทบาทผู้เรียน	เป็นผู้ที่ได้รับการฝึกให้มีเหตุผล ใช้ปัญญาและคุณธรรมในการแก้ปัญหา
กิจกรรมการเรียนการสอน	- ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการจัด โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น อภิปรายอย่างมีเหตุผลและมีสติ
- ผู้สอนเป็นผู้กำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผล

คำถามประจำกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 2

1. ให้สรุปลักษณะสำคัญของหลักสูตรที่ยึดแนวคิดของปรัชญาการศึกษาแบบนิรันตรนิยม
2. ให้อภิปรายถึงจุดเด่น – จุดด้อย ของหลักสูตรตามแนวของปรัชญาการศึกษาแบบนิรันตรนิยม

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3

ศึกษาใบความรู้ที่ 3 "ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม"

ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

แนวความคิดหลัก	- เน้นการพัฒนาปัจเจกบุคคล เชื่อว่าคนมีความดีความงามและความสามารถ พร้อมทั้งจะพัฒนาตน คือ ยึดหลักสัจการแห่งตน (Self – Actuatization)
หลักสูตร	- เชื่อว่าการศึกษาคือชีวิต (Education is life) คือ คนต้องพัฒนาตนตลอดชีวิต
- เชื่อในหลักประชาธิปไตยและหลักการทางวิทยาศาสตร์
- ยึดผู้เรียนและประสบการณ์การเรียนรู้เป็นศูนย์กลาง ดังนั้นหลักสูตรจึงมีลักษณะยืดหยุ่น เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือหลักสูตรที่เน้นประสบการณ์ คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและความต้องการของตน
- เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาวิชา
บทบาทผู้สอน	- เป็นเพียงผู้ชี้แนะให้คำปรึกษา
บทบาทผู้เรียน	- มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
กิจกรรมการเรียนการสอน	- มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และวิถีคิดแบบวิทยาศาสตร์ โดยเน้นกระบวนการเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) และลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing)

คำถามประจำกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3

1. ให้สรุปลักษณะสำคัญของหลักสูตรที่ยึดแนวคิดของปรัชญาการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม
2. ให้อภิปรายถึงจุดเด่น – จุดด้อย ของหลักสูตรตามแนวของปรัชญาการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 4

ศึกษาใบความรู้ที่ 4 "ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม"

- ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้
- แนวความคิดหลัก
- เน้นการแก้ปัญหาสังคม เพื่อสร้างสรรค์สังคมใหม่ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในอนาคต
 - เน้นหลักประชาธิปไตย สร้างสรรค์ให้เกิดสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความยุติธรรมในสังคมอย่างแท้จริง
 - เชื่อว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปสังคมทั้งในระดับชุมชน ประเทศ และโลก
- หลักสูตร
- เน้นสภาพปัญหาและการพัฒนาสังคม ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นหลักสูตรเพื่อชีวิต หรือหลักสูตรสหวิทยาการหรือหลักสูตรแกน
 - เนื้อหาสาระจึงเน้นหมวดสังคมศึกษาเป็นหลัก
- บทบาทผู้สอน
- เป็นผู้รอบรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและปัญหาของสังคมและต้องเป็นผู้ที่ตระหนักถึงสภาพปัญหาสังคม มีอุดมการณ์ที่จะร่วมพัฒนาหรือสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดีกว่าเดิม
- บทบาทผู้เรียน
- เป็นผู้ที่มีใจเปิดกว้าง และยอมรับในหลักปัจเจกชนนิยม
 - มีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา และตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนต่อสังคม
- กิจกรรมการเรียนการสอน - มีลักษณะยืดหยุ่นตามสภาพและปัญหาสังคม

คำถามประจำกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 4

1. ให้สรุปลักษณะสำคัญของหลักสูตรที่ยึดแนวคิดของปรัชญาการศึกษาแบบปฏิรูปนิยม
2. ให้อภิปรายถึงจุดเด่น - จุดด้อย ของหลักสูตรตามแนวของปรัชญาการศึกษาแบบปฏิรูปนิยม

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 5

ศึกษาใบความรู้ที่ 5 "ปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม"

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

- แนวความคิดหลัก** - ยึดหลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นปัจเจกบุคคล คือ หลักให้อิสระเสรีภาพ และคำนึงถึงความต้องการ ความพึงพอใจของผู้เรียนหรือคือ "มุ่งพัฒนาดน"
- หลักสูตร** - เน้นการเรียนรู้เพื่ออยู่ในสังคมปัจจุบัน
- มีลักษณะยืดหยุ่นมาก ไม่มีการกำหนดล่วงหน้าที่เป็นแบบแผนตายตัว จะปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการและความพอใจของผู้เรียน บางครั้งจะเป็นแบบที่ไม่มีชั้นเรียน
- บทบาทผู้สอน** - เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความตระหนักรู้
- บทบาทผู้เรียน** - เป็นผู้เรียนรู้โดยการกระทำ (Active Learning) กล้าเลือก และตัดสินใจพร้อมทั้งตระหนักถึงผลที่ตนกระทำ
- กิจกรรมการเรียนการสอน** - เน้นบรรยากาศของเสรีภาพ และการสร้างสรรค์ พร้อมทั้งวินัย ผู้เรียนเป็นผู้มีสิทธิ์ตรวจสอบและประเมินตนเอง

ปรัชญาผสมผสานนิยม (Eclecticism)

เนื่องจากปรัชญาการศึกษาทั้ง 5 สาขา ต่างมีจุดเด่นและจุดด้อยแตกต่างกันไปตามวิวัฒนาการของแต่ละยุคแต่ละสมัย จึงเกิดสาขาสผสมผสานนิยม (Eclecticism) ซึ่งเป็นสาขาที่เป็นทางเลือกใหม่ ซึ่งเกิดจากการนำแนวความคิดของปรัชญาการศึกษาตั้งแต่ 2 สาขาขึ้นไปใน 5 สาขามาสผสมผสาน โดยอาจจะยึดสาขาใดสาขาหนึ่งเป็นหลัก หรืออาจจะมัลักษณะหลอมรวมหรือบูรณาการวิชาเพื่อความเหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกปัจจุบัน ซึ่งเกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย อันได้แก่ กระแสประชาธิปไตย กระแสสิ่งแวดล้อมโลก กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) กระแสความเป็นสากล (Internationalization) เป็นต้น

คำถามประจำกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 5

1. ให้สรุปลักษณะสำคัญของหลักสูตรที่ยึดแนวคิดของปรัชญาการศึกษาแบบอัตถิภาวนิยม
2. ให้อภิปรายถึงจุดเด่น – จุดด้อย ของหลักสูตรตามแนวของปรัชญาการศึกษาแบบอัตถิภาวนิยม
3. ให้อภิปรายในประเด็น "ทำไมนักการศึกษาจึงคิดปรัชญาการศึกษาแบบผสมผสานนิยมขึ้น และปรัชญานี้มีจุดเด่นอย่างไร"

แบบทดสอบ

เรื่อง ปรัชญาการศึกษา

พิจารณาตัวเลือก ก-จ ต่อไปนี้เพื่อใช้เป็นคำตอบในข้อ 1-5

- ก. สวรรตนิยม
- ข. นิรันตรนิยม
- ค. พัฒนาการนิยม
- ง. ปฏิรูปนิยม
- จ. อัตถิภาวนิยม

แนวการจัดหลักสูตรต่อไปนี้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาในข้อใด

1. มีแนวคิดว่า "การศึกษาคือชีวิต คนต้องพัฒนาตลอดชีวิต"
2. เน้นการเรียนรู้เพื่อเตรียมตัวอยู่ในสังคมปัจจุบัน
3. เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่จำเป็นต่อการสืบทอดวัฒนธรรม
4. เน้นการแก้ปัญหาสังคม เพื่อสร้างสรรค์สังคมใหม่
5. เป็นหลักสูตรที่สัมพันธ์วิชาโดยเชื่อมโยงเนื้อหาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
6. ข้อใดเป็นแนวคิดสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ "อัตถิภาวนิยม"
 - ก. ผู้เรียนเป็นผู้มีสิทธิตรวจสอบและประเมินตนเอง
 - ข. มีลักษณะยืดหยุ่นตามสภาพปัญหาของสังคม
 - ค. เน้นกระบวนการเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา
 - ง. เน้นการท่องจำ การฝึกฝน การวัดเน้นด้านพุทธิพิสัย
 - จ. ฝึกฝนให้ผู้เรียนใช้ปัญญาและคุณธรรมในการแก้ปัญหา
7. ข้อใดเป็นลักษณะสำคัญของบทบาทครู ตามหลักของปรัชญา "พัฒนาการนิยม"
 - ก. เป็นต้นแบบในด้านความรู้และศีลธรรม
 - ข. เป็นผู้ชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษา
 - ค. เป็นต้นแบบที่ดีและกำกับผู้เรียนให้อยู่ในวินัย
 - ง. เป็นผู้ร่วมพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมใหม่ให้ดีกว่าเดิม
 - จ. เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความตระหนัก
8. ข้อใดเป็นลักษณะสำคัญของบทบาทครู ตามหลักของปรัชญา "ปฏิรูปนิยม"

(เลือกคำตอบ ก-จ ในข้อ 7)

9. ปัจจุบันโลกและสังคมมีความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ควรใช้ปรัชญาการศึกษาแบบใดจึงจะเหมาะสม

- ก. สারัตถนิยม
- ข. ปฏิรูปนิยม
- ค. ผลสมพยานนิยม
- ง. อัตติภาวนิยม
- จ. พัฒนาการนิยม

10. หลักสูตร สหวิทยาการ หรือหลักสูตรแบบแกน สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาแบบใด
(เลือกคำตอบ ก-จ ในข้อ 9)

ใบงานที่ 2 เรื่อง ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ในการจัดทำหลักสูตร

คำชี้แจง ให้กลุ่มศึกษาไปความรู้ในบทที่ 2 เรื่องพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตร หน้า 28 - 34 แล้วช่วยกันตอบคำถามต่อไปนี้

1. จิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้มีประโยชน์อย่างไรต่อการจัดทำหลักสูตร
2. พื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง มีอิทธิพลต่อการจัดทำหลักสูตรอย่างไร
3. ในด้านการกำหนดเนื้อหาสาระผู้เชี่ยวชาญควรจะให้คำตอบอย่างไรจึงทำให้การสร้างหลักสูตรสมบูรณ์แบบ
4. การดำเนินงานในเรื่องพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามีจุดมุ่งหมายในการเอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้สอนอย่างไร จึงจะทำให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการใช้เทคโนโลยีของบุคลากรดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
5. กลุ่มศึกษาและบันทึกข้อมูล 1 - 4 ในรูปของ Mind Map

หมายเหตุ กลุ่มทำงานชิ้นนี้เป็นการบ้านนอกเวลาเรียนในชั้นเรียน

ใบความรู้เรื่องการแบ่งกลุ่มด้วยเพลง

เพลงรวมเงิน

รวมเงิน รวมเงิน รวมเงิน รวมเงินกันให้ดีดี
รวมเงินวันนี้อย่าให้มีผิดพลาด ผู้หญิงนั้นคือเหรียญบาท ๆ
ผู้ชายเก่งกาจเป็นห้าสิบสตางค์ ๆ

ครูสั่ง ให้นักศึกษารวมเงิน 4 บาท 50 สตางค์ จะได้สมาชิก
5 คน มีผู้หญิง 4คน ผู้ชาย 1 คน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4

ชุดวิชาครูเรียนรู้หลักสูตร

หน่วยที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรและการสอน

เวลา 6 คาบ

จำนวน 300 นาที

ผลลัพธ์การเรียนรู้

ผู้เรียนวิเคราะห์ปัญหาเพื่อสร้างหลักสูตรจากกรณีศึกษาและมีความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ที่สอดคล้องกับผู้เรียนและสังคมได้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ย่อย ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรจากกรณีศึกษา

ผู้เรียนสามารถ

1. วิเคราะห์ปัญหาและบอกสาเหตุของปัญหาเพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายและการพัฒนาหลักสูตรในทุกชั้นตอน
2. อธิบายเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนในระดับต่าง ๆ ได้
3. อธิบายแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนและสังคมได้
4. สรุปข้อคิดในการพัฒนาหลักสูตรของครูและผู้บริหารได้

สาระการเรียนรู้ “การพัฒนาหลักสูตรและการสอน”

1. ระดับของการพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนและสังคม
2. แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนและสังคม
3. ข้อคิดในการพัฒนาหลักสูตรของครูและผู้บริหาร

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ประสบการณ์เรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
1. กลุ่มศึกษากรณีศึกษาเรื่องการสร้างหลักสูตรสมัยใหม่แล้วนำความรู้ความเข้าใจในเรื่องข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการสร้างหลักสูตรและสรุปกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรตามใบงานที่ 1	- ใบความรู้ที่ 1 กรณีศึกษา เรื่อง "การสร้างหลักสูตรสมัยใหม่" - ใบงานที่ 1
2. ทุกกลุ่มส่งตัวแทนอภิปรายงานในข้อ 1 ในรูปแบบของการอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ครูช่วยปรับปรุงเพิ่มเติมให้สมบูรณ์	- รายงานกลุ่ม
3. กลุ่มศึกษาตัวอย่าง "การพัฒนาหลักสูตรสมัยใหม่" แล้วทำกิจกรรมตามใบงานที่ 2	- ใบความรู้ที่ 1 เรื่องตัวอย่างการพัฒนาหลักสูตร - ใบความรู้ที่ 2 เรื่องแนวคิดและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร
4. ครูให้ผู้เรียนศึกษาความรู้ในบทที่ 2 แล้วตั้งประเด็นอภิปราย เรื่อง "แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน" "ระดับของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน" "ข้อคิดในการพัฒนาหลักสูตรของครูและผู้บริหาร"	- ใบงานที่ 2 - เอกสารบทที่ 2 เรื่องการพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดทำหลักสูตร - ใบงานที่ 3
5. ผู้เรียนสรุปความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาในหัวข้อเนื้อหา "การพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดทำหลักสูตร" ประเมินการเรียนรู้ของตนเองตามจุดประสงค์และทำแบบทดสอบหลังเรียน	- แบบทดสอบหลังเรียน - แบบฟอร์มการประเมินตนเอง - แบบฟอร์มการประเมินกลุ่ม

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

ประสบการณ์เรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
1. ตรวจสอบทดสอบก่อน - หลังเรียน	- ข้อสอบ
2. ตรวจสอบความถูกต้องของงาน การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตร/และการจัดทำหลักสูตร	- เกณฑ์การตรวจผลงาน
3. สังเกตความถูกต้องของสาระและความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม/การรายงานกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรมอภิปรายกลุ่ม / การทำงานกลุ่ม

ชิ้นงานของผู้เรียน

1. รายงานการอภิปรายกลุ่ม
2. Mind Map สรุปความรู้
3. รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตร
4. งานกลุ่ม เรื่อง “การสร้างหลักสูตรย่อยจากข้อมูลในเรื่องหลักสูตรสมัยหิน”
5. แบบประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองตามจุดประสงค์
6. แบบประเมินผลการเรียนรู้ของกลุ่ม

ใบงานที่ 1

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน แล้วให้กลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาจาก

ใบความรู้ที่ 1 กรณีศึกษา เรื่อง “การสร้างหลักสูตรสมัยหิน” โดยดำเนินการดังนี้

1. สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นในยุคหิน ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 1.1 ปัญหาการดำรงชีวิต
 - 1.2 ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม
 - 1.3 ปัญหาทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ
 - 1.4 ปัญหาทางด้านภูมิอากาศ ภูมิประเทศ
 - 1.5 ปัญหาการปกครอง
 - 1.6 ปัญหาทางด้านสังคม
2. ให้วิเคราะห์ที่มาของปัญหาแต่ละข้อว่าเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุใด
3. ให้วิเคราะห์ว่าปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสมัยหินอย่างไรบ้าง
4. ถ้ากลุ่มเป็นผู้ดำเนินการแก้ปัญหาให้กับคนในสมัยหิน จะมีวิธีการแก้ปัญหาโดยการ จัดหลักสูตรและให้การศึกษาในเรื่องใด จัดอย่างไรเพื่อจะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้
5. ให้กลุ่มพิจารณาว่ากระบวนการแก้ปัญหาสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานใดของการ พัฒนาหลักสูตรต่อไปนี้
 - 5.1 พื้นฐานทางด้านจิตวิทยา
 - 5.2 พื้นฐานทางด้านปรัชญาการศึกษา
 - 5.3 พื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ
 - 5.4 พื้นฐานทางการเมืองการปกครอง
 - 5.5 พื้นฐานทางด้านสังคมประเพณี
 - 5.6 พื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม
 - 5.7 พื้นฐานทางด้านนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ
6. ให้นำข้อมูล 1 – 5 เขียนไว้ในตารางการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อการจัดทำหลักสูตร ดังตัวอย่างในตารางวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อสร้างหลักสูตรสมัยหิน

ตารางวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อการสร้างหลักสูตรสมัยใหม่

ปัญหา	สาเหตุ	ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร	แก้ปัญหาโดยให้การศึกษาในเรื่องใด	สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานใด
ตัวอย่าง ปัญหาด้านคุณธรรม 1. การลงโทษคนที่ขโมยอย่างรุนแรงถึงแก่ชีวิต	1. ความเชื่อว่าองค์กระชอบกินเลือดคนที่ทำผิด 2. บางคนเกลียดจระเข้ไม่ทำมาหากิน 3. ความขาดแคลน	1. ผู้ที่ถูกลงโทษเจ็บปวด ทรมาน ล้มตาย ด้วยเหตุที่ไม่สมควร 2. เจ้าทุกข์เสียทรัพย์ 3. ญาติทั้ง 2 ฝ่ายผูกพยาบาท	1. สอนให้เชื่อในเรื่องเหตุ – ผล 2. สอนคุณธรรมการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน 3. สอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร 4. สอนเรื่องการเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์	1. สังคมประเพณี 2. เศรษฐกิจ

**ใบความรู้ที่ 1 กรณีศึกษาจาก
นิทาน เรื่อง การสร้างหลักสูตรสมัยหิน**

เรื่องนี้เกิดขึ้นในยุคหิน ยุคที่คนเรายังไม่ได้พัฒนาทั้งความคิดและการแต่งกายคนในสมัยนั้นต้องเผชิญกับปัญหานานัปการ ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดในชีวิตคือปัญหาเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ไม่ว่ายุคใดสมัยใด ย่อมมีบุคคลที่มีลักษณะเป็นผู้นำ ซึ่งสามารถนำคนในกลุ่มได้ในยุคนี้ก็เหมือนกันเกิดมีนักทฤษฎีทางการศึกษาและนักปฏิบัตินิยมที่ยิ่งใหญ่คนหนึ่ง ทุกคนเรียกขานเขาว่า “นายค้อนใหม่”

สิ่งที่เขาคิดถึงสิ่งแรก คือการสร้างระบบการศึกษาขึ้น เขาคิดถึงมันได้ขณะที่เขานั่งดูลูก ๆ เล่นกันหน้าถ้ำ เด็กเล่น กระดุก กิ่งไม้ ก้อนกรวด ซึ่งมีสีสันต่าง ๆ ตามธรรมชาติ ทำให้เขาคิดเปรียบเทียบกับกิจกรรมของผู้ใหญ่ เขาสรุปว่า เด็กเล่นเพื่อความสนุกสนาน เด็กต้องการกระดุก กิ่งไม้ กรวด เป็นของเล่น เพื่อให้พ้นจากความเบื่อหน่าย ในขณะที่ผู้ใหญ่ทำงานเพื่ออยู่ดีกินดี ต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เพื่อให้พ้นจากความหิวโหย ความหนาวเย็น และอันตรายจากสัตว์ป่าที่ดุร้าย แต่สิ่งที่เหมือนกันและคล้ายกันก็คือทั้งเด็กและผู้ใหญ่ใช้ชีวิตให้หมดไปวันหนึ่ง ๆ ค้อนใหม่เฝ้าถามตัวเองว่า “อะไรเป็นจุดหมายของชีวิตของคนในเผ่า” ในขณะที่สมาชิกคนอื่นกลับเชื่อว่า “จุดหมายของชีวิตพวกเขาขึ้นอยู่กับเทวะเป็นผู้กำหนด” พวกเขาเห็นว่า เมื่อเทวะเป็นผู้สร้างชีวิต เป็นผู้บันดาลทุกสิ่งทุกอย่างให้เกิดขึ้น เทวะต้องเป็นผู้กำหนดจุดหมายของชีวิตให้ด้วย ค้อนใหม่ไม่เห็นด้วยกับความคิดดังกล่าว เขาเชื่อว่า ทุกคนควรกำหนดจุดหมายของชีวิตซึ่งเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของตนเอง

ในเรื่องความเชื่อเรื่องมายเกี่ยวกับเทวะ พวกเขาเชื่อว่าเทวะต้องการให้ทุกคนเชื่อสัตย์ จึงช่วยเหลือเฉพาะคนที่เชื่อสัตย์ ส่วนคนทุจริต เช่น ขโมยเนื้อสัตว์ของคนในเผ่ากินจะต้องถูกลงโทษอย่างรุนแรง โดยให้สมาชิกในเผ่าใช้ก้อนหินที่ถูกฝนจนแหลม ทิ่มแทงอวัยวะทุกส่วนของร่างกายจนถึงกับเสียชีวิต เป็นการประจานต่อทุกคนเพื่อนำเลือดของผู้กระทำความผิดมาสังเวยต่อเทวะ เพราะเชื่อว่าเทวะชอบกินเลือดคนผิด การลงโทษผู้กระทำผิดเช่นนี้ ค้อนใหม่ไม่เห็นด้วย แต่ค้อนใหม่เสนอว่าควรหาวิธีใหม่ให้คนผิดถูกลงโทษแค่เจ็บเล็กน้อย หรือให้รู้สึกอับอายต่อหน้าคนอื่น ๆ ก็เป็นการเพียงพอแล้ว เพื่อเปิดโอกาสให้คนที่พลาดไปแล้วได้มีโอกาสแก้ตัววิธีการที่เขาเสนอต่อเผ่าส่วนใหญ่ไม่ต้องเสียเลือดเนื้อและชีวิต เช่น ให้มีการประจานคนที่ทำผิดหน้ากองไฟ แล้วให้คนนั้นสาบานว่าจะไม่ทำอีก ซึ่งถ้าทำซ้ำก็就会被ลงโทษอย่างหนัก แต่ก่อนลงโทษควรได้มีการสอบสวนว่าผิดจริงหรือไม่ ที่ทำไปเนื่องจากสาเหตุอะไร เพราะบางคนอาจทำไปเพราะความหิว หรือเพื่อช่วยเหลือคนอื่นที่หิว ความคิดดังกล่าวสมาชิกเผ่าหลายคนเห็นด้วย ยกเว้นพวกหัวเก่าซึ่งมีหลายคนไม่เห็นด้วย เพราะคิดว่าค้อนใหม่ขัดคำสั่งเทวะผู้ศักดิ์สิทธิ์ โดยไม่เข้าใจว่า ค้อนใหม่ต้องการให้คนในเผ่ามีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรอย่างมง่ายซึ่งพิสูจน์ไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ค้อนใหม่จึงตั้งปณิธานว่า จะต้องทำให้คนในเผ่ามีเหตุผล และมีความคิดรอบคอบก่อนตัดสินใจให้ได้

เมื่ออย่างเข้าฤดูหนาว อากาศหนาวจัดกว่าปีก่อน ๆ หิมะที่เคยตกเพียงตอนเช้า ก็ตกเกือบตลอดวัน สัตว์ที่เคยล่าได้ เช่น หมูป่า อีเก้ง กวาง หมี ก็หนีไปอยู่ในที่ซึ่งอบอุ่นกว่า จึงทำให้ชาวเผ่าอดอยากไปตาม ๆ กัน หลายคนยังครองให้ทะเลาะประทุกันอาหารให้โดยไม่

ทำอะไร ค้อนใหม่ได้โอกาสเห็นแนวทางที่จะทำให้สมาชิกเผ่าเลิกหลงมกมาย จึงป่าวประกาศเรียกให้ทุกคนมารวมกัน แจ้งให้เห็นถึงความจำเป็นและแนวทางที่จะหาอาหาร แต่ถ้าใครไม่เชื่อก็ไม่บังคับ กลับไปนอนรอทะเลาะบันดาลให้หายหิวก็ตามใจ ผลปรากฏว่าชาวเผ่าส่วนใหญ่จะเชื่อค้อนใหม่ เพราะทนกับความอดอยากไม่ไหว บางคนกลับไปคิดและเปลี่ยนใจมารับฟังค้อนใหม่บอกถึงแหล่งที่จะไปล่าหมี และตกลงกันทั้งหมดว่าจะออกไปล่าในเช้าวันรุ่งขึ้น

รุ่งเช้าค้อนใหม่หาสมัครพรรคพวกหนุ่ม ๆ ไปตามแหล่งที่เขาเคยไปสำรวจมาก่อนแล้ว วันนั้นอากาศหนาวเย็นมาก แต่พวกเขาถือดุน ทุกคนรู้สึกเหมือนกันว่าเท้าที่เหยียบลงไปบนกองหิมะเหมือนกับเหยียบบนเหล็กแหลมทิ่มแทงถึงขั้วหัวใจ ค้อนใหม่เองก็แทบเดินต่อไปไม่ไหวเช่นกัน เขาจึงแก้ปัญหาโดยใช้หินแหลมแซะเปลือกมะฮอกกานีมารองที่เท้าใช้ถ้าวอล์ยถูกรัดจนแน่นจึงเดินต่อไปได้ คนอื่น ๆ เมื่อเห็นเช่นนั้นก็ทำตาม และสามารถเดินต่อไปยังที่มีหมีหิมะซ่อนอยู่ได้ด้วยเท้าที่อบอุ่น เมื่อพบหมีหิมะเพื่อนของค้อนใหม่คนหนึ่งซึ่งหิวจัดมาหลายวันกระโจนเข้าใส่หมีด้วยความดีใจว่าพบอาหารแล้ว โดยไม่ได้คิดถึงอันตรายหวังจะทุบหัวหมีด้วยกระบอง แต่กลับถูกหมีกัดคอจนเสียชีวิต เมื่อกลับถึงเผ่า ก็ได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นเพราะค้อนใหม่ขัดคำสั่งของทะเลาะ จึงถูกทะเลาะทำโทษ หลายคนลงความเห็นให้พิจารณาโทษค้อนใหม่ ค้อนใหม่ไม่ขัดขึ้น แต่ขอเลื่อนเวลาให้ไปทำโทษในวันเพ็ญเดือน 9 ซึ่งยังคงมีเวลาอีก 3 วัน เขาสัญญาว่าจะล่าหมีหิมะให้ได้ ชาวเผ่าตกลง

ค้อนใหม่คิดหาวิธีการล่าหมีหิมะตลอดทั้งคืน ค้อนใหม่ตื่นเป็นคนแรกเตรียมตัวออกล่าหมีหิมะ วันนี้ทุกคนที่ไปกับเขาสวมรองเท้าเปลือกไม้กันหิมะ ขณะเดินทางไปค้อนใหม่ได้บอกวิธีการและอุปายต่าง ๆ ที่จะให้หมีหิมะมาติดกับแก່เพื่อน ๆ ทุกคนเข้าใจเขาดี เมื่อถึงแหล่งหลบซ่อนของหมี ทุกคนก็ช่วยกันขุดหลุมลึกลงไปเนินแล้วใช้กิ่งไม้มาปิดปากหลุมไว้ ใช้หิมะกลบกิ่งไม้อีกทีเพื่ออำพรางสายตา แต่ทำเครื่องหมายไว้ ค้อนใหม่สั่งให้สมาชิกคนหนึ่งออกไปล่าหมี ให้วิ่งวนรอบหลุม จนหมีเวียนหัวตกลงไปในหลุม แล้วสมาชิกทั้งหมดก็ใช้ก้อนหินทุบหัวจนตาย จึงลากศพหมีไปแอบไว้ ใช้วิธีแบบนี้สามารถล่าหมีหิมะได้ 5 ตัว เมื่อมาถึงเผ่าทุกคนดีใจมาก และเพราะความหิวอดอยากมาหลายวันจึงมีการแย่งเนื้อกันอย่างโกลาหล เมื่อได้โอกาสค้อนใหม่ก็ชี้แจงย้ำให้เห็นความจำเป็นที่ต้องออกไปหาอาหาร จะรอทะเลาะไม่ได้อีกแล้ว วันต่อมาจึงมีสมาชิกร่วมกันออกไปล่าหมีเพิ่มขึ้น ค้อนใหม่ก็ได้แบ่งกลวิธีเดิมให้ทุกคนเข้าใจ วันนั้นล่าหมีได้มากถึง 10 ตัว เมื่อกลับมาถึงเผ่าคนในเผ่าก็แย่งเนื้อกันอีกเหมือนครั้งก่อน ค้อนใหม่จึงหาวิธีจะแก้ปัญหา เขาได้จัดสรรเนื้อหมีให้ผู้่อไปล่าก่อน ผู้ที่ไม่ออกจะได้ในส่วนที่เหลือ วันต่อ ๆ มาคนก็ออกล่าหมีหิมะเพิ่มมากขึ้น ค้อนใหม่จึงใช้วิธีแบ่งกลุ่ม ฝึกเฉพาะผู้นำกลุ่มของตน ตั้งแต่นั้นมาเผ่าจึงมีอาหารการกินอย่างเพียงพอ

เมื่อล่าหมีมาได้มาก ๆ คนในเผ่าก็กินไม่หมด ค้อนใหม่พบว่าเมื่อเก็บเนื้อไว้นาน ๆ เนื้อจะส่งกลิ่นเหม็นอับออกไปทั่ว ถ้า ครั้งต่อไปเมื่อกินไม่หมดค้อนใหม่จะโยนไว้หน้าถ้ำ ค้อนใหม่ค้นพบโดยบังเอิญว่า เนื้อที่ทิ้งไปนั้นไม่ได้เน่า และยังสดเหมือนเดิม เขาเริ่มเข้าใจว่าหมีมีประโยชน์ ค้อนใหม่ภูมิใจในความสำเร็จที่ทำให้ชาวเผ่าไม่หลงงมงายในเรื่องเทวะ ยังได้กินเนื้อหมีด้วยกันอีกด้วย

วันหนึ่งขณะที่เขานั่งคิดเรื่องต่าง ๆ หน้ากองไฟ พร้อมทั้งกินเนื้อที่หามาได้จนเพลิน ทำให้เนื้อชิ้นหนึ่งตกลงไปในกองไฟ เขาเสียดายจึงรีบใช้ไม้เขี่ยและหยิบเข้าปากทันที เขาแปลกใจมากที่รสชาติของเนื้อแปลกออกไปเขาลองโยนเนื้ออีกชิ้นหนึ่งลงไปด้วยความตั้งใจและหยิบมากิน คราวนี้พบว่าเนื้อหายเหนียวลง วันรุ่งขึ้นเขาเลยทำให้เพื่อน ๆ กิน ชาวเผ่าติดใจเลยยกย่องค้อนใหม่ว่าเป็นผู้ค้นพบอาหารที่อร่อยที่สุด และใช้วิธีย่างเนื้อกินทุกครั้งตั้งแต่นั้นมา

เมื่อฤดูหนาวผ่านไป ฤดูแล้งก็เข้ามาแทน ต้นไม้ใบหญ้าเริ่มอับเฉา ชาวเผ่าขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ จึงจำเป็นต้องไปหาแอ่งน้ำลึก ๆ ที่มีน้ำขังอยู่บ้าง ค้อนใหม่เริ่มหาวิธีสำรวจแหล่งน้ำโดยสังเกตที่ผิวดิน ถ้าผิวดินค่อนข้างชุ่มชื้น แสดงว่าถ้าขุดลงไปให้ลึกจะมีน้ำ ค้อนใหม่เริ่มทำการทดลองด้วยตนเอง ครอบครัวยกก็มีน้ำดื่ม น้ำใช้เพียงพอ ค้อนใหม่บอกว่าใครต้องการน้ำก็ให้เดินทางไปกับเขา ถ้าเขาบอกให้สังเกตอะไรก็ให้ทำตาม พวกที่ตามค้อนใหม่ไปเลยได้น้ำกลับคนละหม้อสองหม้อ

ในฤดูแล้งอากาศมักวิปริตอยู่เกือบทุกปี คืบหนึ่งลมพัดกิ่งไม้ในป่าให้เสียดสีกันมาก ๆ จนเกิดไฟไหม้ป่าลุกลามขึ้น บางครั้งเลยมาถึงหน้าถ้ำที่อาศัย ชาวเผ่าหลายคนจึงอพยพไปจากเผ่า บางคนไปหาที่อยู่ใหม่ บางคนหนีไปอยู่กับเผ่าอื่น ๆ จนเกิดการเข้าใจผิด เกิดสงคราม เพราะคนเผ่าอื่นหาว่าเผ่าค้อนใหม่บุกรุกเขาต้องไปเจรจาสงครามสงบ ค้อนใหม่สังเกตวิธีการดำรงชีวิตของคนต่างเผ่าพบวิธีการหาอาหารของเขาต่างไปจากของตน เผ่านั้นปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหารมากกว่าล่าสัตว์เป็นอาหาร เมื่อเห็นเช่นนั้นค้อนใหม่เกิดความคิดว่าจะมีการแลกเปลี่ยนอาหารกันระหว่างเผ่า จะได้กินอาหารแปลก ๆ ออกไปจากเดิม และจะได้ติดต่อกัน สนิทสนมกัน เมื่อเกิดไฟไหม้อาจจะมาขอพักชั่วคราวได้โดยไม่ถูกทำร้าย และคิดจะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เหมือนเผ่าอื่นด้วยคิดได้ดังนั้นก็เริ่มดำเนินการตามแผน

เมื่อถึงฤดูฝน ฝนตกแทบทุกวัน ฝนตกมากจนกระทั่งน้ำท่วมพื้นแผ่นดิน บ้านของค้อนใหม่อยู่ที่ต่ำจึงถูกน้ำท่วมเข้ามาครั้งถ้ำ ค้อนใหม่ต้องหาไม้ทำแพนอนหรือนั่งอยู่ในถ้ำ ในตอนกลางวันก็แนะนำให้ลูกไปขนดิน และทรายมากองไว้หน้าถ้ำทำเป็นเขื่อนกัน ลูก ๆ สนุกสนานกับการทำงานนี้มาก เมื่อขนมาได้มากค้อนใหม่ก็ทำให้มันแน่นติดกัน จนน้ำไหลเข้าไม่ได้ ชาวเผ่าของเขาทำตามค้อนใหม่จนทุกครอบครัวสามารถกันน้ำไม่ให้เข้าในถ้ำได้และทำแพลอยไปมาในถ้ำ ทำให้เขาพอใจมาก

สิ่งชั่วร้ายตามมาพบเมื่อน้ำลง ก็คือความเจ็บไข้ได้ป่วย บางคนเพียงแต่ล้มเจ็บ บางคนตาย ค้อนใหม่คิดว่าเป็นเพราะน้ำ เขาได้พยายามช่วยโดยวิธีทำให้ร่างกายของคนเจ็บป่วยอบอุ่นกว่าเดิมในไม่ช้าเขาเหล่านั้นก็หายป่วย ค้อนใหม่คิดต่อไปว่าจะทำอย่างไรให้น้ำท่วมน้อยลง

เพราะถ้าเกิดตายมาก เฝ้าของเขาต้องสูญพันธุ์เป็นแน่ จึงหาวิธีป้องกันน้ำท่วมเขาทราบดีว่าที่น้ำท่วมเพราะน้ำไม่มีทางไหลลง จึงคิดที่จะทำทางระบายน้ำทั่ว ๆ กัน ทุกบ้าน

ดังได้เล่าให้ฟังแล้วว่าค้อนใหม่เป็นนักคิดนักทำ ไม่ว่าจะมีอุปสรรคใด ๆ ในแต่ละช่วงของทุก ๆ ปี เขาสามารถแก้ปัญหาได้ทุก ๆ ปี เขาสามารถแก้ปัญหาได้ทุกครั้ง เขาไม่ได้หยุดเพียงแค่นั้น เขายังคิดว่าจะต้องจัดระบบการศึกษาให้กับคนในเผ่า คนในเผ่าของเขาต้องการ ผู้นำ ผู้ชี้ทาง เมื่อคิดได้ ดังนั้นจึงเปิดการประชุมที่หน้าถ้ำของเขาในเย็นวันหนึ่ง แนะนำให้มีการเลือกผู้นำ หลายคนแย่งกันเป็นผู้นำ ค้อนใหม่แนะนำให้มีการลงคะแนนเสียงด้วยการยกมือ รู้สึกว่าชาวเผ่าของเขาส่วนมากพอใจ วันนั้นเลือกผู้นำเผ่า 4 คน ดูแลเผ่าทั้ง 4 ทิศ คือ เหนือ ใต้ ตะวันออก ตะวันตก เมื่อได้ผู้นำแล้วก็แนะนำชาวเผ่าว่าใครมีเรื่องเดือดร้อนหรือมีปัญหาให้พบผู้นำเผ่าของตนตามทำเลที่อาศัยอยู่ในแต่ละทิศ นับจากนี้ต่อไปค้อนใหม่คิดว่าชาวเผ่าของเขาจะเจริญขึ้นอีก ถ้าได้มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีแบบแผนขึ้นตลอดไปชั่วลูกหลานเขาจึงคิดที่จะกระทำตามที่คาดหวังไว้

ที่มา : เมตตา นพประดิษฐ์ "แบบฝึกหัดการพัฒนาหลักสูตร" หน้า 1 - 5 2544.

1. ให้กลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “ตัวอย่างการพัฒนาหลักสูตรสมัยหิน” และใบความรู้ที่ 3 เรื่อง “แนวคิดและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร” แล้วปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้
 - 1.1 จากการอ่าน “ตัวอย่างการพัฒนาหลักสูตรสมัยหิน” ให้เขียนแผนภูมิสรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของครูผู้สอน
 - 1.2 จากคำอธิบายรายวิชา เรื่อง การจับปลาด้วยสวิง ให้นักศึกษาวิเคราะห์ว่าข้อความใดบ้างที่เป็นจุดประสงค์ทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ
 - 1.3 ให้กลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหาในสมัยหินในใบงานที่ 1 มา 1 เรื่อง แล้ววางแผนจัดทำหลักสูตรตามแนวทางของคำถาม 4 ประการในการจัดทำหลักสูตรซึ่งอยู่ในใบความรู้ที่ 3 เรื่อง “แนวคิดและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร”
2. ให้กลุ่มศึกษาขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรในใบความรู้ที่ 3 แล้วช่วยกันตอบคำถามต่อไปนี้
 - 2.1 การกำหนดข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรตรงกับข้อมูลขั้นตอนใดในการพัฒนาหลักสูตร
 - 2.2 ทำไมจึงต้องศึกษาสภาพแวดล้อมก่อนสร้างหลักสูตร
 - 2.3 ความต้องการจำเป็นคืออะไร ทำไมต้องศึกษาเรื่องนี้ก่อนสร้างหลักสูตร
 - 2.4 ถ้าไม่มีการทดลองใช้หลักสูตรจะเกิดปัญหาอย่างไร
 - 2.5 ขั้นตอนใดของการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญที่สุด เพราะเหตุใด และในขั้นตอนนี้มีวิธีการดำเนินงานอย่างไร
 - 2.6 ท่านคิดว่าในขั้นการปรับปรุงหลักสูตร นักพัฒนาหลักสูตรจะปรับปรุงหลักสูตรในเรื่องใดบ้าง
3. แต่ละกลุ่มบันทึกผลการปฏิบัติงานในกระดานปฐพีแล้วให้จัดทำป้ายนิเทศแลกเปลี่ยนเรียนรู้อัน

ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ตัวอย่างการพัฒนาหลักสูตรสมัยใหม่

จากการศึกษาและวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานของสังคมในยุคหิน หลังจากยุคของนายค้อนใหม่ได้ค้นพบปัญหา และความต้องการ ของคนในยุคหินในเรื่องของการทำมาหากิน เพื่อการยังชีพ ซึ่งสรุปลงในตารางได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1. สภาพปัญหาและความต้องการ	2. สาเหตุของปัญหา	3. ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่	4. สามารถแก้ปัญหา โดยการศึกษา(การสอน)	5. สอดคล้องกับ ข้อมูลพื้นฐาน
1. ยุคหลังนายค้อนใหม่ใช้วิธีการจับปลาด้วยมือเปล่า ไม่ได้ผลอีกต่อไป ส่งผลให้จับปลาได้น้อยมาก	1. เกิดฝนตกหนัก ทะเลสาบดินแดง จากภูเขาทำให้น้ำในลำธารขุ่นข้นด้วยโคลนตม ไม่สามารถมองเห็นตัวปลาได้ จึงใช้วิธีการจับปลาด้วยมือเปล่า ไม่ได้ผลอีกต่อไป	1. ได้ปลาน้อย เกิดการแย่งชิง ทะเลาะวิวาท	1. สอนเรื่องการแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อ	1. ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม คือ การปรับเปลี่ยนค่านิยมทางสังคมใหม่
2. คนในยุคนี้มีความต้องการเรียนรู้วิธีการจับปลาแบบใหม่ให้ได้ ปลาจำนวนเพียงพอกับการบริโภค	2. วิธีการจับปลาแบบเดิมใช้ไม่ได้	2. อาหารไม่เพียงพอทำให้คนในยุคหินอดอยาก เจ็บป่วยและล้มตาย	2. สอนวิธีการจับปลาที่อยู่ในโคลนตามแบบใหม่ที่ผู้นำเผ่าค้นพบ คือ "การจับปลาด้วยสวิง"	2. เทคโนโลยีในเรื่องการจับปลาแบบใหม่คือการจับปลาด้วยสวิง

2. การเขียนคำอธิบายรายวิชา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ในเรื่องปัญหาและความต้องการอาหารประเภทปลาให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น คณะทำงานการพัฒนาหลักสูตร จึงตัดสินใจสอนเรื่อง "การจับปลาด้วยสวิง" และดำเนินการจัดทำคำอธิบายวิชา จากการสังเคราะห์ความรู้ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่สอนและแนวคิดในเรื่องการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งแนวคิดที่ต้องการให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประมวลกันเข้าจัดทำเป็นคำอธิบายรายวิชาจับปลาด้วยสวิง ได้ดังนี้

คำอธิบายรายวิชาเรื่องการจับปลาด้วยสวิง

ศึกษาสังเกตเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุในท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการทำสวิง กระบวนการทำสวิงจับปลา ขั้นตอนการจับปลาด้วยสวิง วิเคราะห์ลักษณะแหล่งน้ำในชุมชนที่มีปลาชุกชุมและขนาดของปลาที่ควรจับและฤดูกาลที่ควรจับ วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และการสรุปจุดเด่น จุดด้อยในการปฏิบัติงานของตนเองและสมาชิก

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนของการทำสวิงจับปลา การสังเกตแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุมขนาดและฤดูกาลของปลาที่ควรจับ และการจับปลาด้วยสวิง มีทักษะในการทำสวิงปลา มีความกระตือรือร้นเอาใจใส่ ในการปฏิบัติงานรู้จักวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง และสมาชิกมีทักษะในการแก้ปัญหาอุปสรรคของตนเองและคณะ

3. การวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา

เพื่อการใช้หลักสูตรเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน ครูผู้สอน จึงวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของหลักสูตรจากคำอธิบายรายวิชาของนักพัฒนาหลักสูตรจากตัวอย่างตามตารางดังต่อไปนี้

จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม/กระบวนการ
1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในอุปกรณ์ในการทำสวิงและขั้นตอนการทำสวิง.....	1. อุปกรณ์ในท้องถิ่นที่ใช้ในการทำสวิงจับปลา.....	1. ศึกษาสังเกตและสัมภาษณ์บุคลากรในท้องถิ่นเกี่ยวกับวัสดุต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่ใช้ในการทำสวิง และขั้นตอนการจัดทำสวิงจับปลา.....

4. การกำหนดจุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายรวม ในการสอนเรื่อง “การจับปลาด้วยสวิง” สามารถกำหนดตามลำดับขั้นตอนก่อนหลังของการปฏิบัติได้ดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของวิชาจับปลาด้วยสวิง นักเรียนสามารถ...

4.1 อภิปรายประโยชน์และความสำคัญของการจับปลาด้วยสวิง การสังเกตแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุมการกำหนดขนาดของปลาและฤดูกาลที่ควรจับได้

4.2 อธิบายขั้นตอนการจัดทำสวิงด้วยเถาวัลย์ได้

4.3 ทำสวิงด้วยเถาวัลย์ได้ สวยงาม แข็งแรงและถูกต้องตามขั้นตอน

4.4 วิเคราะห์ลักษณะแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุมได้

4.5 สังเกตแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุมในท้องถิ่นได้ถูกต้องแม่นยำ

4.6 อธิบายขั้นตอนการจับปลาด้วยสวิงได้ถูกต้อง

4.7 จับปลาด้วยสวิงได้ถูกต้องตามขั้นตอน

4.8 มีความกระตือรือร้น และเอาใจใส่ในการจัดทำสวิงจับปลา การสังเกตแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุมและการจับปลาด้วยสวิง

4.9 สามารถจับปลาด้วยสวิงได้อย่างน้อย 20 ตัว ใน 1 ชั่วโมง

4.10 วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยในการปฏิบัติงานของตนเองและคณะ

4.11 พัฒนาจุดด้อยของตนเองที่ต้องการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ

4.12 คิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเดิมในเรื่องของการจับปลา และการทำเครื่องมือในการหาปลา

5. การกำหนดเนื้อหาวิชา

จากการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา ครูสามารถกำหนดหัวข้อ เนื้อหาวิชา ได้ดังนี้

5.1 วัสดุ อุปกรณ์และการคัดเลือกวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดทำสวิงจับปลา

5.2 วิธีการทำสวิงจับปลา

5.3 ลักษณะแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุม, ขนาดของปลา และฤดูกาลที่ควรจับ

5.4 ขั้นตอนการจับปลาด้วยสวิง

5.5 แนวทางการสำรวจจุดเด่นจุดด้อยของตนเองในการปฏิบัติงาน

6. การกำหนดกิจกรรม

สืบเนื่องจากการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนครูสามารถกำหนดกิจกรรมรวมทั้งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายดังนี้

1. นักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่ครูกำหนด ดังนี้

1.1 “ในการเรียนรู้เรื่องการจับปลาด้วยสวิงเราต้องมีความรู้ย่อยในเรื่องใดบ้าง”

1.2 “เปรียบเทียบจุดเด่น จุดด้อย ในการจับปลาด้วยสวิงและการจับปลาด้วยมือเปล่า”

1.3 “ประโยชน์และปัญหาอุปสรรคในการจับปลาด้วยสวิง”

1.4 การกำหนดขนาดของปลาและฤดูกาลในการจับปลามีประโยชน์อย่างไร

2. นักเรียนอธิบายขั้นตอนการจับปลาด้วยสวิงการทำสวิงด้วยเถาวัลย์และการสังเกตแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุมหลังจากไปสังเกตจากการปฏิบัติจริงในชุมชน และการศึกษาจากใบความรู้

3. ครูร่วมกับวิทยากรในท้องถิ่นสาธิตการทำสวิง การจับปลาด้านสวิงและการสังเกตลักษณะแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุมตามขั้นตอนในใบงาน

4. นักเรียนสังเกตขั้นตอนและปฏิบัติตามแบบไปทีละขั้นตอน

5. ครูและวิทยากรสังเกต ตรวจสอบและให้ข้อมูลย้อนกลับ(ให้แรงเสริมและคำแนะนำ)

6. นักเรียนวางแผนและออกฝึกภาคสนาม เพื่อปฏิบัติการจับปลาด้วยสวิงตามขั้นตอนที่ได้ศึกษาแล้วประเมินจุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนทั้งในด้านผลงานและกระบวนการทำงาน

7. นักเรียนวางแผนการปรับปรุง จุดด้อยของตนเอง รายงานให้ครูทราบให้เพื่อขอคำแนะนำ
8. นักเรียนปฏิบัติการปรับปรุงตนเองตามแผน รายงานผลความก้าวหน้าในการปรับปรุงตนเองต่อครู และกลุ่ม เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
9. ครูตั้งคำถามตามจุดประสงค์ให้นักเรียนสรุปสาระความรู้และแนวคิดที่ได้จากการเรียน
10. นักเรียนวางแผนการนำสาระความรู้ ไปปฏิบัติจริงที่บ้าน และรายงานผลการประเมินตนเองในชั้นเรียน เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในคราวต่อไป
11. นักเรียนวางแผนการจัดทำโครงงาน “การประดิษฐ์เครื่องมือ และวิธีการจับปลาแบบใหม่” ที่มีประสิทธิภาพ

7. สื่อ

1. อุปกรณ์ในการทำสวิงจับปลา
2. ตัวอย่างสวิงจับปลาที่สมบูรณ์
3. ใบความรู้และใบงาน เรื่อง การทำสวิงจับปลา ขั้นตอน การปฏิบัติการจับปลาด้วยสวิงและการสังเกตแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุม
4. วิทยากร และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน
5. แบบประเมินผล, แบบรายงานผล การสังเกต, การประชุมกลุ่ม

8. การวัดและประเมินผล

1. ตรวจสอบจำนวนผลงานเทียบกับเวลาที่กำหนด
2. จัดอันดับคุณภาพของผลงาน
3. ตรวจสอบกระบวนการและขั้นตอนในการทำงาน
4. สังเกตและสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียน การทำงานและการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

9. การจัดทำแนวการสอน

เมื่อสะดวกต่อการนำหลักสูตรไปใช้และสามารถสอนได้ครบถ้วนครอบคลุมคำอธิบายรายวิชา ครูควรจัดทำแนวการสอน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แนวการสอนวิชาการจับปลาด้วยสวิง

จำนวนคาบ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม/กระบวนการ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
4	- วิเคราะห์ประโยชน์ของการทำสวิงจับปลาได้ - ทำสวิงจับปลาได้สวยงามแข็งแรงและถูกต้องตามขั้นตอน - ประเมินจุดเด่นจุดด้อยในการทำงานได้	- อุปกรณ์และวัสดุในการทำสวิงจับปลา - ขั้นตอนการทำสวิงจับปลา - ลักษณะสวิงจับปลาที่มีคุณภาพ	- อภิปรายในประเด็นประโยชน์ของการทำสวิงจับปลา "ลักษณะสวิงจับปลาที่มีคุณภาพ" - วิทยากร ในท้องถิ่น สาธิตการจับปลานักเรียนปฏิบัติและประเมินผลงานโดยตนเอง เพื่อน และครู	- อุปกรณ์และวัสดุในการทำสวิงจับปลา - ใบงานขั้นตอนการทำสวิงจับปลา - แบบประเมินคุณภาพของผลงาน
3	- สรุป ประโยชน์ของการรู้จักสังเกตลักษณะแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุม - พฤติกรรมการสังเกตแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุมได้ถูกต้องแม่นยำ - ประเมินจุดเด่นจุดด้อยของตนเองได้	- ประโยชน์ของการเรียนรู้ลักษณะแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุม - ลักษณะแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุม	- อภิปรายประโยชน์ของการเรียนรู้ลักษณะแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุม - ศึกษาสังเกตและรวบรวมข้อมูลลักษณะแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุมในท้องถิ่น - เปรียบเทียบลักษณะแหล่งน้ำในชุมชนที่มีปลาชุกชุมและไม่ชุกชุมและวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยในการปฏิบัติงาน	- แหล่งน้ำในชุมชน - วิทยากรในชุมชน - แบบฟอร์มการสังเกตแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุม - แบบฟอร์มการสัมภาษณ์ - แบบรายงานผลการรวบรวมข้อมูล
4	เปรียบเทียบจุดเด่นจุดด้อยการจับปลาด้วยมือเปล่าและการจับปลาด้วยสวิงได้	- ขั้นตอนการจับปลาด้วยมือเปล่า - ขั้นตอนการจับปลาด้วยสวิง	อภิปรายประเด็น "จุดเด่น จุดด้อย ของการจับปลาด้วยมือเปล่าและการจับปลาด้วยสวิง"หลังจากการไปสัมภาษณ์จากวิทยากรในชุมชนและจากประสบการณ์เดิมของนักเรียน	- วิทยากรในชุมชน - ใบความรู้ - ใบงาน - แบบฟอร์มการสัมภาษณ์

แนวการสอนวิชาการจับปลาด้วยสวิง

จำนวน	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม/กระบวนการ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
คาบ				
	2. สรุปประโยชน์ของการจับปลาด้วยสวิงได้ 3. อธิบายขั้นตอนการจับปลาด้วยสวิงได้ 4. วิเคราะห์ขนาดของปลาและฤดูกาลที่ควรจับได้	3. ประโยชน์ของการจับปลาด้วยสวิง	2. ศึกษาขั้นตอนการจับปลาด้วยสวิงจากใบความรู้ 3. อภิปรายประเด็นและความสำคัญของการจับปลาด้วยสวิงและขนาดของปลาและฤดูกาลที่ควรจับ 4. สรุปขั้นตอนการจับปลาด้วยสวิงและรายงานด้วย Mind Map ของกลุ่ม	5. แบบฟอร์มรายงานการประชุมกลุ่ม
4	1. ปฏิบัติการจับปลาด้วยสวิงในแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุมได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ 2. วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และอุปสรรคในการทำงานได้ 3. วางแผนปรับปรุงจุดด้อยในการทำงานได้ 4. วางแผนการนำความรู้เรื่องจับปลาด้วยสวิงไปใช้ในชีวิตจริงได้	1. ขั้นตอนการจับปลาด้วยสวิง 2. ลักษณะแหล่งน้ำที่มีปลาชุกชุม	1. ศึกษาสังเกตและรวบรวมข้อมูลขั้นตอนการจับปลาด้วยสวิงจากวิทยากรในห้อง 2. ปฏิบัติการจับปลาด้วยสวิงตามขั้นตอนที่วิทยากรสาธิต 3. อภิปราย จุดเด่น จุดด้อยและปัญหาในการปฏิบัติงาน 4. วางแผนการฝึกปฏิบัติจริงในชุมชนร่วมกับครอบครัวและประเมินผลการปฏิบัติงาน	1. วิทยากรในห้อง 2. แบบฟอร์มการสังเกต 3. แหล่งน้ำในห้อง

แนวการสอนวิชาการจับปลาด้วยสวิง

จำนวนคาบ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม/กระบวนการ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
4	1. รายงานผลปฏิบัติการจับปลาด้วยสวิงได้ 2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาอุปสรรค และจุดเด่น จุดด้อยในการปฏิบัติงานได้ 3. จัดทำโครงการแบบทดลองเครื่องมือและวิธีการจับปลาแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพกว่าเดิมได้	1. ผลการปฏิบัติงานการจับปลาด้วยสวิง 2. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน 3. โครงงาน รูปแบบการจับปลาแบบใหม่	1. ประชุมกลุ่มรายงานผลการปฏิบัติงานตามประเด็นที่กำหนด 2. วางแผนการทำโครงการในประเด็นที่สนใจ 3. ปฏิบัติงานตามแผน	1. แบบรายงานผล การประเมินตนเอง 2. รายงานการประชุม 3. แบบฟอร์มการทำโครงการ
4	1. จัดนิทรรศการ โครงงานรูปแบบการจับปลาแบบใหม่ได้ 2. รวบรวมรูปแบบการจับปลาแบบ ต่าง ๆ ได้ 3. ประเมินและจัดอันดับรูปแบบการจับปลาที่มีประสิทธิภาพได้	โครงงานรูปแบบการจับปลาที่มีประสิทธิภาพ	1. กลุ่มวางแผนออกแบบการจัดนิทรรศการโครงงาน 2. ตัวแทนกลุ่มร่วมกันอภิปรายโครงงานแบบทดลอง ตามประเด็นที่ร่วมกันกำหนด 3. ประกวดนิทรรศการประเมินผลและจัดอันดับโครงงานโดยผู้ปกครองครู และนักเรียน	1. แหล่งเรียนรู้ชุมชน 2. สื่อ/เอกสาร 3. นิทรรศการ

ที่มา : เมตตา นพประดิษฐ์ แบบฝึกหัดวิชาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 หน้า 1 - 7

ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง แนวคิดและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร

แนวคิดยอดนิยมในการพัฒนาหลักสูตร คือ แนวคิดของ Tylor แนวคิดนี้มีหลักการและ

เหตุผลในการสร้างหลักสูตรว่า ในการจัดทำหลักสูตรนั้นควรมีคำตามพื้นฐาน 4 ประการ

1. ควรกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้าง
2. ควรจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ
4. จะประเมินผลประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรจึงจะตัดสินใจได้ว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ส่วนขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรได้สรุปจากการสังเคราะห์แนวคิดของนักพัฒนา

หลักสูตร มีสาระสำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อม ในขั้นนี้ครูจะต้องศึกษาความต้องการจำเป็นของชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนหรือสังคม รวมทั้งต้องศึกษาความสนใจของผู้เรียนเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตร เริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหา การผลิตเอกสารประกอบการเรียน สื่อการสอน และการกำหนดวิธีวัดและประเมินผล เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ เป็นการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ก่อนที่จะใช้จริง เพื่อตรวจสอบว่าเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ถ้าผู้เรียนมีพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ ก็แสดงว่าเป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ แต่ถ้าผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ก็แสดงว่าต้องปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่สืบเนื่องจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ทั้งนี้ เพื่อให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นมานั้นมีความสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

ข้อควรสังเกตในการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวคือหากเกิดความผิดพลาดในขั้นตอนแรก ขั้นตอนทุกขั้นตอนต่อมาจะผิดพลาดทั้งหมด และจะต้องเริ่มดำเนินการใหม่ ดังนั้นในการศึกษาสภาพแวดล้อมครูจะต้องมีความเข้าใจปรัชญา ความเชื่อ ประวัติศาสตร์และจัดวิญญานของชุมชนหรือสังคมอย่างลึกซึ้ง มิใช่ศึกษาเพียงผิวเผินเฉพาะโครงสร้างหรือวัตถุประสงค์ที่มองเป็นรูปธรรมเท่านั้น

ที่มา : พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช การพัฒนาหลักสูตร : หนึ่งในภารกิจหลักของครูมืออาชีพ หน้า

101-102 จากหนังสือ “แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา” 2544

ใบงานที่ 3 เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร”

คำชี้แจง 1. แบ่งกลุ่มนักศึกษา 5 กลุ่ม และกลุ่มศึกษาค้นคว้าที่ 2 ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน และสังคม หน้า 34

1.2 ระดับของการพัฒนาหลักสูตร หน้า 35

1.3 ข้อคิดในการพัฒนาหลักสูตรของครูและผู้บริหาร หน้า 36, 37

1.4 กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดทำหลักสูตร หน้า 37 –51

2. ให้นัก์มตอบคำถามต่อไปนี้

2.1 จากคำกล่าวที่ว่า “การศึกษากับสังคมเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้” ท่านเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่ ให้อภิปรายและยกตัวอย่างประกอบ

2.2 ถ้ากล่าวว่า “ครูที่ดีต้องเป็นนักพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียน” หมายความว่าอย่างไร มีความจำเป็นอย่างไร และมีวิธีการดำเนินการอย่างไร จงอธิบายและยกตัวอย่างประกอบ

2.3 ผู้บริหารมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรในระดับโรงเรียนอย่างไรบ้าง

2.4 จงอธิบายจุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตรในระดับชาติ และระดับโรงเรียน

2.5 จากความรู้เรื่องกระบวนการพัฒนาหลักสูตรใน 6 ขั้นตอน ให้นัก์มนำข้อมูลที่ได้อภิเคราะห์ จากหลักสูตรสมัยใหม่มา 1 เรื่อง แล้วให้อภิเคราะห์ข้อมูลต่อ ให้ความสัมพันธ์ต่อเนื่องและครบถ้วนตามหัวข้อในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 6 ขั้นตอน คือ

2.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตรโดยวิเคราะห์ให้ได้ว่าทำไมถึงจัดทำหลักสูตรในเรื่องนั้น ๆ

2.5.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นผลลัพธ์ใหญ่และผลลัพธ์ย่อย และครอบคลุมจุดประสงค์ทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

2.5.3 การคัดเลือกเนื้อหาสาระและจัดเนื้อหาสาระเป็นหัวข้อใหญ่หัวข้อย่อย

2.5.4 การนำหลักสูตรไปใช้โดยออกแบบกิจกรรมที่ส่งผลให้จุดมุ่งหมายสัมฤทธิ์ผล

2.5.5 การประเมินผลหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการและเจตคติ

2.5.6 การปรับปรุงหลักสูตรโดยระบุถึงเหตุที่ทำให้ผลของการประเมินไม่บรรลุเป้าหมายและทั้งจำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรให้ระบุว่าในองค์ประกอบทั้ง 4 ของหลักสูตรต้องปรับปรุงในองค์ประกอบใดบ้าง และปรับปรุงอย่างไร

3. งานในใบงานที่ 3 ให้นักศึกษาทำงานเป็นบ้านและนำผลงานมารายงานผลเมื่อเข้า

ชั้นเรียน

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม

คำชี้แจง สมาชิกกลุ่มพิจารณาการทำงานกลุ่มแล้วประเมินลงในตารางแต่ละรายการ

รายการประเมิน	ดีมาก (3)	ดี (2)	ปรับปรุง (1)
1. ความสนใจและตั้งใจในการทำงาน			
2. ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในกลุ่ม			
3. ความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม			
4. การแสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน			
5. รักษาเวลาและปฏิบัติตามข้อตกลง			
รวมคะแนน			

ผลการประเมิน

ระดับ

() ดีมาก

คะแนน

13 - 15

ระดับ

() ดี

คะแนน

9 - 12

ระดับ

() ปรับปรุง

คะแนน

5 - 8

ข้อเสนอแนะของผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม..... โปรแกรมวิชา.....

ที่	ชื่อ - สกุล	ความถูกต้อง ชัดเจน			เข้าใจง่าย			สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์			แสดงความคิดสร้างสรรค์			ดึงดูดความสนใจ			มีคุณค่า			รวม คะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				

เกณฑ์การประเมิน

3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	ปานกลาง
1	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

สิ่งที่กลุ่มทำได้ดี

1.
2.
3.
4.
5.
6.

สิ่งที่กลุ่มจะต้องปรับปรุง

1.
2.
3.
4.
5.

แบบประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองตามจุดประสงค์การเรียนรู้

1. สรุปสาระความรู้ และแนวคิดที่ได้

2. แนวการนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนในเรื่องความรู้และวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

หน่วยที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ผลลัพธ์การเรียนรู้ ในเรื่อง ความรู้ความสามารถของครูดี ครูเก่ง หน่วยที่ 3 การพัฒนา

หลักสูตรท้องถิ่น

1. ด้านทักษะการคิด ผู้เรียน.....
 - 1.1 แสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ
 - 1.2 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย
 - 1.3 มีส่วนร่วมคิดสร้างสรรค์งานกลุ่ม
 - 1.4 ได้พัฒนาจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 - 1.5 ได้คิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง
2. ด้านทักษะการถ่ายโยง ผู้เรียน.....
 - 2.1 สามารถรวบรวมข้อมูลได้
 - 2.2 สามารถรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
 - 2.3 ร่วมปรึกษาและวางแผนกับเพื่อนในกลุ่ม
 - 2.4 แนะนำวิธีทำงานและช่วยเหลือเพื่อนได้
 - 2.5 สามารถมองเห็นสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม
 - 2.6 สามารถอธิบายสิ่งที่เรียนรู้ให้ผู้อื่นฟังได้
3. ด้านทักษะการปฏิบัติ ผู้เรียน.....
 - 3.1 ปฏิบัติตามบทบาทและภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 3.2 ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
 - 3.3 มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานจนสำเร็จ
 - 3.4 ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ
 - 3.5 เป็นผู้ลงมือทำกิจกรรม
 - 3.6 ร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม
4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้เรียน.....
 - 4.1 มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 4.2 มีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น
 - 4.3 ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 4.4 มีความพอใจและความสุขในกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5

ชุดวิชาครูเรียนรู้หลักสูตร

หน่วยที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

เรื่อง ความรู้พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

เวลา 6 คาบ

จำนวน 300 นาที

ผลลัพธ์การเรียนรู้

มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และความสมดุลของหลักสูตรระหว่างความเป็นสากลกับความเป็นท้องถิ่น วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สรุปกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คุณสมบัติของนักพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น

ผลลัพธ์การเรียนรู้ย่อย ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรจากกรณีศึกษา

ผู้เรียนสามารถ

1. อธิบาย ความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และความสมดุลของหลักสูตรระหว่างความเป็นสากลกับท้องถิ่นได้
2. วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้
3. สรุปกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้
4. อธิบายคุณสมบัติของนักพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ดีได้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. หลักสูตรที่มีความสมดุลระหว่างความเป็นสากลกับท้องถิ่น
3. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
4. กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
5. คุณสมบัติของนักพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ประสบการณ์การเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
1. ทบทวนความรู้เดิมเรื่องหลักและกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร โดยการตั้งคำถามทบทวนเพื่อให้เชื่อมโยงกับบทเรียนใหม่	- ประเด็นคำถาม
2. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้	- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5
3. แบ่งกลุ่มนักศึกษากลุ่มละ 5 คน ให้อ่านเอกสารใบความรู้ที่ 1 เรื่อง "เหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร" และใบความรู้ที่ 2 เรื่อง "หลักสูตรที่ดีควรมีคุณสมบัติระหว่างความเป็นสากลกับท้องถิ่น" แล้วทำกิจกรรมในใบงานที่ 1	- ใบความรู้ที่ 1 - ใบงานที่ 1 - ใบความรู้ที่ 2 - เพลงแบ่งกลุ่ม
4. ให้นักศึกษาแต่ละคนศึกษาใบความรู้ที่ 3 เรื่อง คุณสมบัติของนักพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แล้วทำกิจกรรมในใบงานที่ 2	- ใบความรู้ที่ 3 - ใบงานที่ 2

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

วิธีวัด	เครื่องมือวัด
1. ตรวจสอบความถูกต้องของสาระในแบบทดสอบ	1. แบบทดสอบ
2. ตรวจสอบความถูกต้องของสาระในการนำเสนอผลงานในรูปแบบแปลกใหม่	2. เกณฑ์การตรวจผลงาน
3. การทำ Mind Map และการทำแบบฝึกหัด	
4. ตรวจสอบความถูกต้องของสาระและสังเกตความร่วมมือความกระตือรือร้นในการทำงาน/การอภิปราย/การรายงานกลุ่ม	3. แบบสังเกตพฤติกรรมอภิปรายกลุ่ม/การทำงานกลุ่ม

ชิ้นงานของผู้เรียน

1. รายงานการอภิปรายกลุ่ม
2. Mind Map สรุปความรู้
3. แบบประเมินตนเองในด้านนักพัฒนาหลักสูตรที่ดี
4. สคริปต์การออกแบบวิธีการนำเสนอผลงานของกลุ่ม

ใบงานที่ 1 เรื่อง ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่มนักศึกษาโดยใช้เพลงแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้เลือกประธาน เลขานุการ และตั้งชื่อกลุ่ม
2. กลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่อง “ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น” และใบความรู้ที่ 2 เรื่อง “หลักสูตรที่มีความสมดุลระหว่างความเป็นสากลกับท้องถิ่น” แล้วสรุปสาระสำคัญ
3. ให้กลุ่มนำความรู้จากกิจกรรมในข้อ 2 มาวางแผนการออกแบบการนำเสนอความรู้ความเข้าใจ ให้มีรูปแบบที่แปลกใหม่น่าสนใจ
4. นำเสนอความรู้ความเข้าใจต่อกลุ่มใหญ่

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

การจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเกื้อกูลต่อการพัฒนาชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมในท้องถิ่น ควรพิจารณาถึงเหตุและผล เพื่อให้เห็นความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ดังนี้

1. เหตุ หลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทที่พัฒนาในระดับชาติ กำหนดองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและสนองความต้องการของสังคม ลักษณะกว้าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คล้ายคลึงกัน

ผล เนื้อหาสาระและประสบการณ์บางอย่าง ไม่สามารถประมวลรายละเอียดตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น บางอย่างไม่อาจสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

ความจำเป็น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับหรือขยายแนวการสอน โครงสร้างการสอน และแผนการสอน หรืออาจจะเขียนคำอธิบายรายวิชาขึ้นใหม่ โดยมีความสอดคล้องกับหลักการ จุดหมาย จุดประสงค์ต่าง ๆ ของหลักสูตรแกนกลาง

2. เหตุ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว บางอย่างก้าวหน้ากว่าหลักสูตรแกนกลางจะพัฒนาได้ทันสำหรับคนทั่วประเทศ บางอย่างมีผลกระทบโดยตรงกับท้องถิ่นในบางท้องถิ่น

ผล ผู้เรียนเป็นคนล้าสมัย เรียนรู้อย่างที่ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ความรู้ประสบการณ์บางอย่างพลาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้

ความจำเป็น ควรพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น อาจทำได้โดยเขียนคำอธิบายรายวิชาขึ้นใหม่ การจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือเสริมประสบการณ์

3. เหตุ การเรียนรู้ที่ดีควรส่งเสริมให้มีประสบการณ์ตรง ได้พบเห็น ได้สัมผัส ได้มีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ตามสภาพชีวิตจริง จึงจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรง รวดเร็ว และสามารถนำไปใช้ได้จริง

ผล การกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะต้องกำหนดให้สอดคล้อง เหมาะสม ซึ่งหลักสูตรแกนกลางได้พยายามดำเนินการแล้วในระดับหนึ่ง

ความจำเป็น ควรมีการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในระดับกลุ่มโรงเรียน โรงเรียน และห้องเรียน เป็นคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แผนการสอน

4. เหตุ การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ฯลฯ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

ผล มีการสนับสนุน ส่งเสริม เขียนไว้ในเอกสาร เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร ให้
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ใช้วัสดุเหลือใช้ วัสดุธรรมชาติภายในท้องถิ่น มีการเชิญ
วิทยากร ฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความจำเป็น หลักสูตรแกนกลางไม่สามารถดำเนินการในสิ่งเหล่านี้ได้ จึงควร
พิจารณาหลักสูตรระดับท้องถิ่นในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การผลิตสื่อการเรียน
การสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความผูกพันกับท้องถิ่น

5. เหตุ ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น มีการเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะ
เศรษฐกิจ หรือค่านิยม เช่น ต้องการเรียนรู้ การตัดเย็บเสื้อผ้า ต่อมา มีการส่งเสริมเชิง
อุตสาหกรรม จึงเปลี่ยนไปเย็บจักร อุตสาหกรรม พบพบภาวะเศรษฐกิจตกต่ำโรงงานปิด
ต้องกลับมาเย็บเสื้อผ้าสร้างงานเอง เป็นต้น

ผล การเปิดสอนรายวิชาเลือก จำเป็นต้องมีการสำรวจแนวโน้มของสังคม ความ
ต้องการของประชาชน ผู้ปกครอง ผู้เรียน เพื่อเป็นการวางแผนให้สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริง

ความจำเป็น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อาจเป็นการปรับหรือขยายคำอธิบายที่มี
อยู่แล้วในหลักสูตรแกนกลาง หรืออาจเป็นการพัฒนาขึ้นใหม่เนื่องจากไม่มีในหลักสูตรแกนกลาง

6. เหตุ การเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้พัฒนาตนเองและมีการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชา
การ การเลื่อนระดับให้สูงขึ้น โดยใช้ผลงานทางวิชาการในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้ง
ผู้สอนและผู้เรียน มีผลให้การเรียนของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผล ผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการทำผลงานทางวิชาการมากยิ่งขึ้น เพราะมีแรง
จูงใจ เสริมกำลังใจ เกิดพลังในการทำงานให้เห็นผล

ความจำเป็น ผลงานทางวิชาการของผู้สอนในภาพรวม เป็นการพัฒนาหลักสูตร
ระดับท้องถิ่น เช่น การเขียนแนวการสอน แผนการสอน หรือหนังสือเพิ่มเติม การวิจัยในชั้น
เรียน ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้องเพราะเป็นสิ่งใกล้ตัว และดำเนินการในชีวิตประจำวัน

สิ่งที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นเพียงประเด็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นว่ามีเหตุผลและความจำเป็น
ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญยิ่งขึ้น

ที่มา : รศ. วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช “การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น” บริษัท เซ็นเตอร์
ดิสคัฟเวอรี จำกัด 2545, หน้า 135-137

※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※

ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง หลักสูตรที่มีความสมดุลระหว่างความเป็นสากลกับท้องถิ่น

การศึกษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำวิชาความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงและสามารถพึ่งพาตัวเองได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์การศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของผู้เรียน เพราะแต่ละพื้นที่ในประเทศต่างมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้าง ทั้งความแตกต่างทางภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรท้องถิ่น รวมถึงวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเชื่อ ดังนั้นการกำหนดหลักสูตรการศึกษาที่มาจากส่วนกลางโดยไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละท้องถิ่นนั้นจะส่งผลให้วิชาหลายวิชาที่เป็นประโยชน์กับท้องถิ่นหนึ่งก็อาจจะไม่เป็นประโยชน์กับท้องถิ่นหนึ่งเลยก็ได้ ซึ่งการเรียนวิชาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ก็จะไม่เอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียนหากต้องการจะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตจริง การจัดทำหลักสูตร จึงจำเป็นต้องมีความสมดุลระหว่างหลักสูตรที่มาจากส่วนกลาง ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีความเป็นสากล สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรทางการศึกษาในทุกระดับชั้นควรมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาใน 2 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 หลักสูตรการศึกษาที่มีความเป็นสากล

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ทำให้โลกถูกย่อขนาดให้เล็กลง กลายเป็นเพียงหมู่บ้านหนึ่ง การติดต่อสื่อสารทำได้รวดเร็วและง่ายดาย ดังนั้นหลักสูตรการเรียนการสอน จึงควรเป็นการเชื่อมความพร้อม ให้ผู้เรียนมีความเป็นสากล สามารถก้าวทันโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถเรียนรู้ได้เท่าเทียมนานาชาติ รัฐควรจัดหลักสูตรที่มีความเป็นสากลลงไปจนถึงระดับท้องถิ่น ควรให้เด็กนักเรียนในส่วนภูมิภาค ได้มีโอกาสเรียนคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ ตั้งแต่ยังเล็ก เช่น ซีดีรอม อินเทอร์เน็ต รวมทั้งการยกระดับการใช้ภาษาอังกฤษ ให้กลายเป็นภาษาที่สอง ที่ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว ทั้งการอ่าน พูด เขียน เพราะมีความสำคัญในการใช้สื่อสารกับนานาชาติ และยังจำเป็นต่อการค้นคว้าหาความรู้ จากแหล่งวิชาการทั่วโลกได้โดยสะดวก

ระดับที่ 2 หลักสูตรการศึกษาที่มีความเป็นท้องถิ่น

หลักสูตรการศึกษาควรกระจายสู่ท้องถิ่น ในลักษณะของการที่คนในท้องถิ่นสามารถประยุกต์ สร้างสรรค์ หลักสูตรด้วยตนเอง เพราะหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนในเขตกรุงเทพฯ ไม่สามารถทำให้คนในท้องถิ่น นำไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ จึงน่าจะเป็นประโยชน์มากกว่า หากการเรียนจัดให้เป็นหลักสูตรสำหรับท้องถิ่นโดยเฉพาะ อาทิ การกำหนดเนื้อหาของวิชาที่ศึกษา ก็ควรเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และบริบทของท้องถิ่น ทั้ง

สิ่งแวดล้อมทางสังคมและทางธรรมชาติ การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการและ
ความจำเป็นของท้องถิ่นนั้น ควรคำนึงถึงความได้เปรียบที่แต่ละชุมชนมีอยู่แล้วเป็นพื้นฐานใน

การจัดการศึกษา เช่น พื้นที่ชายฝั่งทะเล ควรมีโรงเรียนเรียนการทำประมง แบบครบวงจรในหลักสูตร พื้นที่ที่ภูมิอากาศแห้งแล้ง ก็ควรให้โรงเรียนสอนการทำเกษตรสมัยใหม่ที่รู้จักนำเอาเทคโนโลยีแบบง่าย ๆ มาใช้โดยไม่ต้องพึ่งพาสภาพดิน น้ำ อากาศเท่านั้น หรือท้องถิ่นที่มีการทำนาถ่วงในพื้นที่เกษตรก็ควรสอนการทำนาถ่วงสมัยใหม่ ที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาดินเค็มรอบนาถ่วง จนส่งผลเสียต่อการทำเกษตรบริเวณนั้นได้ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับจุดเด่นของชุมชน จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาทักษะ ความชำนาญของแรงงานฝีมือ ทำให้เกิดความภูมิใจ และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเอาไว้ ช่วยลดปัญหาการอพยพแรงงาน จากชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่ลงได้ ช่วยให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่น อันนำมาซึ่งการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและความเจริญ ส่งผลให้ครอบครัวและชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง อันเป็นสาเหตุให้สามารถลดปัญหาชุมชนล่มสลายลงได้

รัฐควรกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรในสัดส่วน 60 : 40 คือร้อยละ 60 ให้ส่วนกลางเป็นผู้กำหนดเนื้อหาพื้นฐานที่มีความเป็นสากลที่ทุกคนต้องรู้ ส่วนอีกร้อยละ 40 ให้ท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดเนื้อหา ซึ่งได้จากการสำรวจความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

หลักสูตรการศึกษาที่ดีควรจะผสมผสานทั้งสองแนวคิดอย่างสมดุล เพื่อสามารถเตรียมคนไทย ให้พร้อมที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่มาพร้อม ๆ กับความสามารถเรียนรู้ และเห็นคุณค่าของ สถานการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ด้วย หากหลักสูตรตกขอบไปข้างใดข้างหนึ่ง อาจจะก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ในปัจจุบันเนื้อหาของระบบการศึกษาไทย เน้นความเป็นสากลตามแบบอย่างประเทศตะวันตกมากกว่าที่จะปรับให้เข้ากับท้องถิ่น ส่งผลให้คนในชนบทที่จบการศึกษาแล้วไม่สามารถประยุกต์ใช้กับอาชีพดั้งเดิมของครอบครัวได้ ในขณะที่เดียวกันหากต้องการเน้นความเป็นท้องถิ่น โดยไม่สนใจความเป็นนานาชาติ ก็จะทำให้เกิดการปิดกั้นตัวเอง ล้าสมัย ไม่สามารถปฏิสัมพันธ์ และแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ในเวทีโลกได้ ดังนั้นการผสมผสานหลักสูตรให้มีความเป็นท้องถิ่น และความเป็นสากลเข้าด้วยกันอย่างสมดุล จะสามารถก่อให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่มา เกรียงไกร เจริญวงศ์ศักดิ์ "จอมปราชญ์นักการศึกษา" 2542, หน้า 66-71

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ใบงานที่ 2 เรื่อง คุณสมบัติของนักพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ดี

คำชี้แจง

1. ให้นักศึกษาแต่ละคนศึกษาใบความรู้ที่ 3 เรื่อง คุณสมบัติของนักพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. ให้นักศึกษาพิจารณาตนเองด้วยใจเป็นธรรมว่ามีคุณสมบัติของนักพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ดี แต่ละข้ออยู่ในอันดับใด (มีมาก = 3 คะแนน, ปานกลาง = 2, อ่อน = 1)
3. ให้รวมคะแนนและคิดเป็นร้อยละและพิจารณาประเมินตนเองตามเกณฑ์คะแนนดังนี้
 $80 - 100 =$ ดีมาก, $60 - 79 =$ ปานกลาง, $0 - 59 =$ อ่อน
4. นักศึกษาคนที่ได้คะแนนน้อยและปานกลางให้วางแผนพัฒนาตนเองเพื่อให้มีคุณสมบัติของนักพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ดี

ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง คุณสมบัติของนักพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ดี

นักพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. โลกทรรศน์กว้างขวาง เป็นบุคคลที่มีความคิดกว้างไกล ยอมรับในเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีประสบการณ์ด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
2. ใฝ่หาความรู้เสมอ ไม่อยู่นิ่งเฉย ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ
3. รู้แจ้งรู้จริง มีความรู้ในเรื่องใดต้องรู้อย่างแจ่มแจ้ง เกิดความคิดรวบยอด
4. ยึดมั่นในหลักวิชาการ ทำงานใด ๆ ต้องใช้หลักการ ทฤษฎีในเชิงวิชาการ มีความน่าเชื่อถือ อ้างอิงได้
5. มีความทันสมัยทั้งในด้านวิชาการ แนวความคิด การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ
6. เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น มีมารยาทในการรับฟัง ยอมรับฟังในสิ่งที่ถูกต้อง เพราะการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นหลายอย่างต้องทำงานเป็นคณะ
7. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน ไม่ใช้คำพูดหรือกิริยาที่ทำให้บุคคลอื่นเกิดความเบื่อหน่าย ท้อถอย
8. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไพเราะ ประสานงานได้ดี มีกิริยามารยาทที่ดี
9. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดได้ไปแปลกใหม่ไปจากเดิม ไม่ซ้ำซาก ความเป็นไปได้
10. มีความมั่นใจในตนเอง คิดก่อนลงมือทำ ตัดสินใจกระทำแล้วต้องมั่นใจ

ที่มา : วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ “การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น” วารสารวิชาการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 9 กันยายน 2542 หน้า 17 – 18.

ใบงานที่ 3 เรื่อง การดำเนินงานพัฒนาและสร้างหลักสูตร

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน ให้ศึกษาใบความรู้ที่ 4 ให้เข้าใจ และทุกกลุ่มช่วยกันสรุปความรู้เป็น Mind Map ของกลุ่มใหญ่
2. ให้ศึกษาคำอธิบายรายวิชา หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา และกลุ่มช่วยกันออกแบบหลักสูตรท้องถิ่นอย่างกว้าง ๆ ตามหัวข้อ 2.1 – 2.5
 - 2.1 จุดมุ่งหมายทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ
 - 2.2 กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
 - 2.3 เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น
 - 2.4 สื่อที่ใช้ให้สอดคล้องกับข้อ 2.1, 2.2, 2.3
 - 2.5 วิธีการวัดและเครื่องมือวัดผล
3. กลุ่มนำเสนอด้วยกระดานปรู๊ฟ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
4. กลุ่มทำแบบทดสอบย่อยเพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การดำเนินงานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ป. 3 - 4

หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

คำอธิบาย

หน่วยย่อยที่ 1 จังหวัดของเรา

สังเกต ศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของจังหวัด ที่ตนอยู่อาศัย จัดทำแผนผังและรายงาน อภิปราย วิเคราะห์ ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวของตน บุคคลในชุมชนและในจังหวัด การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน คุณค่าของสิ่งที่มีในจังหวัด ทรัพยากร บริการของรัฐ มรดกทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่มีต่อคนในจังหวัด

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับจังหวัดของตนเองที่มีทักษะในการสังเกต ศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ความสัมพันธ์และคุณค่าของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่มีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม มีความชื่นชอบ ภูมิใจ และปฏิบัติตนได้สอดคล้องเหมาะสม

ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง การดำเนินงานพัฒนาและสร้างหลักสูตร

บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู สามารถดำเนินงานพัฒนาและสร้างหลักสูตรท้องถิ่นได้ใน 5 ลักษณะดังนี้

ลักษณะที่ 1 เป็นการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นโดยไม่ทำให้จุดประสงค์ เนื้อหา คาบ-เวลาเรียนเปลี่ยนไป

ลักษณะที่ 2 เป็นลักษณะการปรับหรือเป็นรายละเอียดหัวข้อของเนื้อหา คือ การปรับเนื้อหาด้วยการเพิ่ม ลด หรือปรับรายละเอียดของเนื้อหา โดยไม่ทำให้กระทบหลักสูตรแม่บท ในเรื่องคาบ - เวลา

ลักษณะที่ 3 เป็นลักษณะการปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน โดยการเพิ่มเติม ตัดทอน สื่อต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ ท้องถิ่น จุดประสงค์และเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนด

ลักษณะที่ 4 เป็นการจัดทำสื่อการเรียนขึ้นมาใหม่ โดยจัดทำหนังสือเรียนคู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์ แบบฝึกหัด และเอกสารประกอบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น

ลักษณะที่ 5 เป็นการจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่ เป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยการจัดทำคำอธิบาย หรือทำรายวิชาเพิ่มเติมที่ปรากฏในหลักสูตร

จากข้อ 1 - 4 ทำแล้วใช้สอนได้โดยขอความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษา

ข้อ 5 ทำเสร็จแล้วเสนอกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเพื่อพิจารณาอนุมัติก่อนใช้

รายละเอียดการดำเนินงานพัฒนาและสร้างหลักสูตรแต่ละลักษณะมีดังนี้

1. การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยศึกษาคำอธิบายรายวิชาจากหลักสูตรกลาง แล้วจัดทำแผนการสอนให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

การวิเคราะห์ภาระงาน คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรจะต้องประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ส่วนที่ 1 กิจกรรม ได้แก่ ส่วนที่คำนึงถึงแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องจัดให้แก่ผู้เรียน สังเกตได้จากคำว่าศึกษาค้นคว้า ทดลอง สำรวจ ฝึกปฏิบัติ วิเคราะห์ อภิปราย ฯลฯ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ได้แก่ ส่วนที่ระบุถึงหัวข้อหรือขอบข่ายเนื้อหาที่จะนำมาให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์

ส่วนที่ 3 จุดประสงค์ ได้แก่ ส่วนที่ระบุพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนรู้หรือฝึกทักษะตามที่ได้ระบุไปแล้ว ในส่วนที่ 1 และ 2 พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดนั้นจะต้องประกอบด้วย ส่วนที่เป็นความรู้ ทักษะ เจตคติ และกระบวนการ

ผลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ อธิบายรายวิชาจะช่วยให้ผู้สอนมองเห็นภาพงานสอนของรายวิชาดังกล่าวได้ชัดเจนขึ้นว่าจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด มีขอบข่ายเนื้อหาที่จะต้องเรียนรู้หรือฝึกทักษะอะไรบ้าง และประการสุดท้ายต้องการให้ผู้เรียนมีหรือเกิดพฤติกรรมทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ รวมทั้งการจัดการอะไรบ้าง

ตัวอย่าง

ส 071 ท้องถิ่นของเรา 1 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นและอาณาจักรโบราณที่เกี่ยวข้อง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะพื้นบ้าน บุคคลสำคัญของท้องถิ่นและการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดความเข้าใจในอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรมที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจรักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

จากคำอธิบายรายวิชา ส 071 ท้องถิ่นของเรา 1 เมื่อศึกษาวิเคราะห์สิ่งที่หลักสูตรกำหนดให้ออกมาเป็นภาระงานสอนแล้วจะเป็นดังนี้

กิจกรรม	ขอขยายเนื้อหา	จุดประสงค์
- ศึกษา	- สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น - ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นและอาณาจักรโบราณที่เกี่ยวข้อง - ขนบธรรมเนียมประเพณี - ศิลปะพื้นบ้าน - บุคคลสำคัญในท้องถิ่น - การดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น	เพื่อให้ผู้เรียน - มีความเข้าใจสภาพและประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น - มีความเข้าใจถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและอิทธิพลของขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น - มีความรัก ผูกพัน และภาคภูมิใจในท้องถิ่น - ร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

กิจกรรม “ศึกษา” ท้องถิ่นสามารถจะจัดรูปแบบหรือวิธีการ “ศึกษา” ได้หลายวิธี เช่น

- ฟังคำอธิบายจากครู
- ค้นคว้าจากห้องสมุดของโรงเรียน
- ค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการอื่น ๆ
- เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นมาบรรยาย
- ออกไปสำรวจดูสภาพจริงในพื้นที่
- ออกไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

สังเกตสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

- ออกไปทัศนศึกษา
- รวบรวมข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ
- นำหรือพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้
- วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เช่น ความสัมพันธ์ด้านความเหมือนและแตกต่าง สิ่งที่เป็นเหตุและผล

ฯลฯ

2. การปรับรายละเอียดของเนื้อหา การพัฒนาหลักสูตรด้วยการปรับรายละเอียดของเนื้อหา มีวิธีการเช่นเดียวกับการพัฒนาหลักสูตรด้วยการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม กล่าวคือ เมื่อครูวิเคราะห์แล้วพบว่า แนวปฏิบัติในการพัฒนาเพื่อจะให้บรรลุถึงเป้าหมาย ซึ่งมีระบุไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ นอกจากจะปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับท้องถิ่นแล้ว จะต้องพิจารณากำหนดรายละเอียดเนื้อหาที่จะนำมาให้เรียนรู้หรือฝึกทักษะเพื่อให้เกิดความรู้หรือทักษะตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้

การพัฒนาหลักสูตรด้วยการปรับรายละเอียดของเนื้อหาจึงเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากที่ครูได้วิเคราะห์เนื้อหา / คำอธิบายรายวิชาแล้วในการพัฒนาหลักสูตรลักษณะที่ 1 กล่าวคือ การพัฒนาหลักสูตรโดยลักษณะนี้ครูต้องนำเอาผลการวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นเนื้อหาวิเคราะห์ต่อไปอีกกว่าจากหัวข้อหรือขอบข่ายเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดไว้ในแต่ละหัวข้อนั้นควรมีการเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาอะไรบ้างที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตน ทั้งนี้โดยพิจารณาตามความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและเวลาที่มียู่

3. การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียน การพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่นด้วยการเปลี่ยนแปลงและเลือกใช้สื่อการเรียนนี้เป็นกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องมาจากการที่หาได้ลงมือพัฒนาหลักสูตรตามลักษณะที่ 1 และ 2 มาแล้วกล่าวคือ เมื่อครูปรับกิจกรรมการเรียนการสอนและปรับรายละเอียดของเนื้อหา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการแล้ว สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่โดยทั่วไปก็อาจไม่สอดคล้องกับกิจกรรม/เนื้อหาที่พัฒนาไป จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุง และเลือกใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกัน

ตัวอย่าง สื่อการเรียนการสอนที่ครูสามารถจะพัฒนาเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือเสริมการอ่าน หนังสืออ่านเพิ่มเติม คู่มือครู เป็นต้น

4. การจัดทำสื่อการเรียนขึ้นใหม่ ในกรณีที่ผลของการศึกษาวิเคราะห์ของครูพบว่า ในแนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่มีความจำเป็นต้องพัฒนาสื่อการเรียนต่าง ๆ ขึ้นใหม่ ครูสามารถจะดำเนินการได้และเพื่อให้สื่อที่จะพัฒนาขึ้นมานี้มีคุณภาพในการดำเนินงานควรกระทำในรูปคณะทำงาน

เพื่อให้สื่อการเรียนที่ครูพัฒนาขึ้นมาใหม่มีคุณภาพ และประโยชน์ต่อการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในการจัดทำควรใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ประกอบการพิจารณาจัดทำคือ

1. สอดคล้องกับจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา
2. ถูกต้องตามหลักวิชาและมีเนื้อหาเป็นปัจจุบัน
3. เสนอเนื้อหาเป็นไปตามลำดับขั้นของการเรียนรู้
4. เนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน
5. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
6. เนื้อหาไม่หลบลู่สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมอันดีและความมั่นคงของชาติ
7. เนื้อหาสอดคล้องกับลักษณะเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น
8. ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน สละสลวย เป็นแบบอย่างได้
9. ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนที่ ฯลฯ มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา
10. กิจกรรม (ถ้ามี) มีความเหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ฝึกปฏิบัติ และส่งเสริมให้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สื่อการเรียนที่ครูพัฒนาขึ้นมาใหม่โดยเฉพาะที่เป็นสิ่งพิมพ์จะต้องไม่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกับสื่อการเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้สำหรับเนื้อหาวิชานั้นไปแล้วและสื่อการเรียนการสอนที่ครูพัฒนาขึ้นมาใหม่นี้ สามารถนำมาใช้ประกอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ความเห็นชอบแล้ว

5.การจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่ การพัฒนาและสร้างหลักสูตรลักษณะนี้ เป็นการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่หลังจากที่ศึกษาแล้วพบว่า สิ่งที่จะควรจะมีการพัฒนานั้น ไม่มีปรากฏในจุดประสงค์การเรียนรู้ของกลุ่มประสบการณ์หรือรายวิชา/กลุ่มวิชาใดๆ ในหลักสูตรแม่บท

การพัฒนาและสร้างหลักสูตรโดยการจัดทำคำอธิบายรายวิชาขึ้นใหม่นี้ ครูควรดำเนินการในรูปแบบของคณะทำงาน โดยมีขั้นตอนการจัดทำดังนี้

1. ศึกษาจุดหมายของหลักสูตรจุดประสงค์และโครงสร้างเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์กลุ่มวิชาจากหลักสูตรแม่บท เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาจัดทำ
2. ศึกษาผลการวิเคราะห์สภาพที่ควรจะเป็นของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่น เพื่อนำไปเห็นข้อมูลในการกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหา
3. กำหนดจุดประสงค์ของเนื้อหาวิชา/รายวิชาโดย

3.1 วิเคราะห์จากปัญหา/ความต้องการของท้องถิ่น สำหรับกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน โดยระบุปัญหา/ความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งได้แก่สิ่งที่ต้องการให้รู้ พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดและเงื่อนไขต่างๆ

3.2 เขียนจุดประสงค์ให้ครอบคลุมกับสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน (ความรู้ ทักษะ เจตคติและกระบวนการ) รวมทั้งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา กลุ่มประสบการณ์ด้วย ซึ่งลักษณะของจุดประสงค์ที่ดีต้องบอกสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อเรียนจบรายวิชานั้น

4. กำหนดเนื้อหา โดยการวิเคราะห์จากจุดประสงค์ ซึ่งระบุคำหลักของจุดประสงค์รายวิชานั้น ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่เป็นความรู้ (สิ่งที่ทำให้รู้/ศึกษา) และส่วนที่เป็นทักษะ (สิ่งที่ต้องการฝึก) เนื้อหาที่กำหนดนี้จะต้อง...

4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา

4.2 ประกอบด้วยส่วนที่เป็นความรู้และทักษะ

4.3 เหมาะสมกับวัยและพื้นความรู้ของผู้เรียน

4.4 เหมาะสมกับคาบเวลา

4.5 ไม่ขัดต่อความมั่นคงของชาติระบบการปกครองตามหลักประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี

5. กำหนดคาบเวลาเรียนสำหรับคำอธิบายหรือรายวิชาที่จัดทำขึ้นใหม่

6. เขียนคำอธิบายรายวิชา ให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
แม่บท โดยระบุแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา ตามแบบฟอร์มที่กำหนด

7. จัดทำเอกสารชี้แจงรายละเอียดประกอบการจัดทำวิชาหรือรายวิชาที่จัดทำ
ขึ้นใหม่ตามแบบฟอร์มที่กำหนด โดยให้มีรายละเอียดเนื้อหาประกอบด้วย

7.1 เหตุผลความจำเป็น

7.2 จุดประสงค์ (ของวิชา/รายวิชาที่จัดทำ)

7.3 ขอบข่ายเนื้อหา

7.4 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

7.5 สื่อการเรียนการสอน ที่สามารถจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

7.6 แนวการวัดผลประเมินผล

8. ในการเสนอขออนุมัติ ให้ครูส่งเอกสารในข้อ 6-7 ให้แก่หน่วยงานที่ทำหน้าที่
พิจารณาอนุมัติ และเมื่อกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้ใช้ แล้วจึงนำเอาคำอธิบายหรือรายวิชา
ดังกล่าวมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

ครูจะต้องไม่ลืมว่าคำอธิบายรายวิชาที่จัดทำขึ้นมาใหม่จะต้องไม่เป็นเนื้อหาหรือ
รายวิชาที่ซ้ำซ้อน กับเนื้อหา/รายวิชาที่มีอยู่แล้วในหลักสูตรแม่บท

ที่มา : สำลี รักสุทธี "เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตร" หน้า 38 – 45

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6

ชุดวิชาครูเรียนรู้หลักสูตร หน่วยที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

เรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

เวลา 6 คาบ

จำนวน 300 นาที

ผลลัพธ์การเรียนรู้

มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น วิธีการได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและแนวทางในการใช้ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ย่อย

ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่อง กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1. อธิบายวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้
2. สรุปแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้
3. อธิบายแนวทางในการใช้ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ได้
4. วางแผนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรได้

สาระการเรียนรู้

1. ที่มาของข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
3. วิธีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ประสบการณ์การเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
1. ทบทวนความรู้เดิมในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5	- ประเด็นคำถาม
2. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้	- แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6
3. แบ่งกลุ่มนักศึกษากลุ่มละ 5 คน ศึกษาใบความรู้ที่ 1 แล้วทำกิจกรรมในใบงานที่ 1	- ใบความรู้ที่ 1 - ใบงานที่ 1
4. นักศึกษากลุ่มเดิมศึกษาใบความรู้ที่ 2 แล้วทำกิจกรรมในใบงานที่ 2	- ใบความรู้ที่ 2 - ใบงานที่ 2

ประสบการณ์การเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
5. นักศึกษากลุ่มเดิม ศึกษาเอกสารบทที่ 3 แล้ว ทำกิจกรรมในใบงานที่ 3	- เอกสารบทที่ 3 - ใบงานที่ 3
6. นักศึกษากลุ่มเดิม ศึกษาใบความรู้ที่ 4 แล้วทำ กิจกรรมในใบงานที่ 4 และกลุ่มประเมินผล การเรียนรู้ของกลุ่ม	- เอกสารความรู้ที่ 2 เรื่องการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น
7. ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง	- แบบประเมินผลการเรียนรู้
8. ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่องการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น	- แบบทดสอบหลังเรียน

หมายเหตุ : กิจกรรมทุกกิจกรรมหลังจากที่นักศึกษานำเสนอ ครูจะให้ข้อมูลย้อนกลับ
เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และนักศึกษาเข้าใจได้ชัดเจน,

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

วิธีวัด	เครื่องมือวัด
1. ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของการสรุปความรู้ ตามใบงาน	1. เกณฑ์การตรวจผลงาน
2. ตรวจสอบความถูกต้องของสาระและสังเกตความ ร่วมมือ ความกระตือรือร้นในการทำงาน / การอภิปราย / การรายงานกลุ่ม	2. แบบสังเกตพฤติกรรมการอภิปราย กลุ่ม / การทำงานกลุ่ม
3. ตรวจสอบความถูกต้องของสาระในแบบทดสอบ หลังเรียน	3. แบบทดสอบหลังเรียน

ชิ้นงานของผู้เรียน

1. รายงานการอภิปรายกลุ่ม
2. แผนภูมิสรุปความรู้
3. แบบประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองตามจุดประสงค์
4. แบบประเมินผลการเรียนรู้ของกลุ่ม

ใบงานที่ 1 เรื่อง ที่มาของข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้กลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่องที่มาของข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. กลุ่มช่วยกันวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลพื้นฐานในกลุ่มของตนตามแนวของใบความรู้ที่ 1 โดยใช้เทคนิคการนำเสนอระดมสมองแบบเวียนรอบวงที่ละหัวข้อตามใบความรู้ที่ 1
3. กลุ่มนำเสนอผลงานในข้อ 2 ในรูปแบบของ Mind Map และการรายงานกลุ่ม
4. กลุ่มติด Mind Map บนป้ายนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
5. กลุ่มทำแบบทดสอบย่อย เรื่องที่มาของข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

ใบความรู้ที่ 1 ที่มาของข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรบูรณาการที่ผู้เรียนและครูร่วมกันสร้างขึ้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียน เรียนจากชีวิตจริง ปฏิบัติจริง เมื่อเกิดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข การพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอาจพัฒนาได้หลากหลายวิธี กล่าวคือ

1. จากปัญหาของผู้เรียน และวิถีชีวิตของผู้เรียนในขณะนั้น ในท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ มีอะไรบ้างเป็นปัญหาเกิดจากการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับตนและท้องถิ่นหรือ ถ้าผู้เรียนคิดไม่ออก ผู้สอนอาจพาออกไปดู เช่น นำผู้เรียนออกจากประตูสถานศึกษาไปประมาณ 1 กิโลเมตร แล้วให้ผู้เรียนบันทึกว่าเห็นอะไรบ้างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น เกิดห้างสรรพสินค้า ก่อให้เกิดค่านิยมที่ซื้อของแพงตามมาเหตุการณ์ ดังกล่าว ผู้สอนกับผู้เรียนจะร่วมกันสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นเพื่อเรียนรู้ต่อไปนี้

- 1.1 การรู้จักเลือกซื้อสินค้าอย่างมีวิจารณญาณ
- 1.2 สินค้าประเภทใดควรซื้อและซื้อที่ใดจึงประหยัดเงินมากกว่ากัน
- 1.3 สินค้าประเภทใดจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต
- 1.4 การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

หรือผู้เรียนเดินทางมาสถานศึกษา เดินทางผ่านสถานีบริการน้ำมัน ผู้เรียนอาจจะรู้ว่า

1. น้ำมันมาจากไหน
2. การขนส่งน้ำมันมาได้อย่างไร และขนส่งมาจากไหน
3. การขนส่งต้องเสียค่าใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด

2. จากหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน (หลักสูตรแกนกลาง) ครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างชัดเจน รู้ว่าจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อสามารถตอบสนองกับแนวดำเนินการหลัก การ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยครูผู้สอนต้องพิจารณาว่าในเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน และสื่อ ที่จะสอนนั้นสอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนหรือไม่ ถ้าไม่ตอบสนองครูก็สามารถสร้างหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นใช้ได้เอง โดยปรับเนื้อหาในหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยการสอนแบบบูรณาการ เช่น เรื่องชีวิตในบ้าน ผู้สอนอาจจะใช้ชีวิตในบ้านของเขาจริงๆ เรียนรู้ความรักของ พ่อ แม่ ที่มีต่อลูก หน้าที่ของลูกที่มีต่อ พ่อ แม่ สถานที่ตั้งของบ้าน วัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้าน ความรักความผูกพันของปู่กับหลาน ฯลฯ ถ้าหากผู้เรียนได้เรียนรู้จากของจริงในชีวิตจริงของเขา เช่นนี้ อาจจะดีกว่าให้เขาเรียนเฉพาะ เนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งของแต่ละสาขา

3. จากการสำรวจสภาพปัญหาชุมชน การสำรวจสภาพชุมชน คือ การศึกษาข้อมูลความเป็นอยู่ของชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ซึ่งเป็นวิธีที่วัดตามสภาพจริงของผู้เรียน อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้การเรียนการสอนตามความต้องการของชีวิตที่แท้จริงของผู้เรียนและบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ควรมีการสำรวจสภาพปัญหาในชุมชนเป็นระยะๆ เพื่อให้เนื้อหาในการเรียนการสอนเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

4. จากสภาพวิกฤตทางสังคมในปัจจุบัน สภาพวิกฤตทางสังคม คือ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาวะปัจจุบันอย่างเร่งด่วนและมีความเร่งรีบในการแก้ไขให้หมด อาทิเช่น การระบาดของโรคฉี่หนู โรคเอดส์ ยาเสพติด ฯลฯ และแนวปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน หากไม่ได้รับความสนใจ หรือเตรียมการป้องกันแก้ไขแล้ว อาจทำให้เกิดปัญหาร้ายแรงต่อชุมชนจึงควรจะได้จัดเนื้อหาและการเรียนการสอนได้ตรงกับปัญหานั้น ๆ ซึ่งทำให้เป็นทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ดีด้วย

5. จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งความรู้ของชุมชนรวบรวมศาสตร์สาขาต่างๆ มากมายเป็นความรู้ที่ควรได้รับการเผยแพร่ เพื่อสร้างความภูมิใจในท้องถิ่นนั้นๆ การพัฒนาหลักสูตรโดยภูมิปัญญาเป็นเรื่องที่ไม่ยาก ถ้ามีการศึกษา สำรวจ รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา สิ่งที่มีคุณค่าในท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์หรือเผยแพร่ ฯลฯ แล้วพัฒนาหลักสูตรขึ้น โดยความร่วมมือของ ผู้สอน ผู้เรียน ผู้รู้ในชุมชน ผู้ปกครอง เป็นต้น

ที่มา : กรมการศึกษานอกโรงเรียน "คู่มือการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น" โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย 2543 , หน้า 11 - 12

ใบงานที่ 2 เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้

คำชี้แจง

1. นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ศึกษา ใบความรู้ที่ 2
2. กลุ่มช่วยกันทำกิจกรรมดังต่อไปนี้
 - 2.1 ในเรื่องกรณีศึกษา โรงเรียนวัดไกรนอก ครูใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนอะไร
 - 2.2 อภิปรายประโยชน์ ของการจัดกิจกรรมโดยใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ
 - 2.3 จากจุดศึกษาเรื่องกอกกล้วยโสภานักศึกษา คิดว่า สามารถสอนให้สัมพันธ์กับวิชาใดในเรื่องอะไร ให้ทดลองเขียนเป็น Mind map โดยมี วลี "กล้วยโสภาน" อยู่ตรงกลาง
3. ให้กลุ่มทดลองเขียนจุดมุ่งหมาย และสรุปกิจกรรมเป็นคู่ๆ กัน จากกรณีศึกษาโรงเรียนวัดไกรนอก ตัวอย่างเช่น

จุดมุ่งหมาย - เพื่อให้นักศึกษาเปรียบเทียบ ลักษณะมุม ชนิดต่างๆ ได้

กิจกรรม - นักเรียนสำรวจมุม จากสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในวัด เช่น โบสถ์ ศาลาการเปรียญ
4. กลุ่มยกตัวอย่าง สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากร ในชุมชนของกลุ่มที่สามารถใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้ ของนักเรียนได้ ระบุกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำและสื่อที่ใช้ลงในตารางตามตัวอย่าง

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน(บุคคล,สิ่งแวดล้อม)	กิจกรรมให้นักเรียนทำ
1. แหล่งน้ำ / ลำคลอง	1. ศึกษาประโยชน์ของแหล่งน้ำ ปัญหาที่เกิดการใช้แหล่งน้ำ และการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา ฯลฯ

ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง เรียนโดยใช้ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้กรณีศึกษาโรงเรียน “วัดไทรนอก”

เรือหางยาวสายบางกรวย-บางใหญ่ กำลังแล่นมุ่งหน้าไปตามคลองบางกอกน้อย ตลอดเส้นทางสองฟากฝั่งคลองยังคงมีภาพวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนริมน้ำ เรือขนส่งขายสินค้าทั้งสดและแห้ง ท้องร่องสวนผักผลไม้มีให้เห็นอยู่เป็นระยะๆ ทั้งวัดวาอารามที่มีอยู่ตลอดริมคลองเป็นภาพสะท้อนได้อย่างหนึ่งว่า วิถีชีวิตของคนในชุมชนแห่งนี้ยังคงผูกพันอยู่กับวัด

ราวครึ่งชั่วโมง เรือก็แล่นมาถึงวัดบางไทรนอก โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ ต. บางขุนกอง อ. บางกรวย จ.นนทบุรี

แม้โรงเรียนแห่งนี้จะมีขนาดเล็ก และถูกล้อมรอบไปด้วยคลอง วัด และไร่นา หากก็มิได้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนแต่อย่างใด ตรงกันข้ามกับสภาพแวดล้อมต่างๆ เหล่านี้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในฐานะสื่อการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

สนุกกับ “จุดศึกษา”

“สังเกตกันดูให้ดีว่ามูนนั้นมามากมานานา อันว่ามูนจากเก้ายิบองศา ... อันว่ามูนจากเก้ายิบองศา ... มูนแหลมนั้นเล็กกว่ามูนจาก กว้างกว่าเก้ายิบองศา..(ชะ) เรียกว่ามูนบ้านหนูจำ...(ชะ) มูนตรงอย่าสงการ้อยแปดสิบองศา...เอ็งเอ๋ยเอ็งเอ๋ย”

เสียงเพลงแว่วมาจากเด็กนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่ดูเหมือนว่ากำลังเดินสำรวจอะไรบางอย่างอยู่ บริเวณรอบโบสถ์ที่อยู่ไม่ห่างจากโรงเรียนนัก ถึงแม้จะอยู่ในชั่วโมงเรียน ท่าทางเด็กๆ นั้นดูกระตือรือร้น และสนุกสนาน ต่างจากภาพบรรยากาศการเรียนยามอยู่ในห้องเรียน โดยทั่วไป

ถัดไปอีกด้านหนึ่ง นักเรียนหลายกลุ่มกำลังสาละวนอยู่กับการสำรวจและนับจำนวน หรือไม่ก็กำลังวุ่นอยู่กับการบันทึกข้อมูล เหล่านี้เป็นเพียงกิจกรรมประกอบการเรียนที่นักเรียนโรงเรียนวัดไทรนอกได้เรียนจากจุดศึกษาต่างๆ ที่ทางโรงเรียนและครูผู้สอนกำหนดขึ้น โดยประยุกต์ใช้พื้นที่ภายในโรงเรียนและบริเวณโดยรอบ ไม่ว่าจะเป็นชุมชน วัดวาอาราม หรือสภาพแวดล้อมในละแวกนั้นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน

“กอกกล้วยโสกา” “ชมพุกษาสวนสวรรค์” “ไปเยี่ยมร้านขายของชำ” “สังเกตน้ำในตู้ปลา” “นั่งศาลาท่าน้ำเพลิน” “ชวนกันเดินเยี่ยมห้องเรียน” “ลงขีดเขียนกลางสนาม” ล้วนเป็นชื่อจุดศึกษาที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน

จุดศึกษาเหล่านี้ไม่เพียงช่วยทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีเท่านั้นหากเด็กได้เรียนรู้และซึมซับศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนอีกด้วย

อาจารย์ลำพอง จันทรถาวร ครูประจำชั้น ป.5 กล่าวถึงจุดศึกษา “ดูอารามวัดของไทย” ว่าในการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง “มุม” สามารถใช้ปูชนียสถานต่างๆ ภายในวัดเป็นสื่อในการเรียนการสอนได้โดยให้เด็กนักเรียนได้ออกไปสำรวจโบสถ์ ศาลาการเปรียญ หรือสิ่งปลูก

สร้างต่าง ๆ หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องมุมจากของจริง เด็ก ๆ ก็จะนำมาอภิปรายกัน ว่าพบมุมแบบใดมากที่สุด ในสิ่งปลูกสร้างของวัด

“เด็กจะเรียนรู้ว่า มุมประเภทไหนจะใช้กับสิ่งปลูกสร้างเช่นใด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงกับเรื่องอื่นๆ ได้อย่างไรบ้าง” อาจารย์ลำพองกล่าว

ส่วนจุดศึกษา “กอกล้วยสวโยสภา” จะถูกนำมาใช้เรียนในเรื่อง “การวัดและการประมาณ” ด้วยการจัดนักเรียนออกเป็นกลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มแยกย้ายไปทำการสำรวจตามกอกล้วยต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนได้กำหนดไว้ โดยครูตั้งโจทย์ให้สำรวจว่ากอกใดมีต้นกล้วยขนาดเล็กที่สุด และมีความสูงเท่าใด

กิจกรรมดังกล่าว ครูจะฝึกให้เด็กคิดตั้งแต่ก่อนที่จะเริ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยการให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและช่วยกันระดมความคิดว่าจะนำอะไรมาใช้ในการวัดขนาดของต้นกล้วยในที่สุดก็ได้ข้อเสนอมาสองประการ คือ ใช้เชือกในการวัดแล้วค่อยนำมาใช้บรรทัดมาเทียบขนาดอีกทีหนึ่งหรือหาวัสดุอะไรก็ได้ที่จะใช้ทำเป็นไม้เมตร เพื่อความสะดวกในการวัด

กระบวนการยังไม่สิ้นสุดเพียงเท่านั้น ครูจะยั่วและกระตุ้นให้เด็กคิดต่อไปว่าหากจะให้ประหยัดที่สุดควรต้องทำอย่างไร

เด็ก ๆ พากันออกความคิดให้แข็งแรงแ ในที่สุดก็ได้ข้อสรุปว่าพวกเขาใช้กระดาษหนังสือพิมพ์เก่า ๆ มาทำไม้เมตร โดยการนำม้วนตามมุมเฉียงของหน้ากระดาษที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าก็จะได้เป็นแท่งกระดาษที่มีความแข็งและความยาวเมื่อนำไปรีดให้แบนและวัดขนาดความยาวให้ได้ 1 เมตรแล้วให้ตัดส่วนที่เกินทิ้ง พร้อมทั้งทำเครื่องหมายบอกขนาดก็จะได้ไม้เมตรที่พวกเขาประดิษฐ์ขึ้นมาเองอย่างง่าย ๆ หากสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

เมื่อเด็กนักเรียนได้ลงมือสำรวจ วัดขนาด และเปรียบเทียบขนาดของต้นกล้วยเรียบร้อยแล้วก็จะนำคำตอบนั้นมาเสนอในห้องและอภิปรายกันอีกครั้งหนึ่ง

นอกจากจุดศึกษาเหล่านี้จะใช้ประโยชน์ในวิชาคณิตศาสตร์แล้ว ยังสามารถนำไปใช้บูรณาการสู่วิชาการอื่น ๆ ได้อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นวิชาภาษาไทย สปข. สสน. หรือศิลปะ ในวิชา กพอ. หรือการงานพื้นฐานอาชีพครูจะมอบหมายให้เด็กประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้จากใบทองหรือจากกาบกล้วยตากแห้ง เป็นต้น

นอกจากนี้ การเรียนในระบบกลุ่มเป็นจุดหนึ่งที่โรงเรียนวัดบางไกรนอกเน้นเป็นพิเศษ ในการฝึกให้เด็กมีการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทั้งในด้านสติปัญญา และอุปนิสัยใจคอ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ในการปรับตัว ช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนที่อ่อนกว่า ถ้อยที่ถ้อยอาศัยในการทำงานและอยู่ร่วมกัน

ในการทำงานกลุ่มครูจะแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มละประมาณ 5 – 6 คน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายระดมสมองในประเด็นที่ครูตั้งโจทย์ไว้เพื่อฝึกการคิด วิเคราะห์และการแสดงออก ดังนั้นจึงพบว่าเด็กนักเรียนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าพูด กล้าแสดงออกมากกว่าเด็กนักเรียนในระดับเดียวกันทั่วไป

ใช้ได้จริงในชีวิตจริง

การประยุกต์ใช้สภาพแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเขา ที่สำคัญเป็นความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงทำให้เด็กรู้สึกสนุก ไม่เบื่อหน่ายการเรียน เกิดความสนใจใฝ่รู้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการทำโครงการต่าง ๆ เนื่องจากเห็นว่าความรู้ที่ได้นั้นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ให้แก่ตนเองและชุมชนได้

“ลายเสื่อน้ำมันปูพื้น” คือ หนึ่งในโครงการวิชาคณิตศาสตร์ที่นักเรียนของโรงเรียนวัดบางไกรนอกคิดทำขึ้นเพื่อสำรวจดูว่าชาวบ้านในชุมชนนิยมใช้เสื่อน้ำมันที่มีลวดลายใดมากที่สุด โดยอาศัยการสืบค้นข้อมูลด้วยการทำแบบสำรวจในเชิงสถิติ

แรงจูงใจในการคิดทำโครงการดังกล่าว เริ่มจากการที่เด็กสังเกตเห็นว่าชุมชนที่ตนอาศัยอยู่เป็นชุมชนริมน้ำที่พอกกลางคือก็จะมียุงชุกชุม และบ้านเรือนส่วนใหญ่มักถูกสร้างด้วยไม้ จึงทำให้แต่ละบ้านจะปูพื้นเพื่อปิดร่องและรอยต่อของไม้กระดานพื้นบ้านด้วยเสื่อน้ำมัน เพื่อมิให้ยุงบินลอดเข้ามา

ในการสำรวจเด็ก ๆ จะใช้วิธีเดินเคาะประตูบ้านเพื่อสอบถาม สังเกต และเก็บข้อมูลของลวดลายเสื่อน้ำมันที่ชาวชุมชนนิยมใช้มากที่สุด จากนั้นก็นำข้อมูลที่ได้มาออกแบบลวดลายขึ้นใหม่ 3 แบบนี้ ออกไปสำรวจความคิดเห็นของชาวบ้านในชุมชนอีกครั้งหนึ่งเพื่อหาลวดลายที่ได้รับความนิยมสูงสุด

แม้ว่าโครงการชิ้นนี้จะมีได้ยิ่งใหญ่หรือสร้างผลสะท้อนให้แก่วิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำแต่นับเป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของเด็ก นอกจากนี้การศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของผู้เรียนยังอาจจะนำมาซึ่งการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องต่อไปในภายภาคหน้าได้

สำหรับโครงการ “ลายเสื่อน้ำมันปูพื้น” นี้ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดโครงการคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา ของสมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทยประจำปีการศึกษา 2542

เรียนอย่างมีความสุข

หลายปีมาแล้วที่ เด็กชายไกรฤกษ์ พิงสารหรือโบ๊ทนักเรียนชั้น ป.6 โรงเรียนวัดบางไกรนอกรู้สึกได้ว่าโรงเรียนของเขามีอะไรที่แตกต่างไปจากเดิม ครูของเขาไม่เอาแต่ยืนตะโกนปาว ๆ อยู่หน้าห้อง และเขากับเพื่อน ๆ ไม่ต้องถูกกักขังอยู่แต่ในห้องเรียนสี่เหลี่ยมตลอดทั้งวันเหมือนก่อนหน้านั้น

โบ๊ทและเพื่อน ๆ มีความชื่นชอบกับการเรียนในรูปแบบใหม่มาก เพราะเขาได้มีโอกาสออกไปเรียนรู้นอกห้องได้เห็นอะไรที่แปลกตา ไม่จำเจเหมือนตอนอยู่ในห้องเรียนแถมยังได้เรียนจากของจริง

“มุมแหลมและรูปสามเหลี่ยมจะถูกใช้ในการสร้างโบสถ์มากที่สุดครับ”

โบ๊ทกล่าวถึง

ความรู้ที่เขาได้สำรวจมาจากวัดที่อยู่ใกล้กับโรงเรียนด้วยความมั่นใจ

ในบางครั้งหากเนื้อหาที่เรียนเกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น ๆ ครูก็จะพาเด็กไปในที่ต่าง ๆ บางทีก็เป็นร้านค้าหรือไม่กี่เข้าไปในสวนเพื่อไปศึกษาจากของจริง ซึ่งชาวบ้านในละแวกนั้นก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเพราะเห็นความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นจากการที่ลูกหลานของพวกเขาได้เรียนหนังสือในรูปแบบนี้

“เราเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียน และจะต้องเป็นการเรียนอย่างมีความสุข” อาจารย์ลำพองกล่าวถึงจุดยืนของโรงเรียนที่เธอเป็นด้วยตัวต้งตัวดีในการริเริ่มขึ้นเมื่อหลายปีก่อน

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเช่นนี้ เริ่มจากที่ครูกลุ่มหนึ่งสังเกตเห็นร่วมกันว่า นักเรียนไม่ค่อยมีความสุขกับการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ ที่เคยทำกันมาจึงช่วยกันระดมความคิดว่าจะมีการเรียนการสอนรูปแบบใดที่จะทำให้เด็กเรียนอย่างมีความสุขได้

สิ่งแรกที่โรงเรียนเริ่มลองทำ คือ การจัดทำสื่อการสอนที่จะเอื้อให้เด็กนักเรียนได้มีโอกาสมือปฏิบัติจริง เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่เป็นสื่อที่ประดิษฐ์ขึ้นมาเองจากวัสดุเหลือใช้ที่เน้นความประหยัด

หลังจากที่มีการใช้สื่อการเรียนการสอนเฉพาะในห้องเรียนอยู่ระยะหนึ่ง ทางโรงเรียนเริ่มมองเห็นว่าสภาพแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนน่าจะใช้เป็นสื่อช่วยเรื่องการเรียนการสอนได้ จึงขยายไปสู่การใช้สื่อจากภายนอกห้องเรียนหรือเรียนนอกสถานที่มากขึ้น ซึ่งปรากฏว่าได้ผลดีเกินคาด เด็กนักเรียนมีความเพลิดเพลินและมีความสุขกับการได้เรียนรู้จากการสัมผัสของจริงจากสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติและสภาพแวดล้อมรอบตัว ที่สำคัญสภาพแวดล้อมที่อยู่นอกห้องเรียนเหล่านี้สามารถบูรณาการเชื่อมโยงไปสู่การเรียนการสอนได้แทบทุกกลุ่มวิชา

“ที่สำคัญ คือ เด็กนักเรียนมีความสุขขึ้น และผลการเรียนก็ดีขึ้นได้อย่างชัดเจน” อาจารย์ลำพองกล่าวถึงสิ่งสำคัญที่ทำให้เธอและเพื่อนครูในโรงเรียนกล้าลุกขึ้นฉีกกรอบการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ อย่างที่เคยทำกันมา

ที่มา : สานปฏิรูป ประจำเดือนธันวาคม 2542 หน้า 24 – 27

ใบงานที่ 3 เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

คำชี้แจง

1. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน เลือกประธานเลขาและตั้งชื่อกลุ่ม
2. กลุ่มศึกษาเอกสารบทที่ 3 เรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น" หน้า 55 – 78 แล้วร่วมอภิปรายกลุ่มในประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 กลุ่มคิดว่าบุคลากรในหรือองค์กรใดบ้างในโรงเรียนและท้องถิ่นที่ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.2 การพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นทำได้กี่ลักษณะ อะไรบ้างทำไมจึงจัดแบ่งเช่นนั้น
 - 2.3 หลักสูตรแกนกลางกับหลักสูตรท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
 - 2.4 ครูควรมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้อย่างไรบ้าง
 - 2.5 กลุ่มคิดว่าปัญหา/ความต้องการใดบ้างที่โรงเรียนสามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการได้ โดยการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และปัญหาความต้องการใดบ้างที่โรงเรียนไม่สามารถจัดทำหลักสูตรได้ เพราะเหตุใด
 - 2.6 กลุ่มเขียนแผนภูมิสรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ระดับโรงเรียนและระดับชั้นเรียน

ให้แต่ละกลุ่มทำงานชิ้นนี้นอกเวลาเรียนในห้องและแต่ละกลุ่มให้นำข้อสรุปที่ได้จากการทำงานกลุ่ม ข้อ 2.1 – 2.6 มารายงานหน้าชั้นแบบอภิปรายกลุ่ม

ใบงานที่ 4 เรื่อง การวิเคราะห์ปัญหาท้องถิ่น

คำชี้แจง ให้กลุ่มช่วยกันอภิปรายในประเด็น

1. จากการศึกษาใบความรู้ที่ 4 เรื่อง การแก้ปัญหาของชุมชน กรณีศึกษา เรื่อง แม่หญิงแห่งวังตาล ในฐานะที่ท่านเป็นหัวหน้าสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านวังตาล ท่านจะช่วยคนในหมู่บ้านได้อย่างไร และควรติดต่อกับหน่วยงานใดบ้างในการช่วยเหลือ
2. ให้ท่านวิเคราะห์ปัญหาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สภาพปัญหา	2. สาเหตุของปัญหา	3. ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่	4. สามารถแก้ปัญหาโดยการศึกษา (การสอน)	5. สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน

3. ให้กลุ่มศึกษาปัญหาในชุมชนมา 1 เรื่อง ให้วิเคราะห์ปัญหาตามหัวข้อในข้อ 2 แล้วนำข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตรตามแนวตัวอย่างการพัฒนาหลักสูตรสมัยหิน เรื่อง "การจับปลาด้วยสวิง"

ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง การแก้ปัญหาของชุมชน กรณีศึกษา แม่หญิงแห่งวังตาล

ตำบลท่าวังตาลอยู่ในอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ มีแม่น้ำปิงไหลผ่านช่วยเหลือเลี้ยงชีวิตชาวท่าวังตาล และตำบลใกล้เคียงตลอดมา ชาวบ้านปลูกผักและยาสูบมานาน แต่เมื่อมีการนำเอาเมล็ดพันธุ์ผักและยาสูบพันธุ์ต่างประเทศที่ให้ผลผลิตสูงมาปลูก ชาวบ้านก็ต้องใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงเพิ่มสูงขึ้นไปด้วย

“พอผักมันงาม แมลงมันก็มา เราก็ต้องใช้ยาเพิ่มขึ้น แต่พอนานเข้าแมลงดื้อยา เราก็ต้องซื้อยาที่แรงกว่าเดิมฉีดไปฉีดมา แมลงไม่ตายแต่พวกเราจะตาย” เสียงชาวบ้านท่าวังตาลบ่น

หลังจากที่พวกผู้ชายในหมู่บ้านพากันชูปชิต และทยอยกันเข้าโรงพยาบาลกันทีละคนสองคน พวกชาวบ้านก็พากันคิดหาทางที่จะช่วยสามีของพวกเขา ชาวบ้านอยู่ใกล้เชียงใหม่เพียง 30 กิโลเมตร ดินน้ำก็อุดมสมบูรณ์ ผักท่าวังตาลจึงมีชื่อเสียงมากครั้งจะปลูกแล้วใช้สมุนไพรกำจัดแมลงก็คงทำไม่ทันขายเพราะสมุนไพรจำกัดแมลงมีขึ้นตอนทำยาก จึงพากันลองทำผักกางมุ้งดู ซึ่งส่วนใหญ่จะปลูกแต่ผู้หญิงเพราะพวกผู้ชายเขารำคาญว่ามันช้า

พวกผู้หญิงรวมตัวกันเชิญเกษตรอำเภามาช่วยฝึกอบรม ช่วยหาอุปกรณ์ แล้วโครงการผักกางมุ้งก็สำเร็จ ถือได้ว่าโครงการผักกางมุ้งเป็น “โรงเพาะชำทางความคิด” เมื่อเกิดความสำเร็จทำให้ผู้หญิงกล้าแสดงออกในการวางแผนการผลิต และเริ่มมีสิทธิมีเสียงในเรื่องการจัดสรรน้ำในกลุ่มเหมือนฝ่าย

ผักกางมุ้งเป็นตัวผ่านเชื่อมต่อกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีอยู่ในระดับตำบลท่าวังตาลเกิดกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งพัฒนาเชื่อมโยงกัน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ โดยสมาชิกกลุ่มผักได้รวมตัวกันระดมเงินออมแล้วมีการปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมเป็นทุนหมุนเวียนรวมตัวกันช่วยเหลือคนตกงานให้เข้ามาร่วมกิจกรรมการปลูกผัก รวมตัวกันแก้ไขปัญหาสุขภาพกับกลุ่ม อสม. กลุ่มกองทุนยา เป็นต้น

นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มผักกางมุ้งยังได้ร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ว่าในอนาคตข้างหน้าเขาต้องการที่จะตั้งเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาประยุกต์ใช้กับอาชีพ เช่น การปลูกผักพื้นบ้าน การฟื้นฟูอาหารพื้นเมือง และการถนอมอาหารแบบดั้งเดิม การแปรรูปอาหารเพื่อขาย เป็นต้น เหล่านี้นับเป็นความคิดความคิดและวิสัยทัศน์ที่จะช่วยให้ประชาคมชาวท่าวังตาล โดยเฉพาะสตรีมีบทบาทสำคัญ ไม่เพียงแต่จะช่วยสามีและครอบครัวให้พ้นจากอันตรายของสารเคมีเท่านั้น แต่ยังสามารถคิดค้นและสร้างสรรค์ประชาคมรากหญ้าอีกแบบหนึ่งด้วย

จาก เบญจมาศ ศิริภัทร “ประชาคมรากหญ้า” หน้า 46 – 50

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม

คำชี้แจง สมาชิกกลุ่มพิจารณาการทำงานกลุ่มแล้วประเมินลงในตารางแต่ละรายงาน

รายการประเมิน	ดีมาก (3)	ดี (2)	ปรับปรุง (1)
1. ความสนใจและตั้งใจในการทำงาน			
2. ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในกลุ่ม			
3. ความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม			
4. การแสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน			
5. รักษาเวลาและปฏิบัติตามข้อตกลง			
รวมคะแนน			

ผลการประเมิน

ระดับ	() ดีมาก	คะแนน	13 – 15
ระดับ	() ดี	คะแนน	9 – 12
ระดับ	() ปรับปรุง	คะแนน	5 – 8

ข้อเสนอแนะของผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม..... โปรแกรมวิชา.....

ที่	ชื่อ - สกุล	ความถูกต้องชัดเจน			เข้าใจง่าย			สอดคล้องกับวัตถุประสงค์			แสดงความคิดสร้างสรรค์			ดึงดูดความสนใจ			มีคุณค่า			รวมคะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				

เกณฑ์การประเมิน

3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	ปานกลาง
1	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

สิ่งที่กลุ่มทำได้ดี

1.
2.
3.
4.
5.
6.

สิ่งที่กลุ่มจะต้องปรับปรุง

1.
2.
3.
4.
5.

2. แนวการนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนในเรื่องความรู้และวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

หน่วยที่ 4 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลลัพธ์การเรียนรู้ ในเรื่อง ความมีจิตสาธารณะของครูดี ครูเก่ง หน่วยที่ 4 หลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ด้านทักษะการคิด ผู้เรียน.....
 - 1.1 แสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ
 - 1.2 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย
 - 1.3 มีส่วนร่วมคิดสร้างสรรค์งานกลุ่ม
 - 1.4 ได้พัฒนาจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 - 1.5 ได้คิดวิเคราะห์สร้างสรรค์จินตนาการที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง
2. ด้านทักษะการถ่ายโยง ผู้เรียน.....
 - 2.1 สามารถรวบรวมข้อมูลได้
 - 2.2 สามารถรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
 - 2.3 ร่วมปรึกษาและวางแผนกับเพื่อนในกลุ่ม
 - 2.4 แนะนำวิธีทำงานและช่วยเหลือเพื่อนได้
 - 2.5 สามารถมองเห็นสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม
 - 2.6 สามารถอธิบายสิ่งที่เรียนรู้ให้ผู้อื่นฟังได้
3. ด้านทักษะการปฏิบัติ ผู้เรียน.....
 - 3.1 ปฏิบัติตามบทบาทและภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 3.2 ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
 - 3.3 มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานจนสำเร็จ
 - 3.4 ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ
 - 3.5 เป็นผู้ลงมือทำกิจกรรม
 - 3.6 ร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม
4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้เรียน.....
 - 4.1 มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 4.2 มีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น
 - 4.3 ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 4.4 มีความพอใจและความสุขในกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7

ชุดวิชาครูเรียนรู้หลักสูตร หน่วยที่ 4 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรื่อง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เวลา 6 คาบ

จำนวน 300 นาที

ผลลัพธ์การเรียนรู้

มีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ประสิทธิภาพหลัก กรอบแนวคิด เจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 - 2559 และความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลลัพธ์การเรียนรู้ย่อย

ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรจากกรณีศึกษา ผู้เรียนสามารถ

1. สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้
2. อธิบายสาระสำคัญและความเหมาะสมของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้
3. อธิบายประสิทธิภาพหลัก กรอบแนวคิด เจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2545 - 2559 ได้
4. วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของสาระสำคัญที่ศึกษากับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้

สาระการเรียนรู้

1. สาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 1 - หมวดที่ 1
2. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย
3. สาระสำคัญของแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ในเรื่อง
 - 3.1 ประสิทธิภาพหลักและกรอบแนวคิด
 - 3.2 เจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ
 - 3.3 วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ประสบการณ์การเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนทราบเป้าหมายของการเรียน และชี้แจงวิธีเรียนให้ทราบแล้วทำแบบทดสอบก่อนเรียน	- แผนการเรียนรู้ - แบบทดสอบก่อนเรียน
2. แบ่งกลุ่มผู้เรียน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และทำกิจกรรมศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค Jig Saw ตามใบงานที่ 1	- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 1 – หมวดที่ 4 - ใบงานที่ 1
3. แบ่งกลุ่มผู้เรียน 4 กลุ่มเหมือนเดิม ให้ทำกิจกรรมศึกษามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี จากเอกสารแล้วทำกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยวตามใบงานที่ 2	- มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี - ใบงานที่ 2
4. กลุ่มเดิมศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่อง แผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) แล้วทำกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยวตามใบงานที่ 3"	- ใบความรู้ที่ 1 เรื่องแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559)

การวัดผลและประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือ
1. สังเกตความถูกต้องของสาระและความร่วมมือในการอภิปราย	แบบสังเกตพฤติกรรมการอภิปรายกลุ่ม
2. ตรวจสอบความถูกต้อง ตรงประเด็น และครบถ้วนของสาระที่ตอบคำถามแบบอัตนัย	เกณฑ์การตรวจผลงาน
3. ตรวจสอบความถูกต้องของการตอบคำถามแบบปรนัย	เกณฑ์การตรวจผลงาน
4. การเปรียบเทียบผลคะแนนของแต่ละกลุ่ม	แบบจัดอันดับคะแนน

ชิ้นงานของผู้เรียน

1. ผลงานการอภิปรายและการตอบคำถามของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ

2. รายงานผลการคิดเพิ่มเติมตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานในเรื่องมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

3. รายงานผลการอธิบาย ความหมายของคำสำคัญ (Key Word) ในแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559)

ใบงานที่ 1 การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคแบบ Jig Saw
เรื่อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

คำชี้แจง

1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ถ้าสมาชิกมีมาก แบ่งเป็น 2 ห้อง เป็นห้อง A และห้อง B ซึ่งแต่ละห้องจะมีสมาชิก 4 กลุ่ม ห้อง A และห้อง B ปฏิบัติกิจกรรมเหมือนกัน
2. เป็นการแบ่งครั้งแรกทุกกลุ่มให้ชื่อว่า Home Group
3. Home Group แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับคือ
 - 3.1 ตั้งชื่อกลุ่ม
 - 3.2 จัดสมาชิกให้มีหมายเลขประจำตัว 1 2 3 4 ตามลำดับ
4. สมาชิกแต่ละคนแยกไปรวมกลุ่มกับสมาชิกหมายเลขเดียวกันของกลุ่ม Home Group อื่นๆ
5. กลุ่มที่รวมเด็กใหม่ ให้ชื่อว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ปฏิบัติกิจกรรมศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนี้
 - 5.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 1 ศึกษาสาระในหมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมาย และหลักการ
 - 5.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 2 ศึกษาสาระในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา
 - 5.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 ศึกษาสาระในหมวด 3 ระบบการศึกษา
 - 5.4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 4 ศึกษาสาระในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา
6. สมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนบันทึกข้อมูลจากการทำกิจกรรม และเมื่อทำกิจกรรมในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเสร็จแล้ว ให้กลับไปปฏิบัติกิจกรรมใน Home Group ของตนต่อไป

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 1

ศึกษาพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หน้า 1 – 4 แล้วช่วยกันตอบคำถาม ต่อไปนี้

1. กลุ่มช่วยกัน นิยม ความหมาย ของ “การศึกษา” “การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาตลอดชีวิต”
2. “มาตรฐานการศึกษา” หมายความว่าอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร
3. ให้เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของการประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก
4. ครูกับอาจารย์ ทำหน้าที่เหมือนกันและต่างกันอย่างไร
5. บุคลากรทางการศึกษาคือใคร ทำหน้าที่อะไร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 2

ศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 - 14 แล้วช่วยกันตอบคำถามต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษามีเป้าหมายที่จะพัฒนาคนไทยในเรื่องใดบ้าง
2. หลักในการศึกษากล่าวไว้อย่างไร
3. การจัดการศึกษา “ต้องให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน กลุ่มเข้าใจอย่างไร”
4. ใครบ้างที่มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3

ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 – 21 แล้วช่วยกันหาคำตอบต่อไปนี้

1. ให้เปรียบเทียบแนวจัดการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
2. กลุ่มเข้าใจเรื่องการศึกษาภาคบังคับว่าอย่างไร
3. กลุ่มเข้าใจเรื่อง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่าต่างกันอย่างไร
4. การเทียบโอนผลการเรียนรู้คืออะไร

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 4

ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 – 30 แล้ว

กลุ่มช่วยกันหาคำตอบต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับผู้เรียนอย่างไร
2. เนื้อหา ความรู้ใดบ้าง ที่กำหนดให้เรียน
3. การจัดกระบวนการเรียนรู้ ดำเนินการอย่างไร
4. การเรียนรู้ตลอดชีวิตคืออะไร มีวิธีการส่งเสริมอย่างไร
5. มาตรา 29 ได้ให้ความสำคัญของท้องถิ่นไว้อย่างไร

กลุ่มบ้าน “Home Group”

เมื่อสมาชิกกลับจาก Expert Group มาสู่ Home Group ของตนให้ปฏิบัติดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนอธิบาย หรือสอนในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้มา ให้แก่คนอื่นตามลำดับหมายเลข 1 – 4
2. ให้สมาชิกกลุ่มทำแบบทดสอบ 15 ข้อ แล้วบันทึกคะแนน ในตารางที่กำหนด

ชื่อกลุ่มสมาชิก	คะแนน ของแต่ละกลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย ของกลุ่ม	คะแนนเฉลี่ยของ กลุ่มคิดเป็นร้อยละ
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

- การวิจารณ์**
- สมาชิกได้คะแนนมาก/น้อย เพราะเหตุใด ข้อใดที่ส่วนใหญ่ทำผิด/ทำถูก
 - ผลสำเร็จของตนเอง และของกลุ่มอยู่ในระดับใด พอใจ หรือไม่ จะทำอย่างไร จึงจะพัฒนา ให้ดียิ่งขึ้น
 - สมาชิกคนใด ในกลุ่มได้คะแนนน้อย/มาก เพราะเหตุใด
 - สมาชิกคนใดที่ได้คะแนนมากจะช่วยเหลือผู้ที่ได้คะแนนน้อยได้อย่างไร
 - กลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ต่อกลุ่มใหญ่

แบบทดสอบ

เรื่อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1. การศึกษาขั้นพื้นฐานหมายถึง ----- ช่องว่างคือข้อใด

- ก. การศึกษาระดับประถมศึกษา
- ข. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา
- ค. การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา
- ง. การศึกษาระดับอุดมศึกษา

2. “มาตรฐานการศึกษา” หมายถึงข้อใด

- ก. การประเมินผล
- ข. การติดตามตรวจสอบ
- ค. การประกันคุณภาพ
- ง. คุณภาพที่พึงประสงค์

3. “ผู้สนับสนุนทางการศึกษา” ตาม พรบ. การศึกษา มีชื่อเรียกว่าอะไร

- ก. ครู
- ข. ผู้สอน
- ค. บุคลากรทางการศึกษา
- ง. ผู้บริหารทางการศึกษา

4. บุคคลในข้อใดที่ไม่เข้าข่าย ในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

- ก. คนพิการ
- ข. คนด้อยโอกาส
- ค. คนในชุมชน
- ง. คนทุพพลภาพ

5. ข้อใดไม่ใช่ ระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ก. การศึกษาผสมผสาน
- ข. การศึกษาในระบบ
- ค. การศึกษานอกระบบ
- ง. การศึกษาตามอัธยาศัย

6. “การศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม”
ได้แก่ข้อใด (เลือกคำตอบ ก-ง ในข้อ 5)
7. “การศึกษาที่เน้นการศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือ
แหล่งความรู้อื่น ๆ “ ได้แก่ข้อใด (เลือกคำตอบ ก-ง ในข้อ 5)
8. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึง มีคุณภาพไม่เก็บค่าใช้จ่าย ไม่น้อย
กว่า ---- ปี ช่องว่างคือข้อใด
- ก. 9
ข. 10
ค. 11
ง. 12
9. การศึกษาบังคับมีกี่ปี
- ก. 9
ข. 10
ค. 11
ง. 12
10. ในมาตราที่ 23 เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบใด
- ก. บูรณาการ
ข. อภิปราย
ค. โครงงาน
ง. สาลิต
11. ความรู้และทักษะใด ที่ไม่ได้เน้นในแนวการจัดการศึกษา
- ก. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ข. คณิตศาสตร์
ค. สังคมศึกษา
ง. การประกอบอาชีพ
12. “มาตรฐานการศึกษา” หมายถึงข้อใด
- ก. การประเมินผลงาน
ข. คุณภาพที่พึงประสงค์
ค. การติดตามตรวจสอบ
ง. การประกันคุณภาพภายใน

13. ข้อใดไม่ใช่ แนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ในมาตรา 24

- ก. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- ข. ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ
- ค. เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
- ง. ได้ช่วยวางแผนและชี้แนะ แนวทางการเรียนรู้

14. ข้อใดเป็นแนวทางการจัดหลักสูตรแกนกลาง

- ก. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของชาติ
- ข. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ค. ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- ง. ส่งเสริมการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้

15. ข้อใดเป็นหน้าที่สำคัญ ของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
(เลือกคำตอบในข้อ 14)

ใบงานที่ 2

เรื่อง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม ด้วยการออกเสียง ปิง ปัง โป่ง ป้าง ตามลำดับ คนที่ออกเสียงเหมือนกันอยู่กลุ่มเดียวกัน กลุ่มละ 4 คน ถ้านักศึกษามีมากแบ่งเป็น 2 ห้อง เป็น ปิง 1 ปิง 2 จนถึง ป้าง 1 ป้าง 2 แล้วทำกิจกรรมต่อไปนี้
 - 1.1 กลุ่มปิง ศึกษามาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1-6
 - 1.2 กลุ่มปัง ศึกษามาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 7-12
 - 1.3 กลุ่มโป่ง ศึกษามาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานที่ 1-6
 - 1.4 กลุ่มป้าง ศึกษามาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานที่ 1-9
2. เมื่อกลุ่มศึกษาแล้วให้สรุปสาระสำคัญของแต่ละกลุ่มมาตรฐาน
3. กลุ่มช่วยกันคิด ตัวบ่งชี้เพิ่ม ในมาตรฐานที่เห็นว่าควรเพิ่มเติม และกลุ่มให้เหตุผลด้วยว่า ตัวบ่งชี้ที่เพิ่มคืออะไร สอดคล้องกับมาตรฐานอย่างไร เช่น มาตรฐานผู้เรียน "ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์" ควรกำหนดตัวบ่งชี้ "ความกตัญญู กตเวทิตา" เพิ่ม เพราะเด็กยุคใหม่มีปัญหารักตนเอง ไม่ค่อยรักและกตัญญูต่อพ่อแม่ เป็นต้น และกลุ่มแบ่งปันกันนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ ถ้ากลุ่มใหญ่ เห็นด้วยจะได้คะแนน 1 คะแนน
4. สมาชิกทุกคนศึกษามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกมาตรา แล้วทำแบบทดสอบ แลกเปลี่ยนกันตรวจคำตอบระหว่างกลุ่ม แล้วสรุปคะแนนในแบบฟอร์ม การสรุปคะแนนของแบบทดสอบมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

แบบทดสอบ

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

คำชี้แจง ให้พิจารณาคำถามต่อไปนี้ ถ้าถูกให้กาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความ และถ้าเห็นว่าผิด ให้กาเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อความ

- 1. มาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ได้กำหนดตัวบ่งชี้ข้อหนึ่งคือ "ความกตัญญูกตเวทิตา"
- 2. "ความเชื่อเพื่อ" ไม่ใช่คุณธรรมที่บ่งชี้ไว้ในมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม ฯลฯ
- 3. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ระดับ คุณภาพ ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4. "การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์" ไม่จัดอยู่ในมาตรฐาน การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย
- 5. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านเป้าหมายด้านกิจกรรม/กระบวนการ และด้านปัจจัย
- 6. "การรู้กาลเทศะ" เป็นตัวบ่งชี้ในมาตรฐานด้าน "การรู้จักตนเองพึงพาตนเองได้ และมีบุคลิกภาพที่ดี"
- 7. "มาตรฐานด้าน "การมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีตัวบ่งชี้ข้อหนึ่งคือ "ผู้เรียนต้องมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม"
- 8. "มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นตัวบ่งชี้ของมาตรฐาน" การมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
- 9. "ปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา "จัดเป็นมาตรฐานด้านหนึ่งของมาตรฐานด้านกระบวนการ
- 10. การรู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และข้อดีข้อด้อยของตนเอง ถือเป็นเป้าหมายสูงสุด ในการรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้และมีบุคลิกภาพที่ดี
- 11. มาตรฐานด้านกระบวนการที่สำคัญมากที่สุดคือ ครูและสถานศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม
- 12. การนิเทศติดตามประเมินผลงานเป็นงานคนละส่วนไม่สัมพันธ์กับเป้าหมายของงานนั้น
- 13. งานการจัดการป้องกันสิ่งเสพติด อาชญากรรม และอบายมุขเป็นหน้าที่ของตำรวจ ไม่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน
- 14. การประเมินผลพัฒนาของผู้เรียน ต้องเน้นการประเมินผลทางด้านพุทธิพิสัย

..... 15. หัวใจของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ที่ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนค้นพบองค์

ความรู้ด้วยตนเอง

..... 16. มาตรฐานทางด้านปัจจัย จะกล่าวเฉพาะถึงผู้บริหาร และครู

..... 17. คุณธรรมด้าน“ความมีเมตตากรุณา” เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งของผู้บริหารที่มีคุณธรรม
จริยธรรม

..... 18. มาตรฐานด้านปัจจัยได้กำหนดไว้ว่า นอกจากผู้บริหารจะมีภาวะผู้นำแล้ว บางครั้งจะ
ต้องมีภาวะผู้ตามที่ดีด้วย

..... 19. “ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรของครู” จะเป็นตัวบ่งชี้ของมาตรฐาน ครูมี
วิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม

..... 20. ชุมชน และผู้ปกครอง ไม่มีหน้าที่ในการจัดการพัฒนาการศึกษา ของโรงเรียน

สรุปคะแนน
แบบทดสอบ มาตรฐานชั้นพื้นฐาน 12 ปี

คำชี้แจง กลุ่มทำแบบทดสอบ ถูกผิด 20 ข้อ แล้วบันทึกคะแนน ในตารางที่กำหนด

ชื่อ - สกุล สมาชิก	คะแนนของแต่ละคน (เต็ม 20)	คะแนนเฉลี่ยของ กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

- การวิเคราะห์** - สมาชิกได้คะแนนมาก/ น้อย เพราะเหตุใด
- ผลสำเร็จของตนเอง และของกลุ่มอยู่ในระดับใด พอใจ หรือไม่พอใจ
 - ทำอย่างไรจึงจะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
 - ตรวจสอบแบบกัลยาณมิตรว่าสมาชิกได้คะแนนน้อย/มาก เพราะเหตุใด
 - กลุ่มจะช่วยให้คนได้คะแนนน้อยให้พัฒนาได้อย่างไร
 - กลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ต่อกกลุ่มใหญ่

ใบงานที่ 3

เรื่อง แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559)

คำชี้แจง

1. แบ่งสมาชิกกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม เป็นกลุ่มเดิมตามที่ได้แบ่งในใบงานที่ 1,2 ศึกษาใบความรู้ที่ 1
2. กลุ่มสรุปที่มาและเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 - 2559
3. แต่ละกลุ่มอธิบายความหมายของคำสำคัญ (Key Word) ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ดังต่อไปนี้
 - 3.1 "เศรษฐกิจพอเพียง"
 - 3.2 "ชีวิต ดี เก่ง และมีความสุข"
 - 3.3 "สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้"
 - 3.4 "สังคมแห่งสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน"
 - 3.5 "การพัฒนาอย่างรอบด้านและสมดุล"
4. งานในข้อ 2 และ 3 ช่วยกันทำในกลุ่มแต่ให้บันทึกลงในสมุดส่วนตัวของสมาชิกทุกคน
5. สมาชิกกลุ่มทุกคน ทำแบบทดสอบ 13 ข้อ แล้วบันทึกคะแนนในแบบฟอร์มสรุปคะแนน แบบทดสอบ แผนการศึกษาแห่งชาติ

หมายเหตุ ใบงานที่ 3 ให้ทำเป็นการบ้านของกลุ่ม แล้วนำมารายงานผลการวิเคราะห์ต่อกลุ่มใหญ่

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 - 2559

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 33 บัญญัติให้มีการจัดทำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "แผนการศึกษาแห่งชาติที่เน้น การนำสาระสำคัญดังกล่าวไปไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ระยะที่ 9 รวมทั้งพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ประมวลกันเข้ามา กำหนด เป็นแผนปฏิรูปหลักด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ หรือแผนการศึกษาชาติ เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม

แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นแผนยุทธศาสตร์ ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 - 2559) ที่มีความสำคัญเพราะเป็นกรอบแนวทางของการนำหลักการไปสู่การปฏิบัติของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและมีความสอดคล้องกันต่อเนื่องกันทั้งประเทศ และที่สำคัญยิ่ง คือ แผนการศึกษาแห่งชาติได้นำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ มาเป็นปรัชญาพื้นฐาน ในการกำหนดแผนบูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวมที่คน เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนมีคุณภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม และมุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง

ปรัชญาหลักและกรอบแนวคิด

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชดำรัสไว้ในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ มาเป็นปรัชญาพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการด้านต่าง ๆ ของแผน ที่จะดำเนินการต่อไป

ปรัชญา "เศรษฐกิจพอเพียง" ยึดทางสายกลางที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุล พอดีรู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย เพื่อมุ่งให้ เกิด "การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย"

ปรัชญาตามแนวพระราชบัญญัติยังมุ่งเน้นให้เกิดบูรณาการแบบองค์รวมที่ยึด "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการพัฒนาอย่างมี "คุณภาพ" ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

เมือง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนไทยในสังคมมีความสุขถ้วนหน้า ทั้งตนเอง และก้าวหน้าโลก โดย
ยังรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีค่านิยมร่วมต่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด เจตคติ
และกระบวนการการทำงานให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารและการจัดการประเทศที่มุ่งประ
สิทธิภาพ คุณภาพ รู้เท่าทัน และก้าวหน้าโลก สามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่า
และเหมาะสม มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี และมีความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ควบคู่ไปกับ
คุณธรรม และความซื่อสัตย์ สุจริต

เจตนารมณ์ของแผน

เจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินี้ จึงมุ่ง (1) พัฒนาชีวิตให้เป็น "มนุษย์ที่สมบูรณ์
ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต
สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข" และ (2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้ม
แข็ง และมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และ
สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

ชีวิตที่ ดี เก่ง และมีความสุข เป็นวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทย คนดี คือ คนที่ดำเนิน
ชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิต
ใจ และพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่
ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รักประเทศ รักชาติ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย
เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น
อย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านในด้านหนึ่ง
หรือรอบด้าน หรือความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ
ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์
ทันโลก ทันเทคโนโลยี สามารถใช้สติและปัญญาในการเผชิญและพิชิตปัญหา พัฒนาตนเองได้
เต็มตามศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง
จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็น
ทาสของอบายมุข ได้ทำในสิ่งที่ตนสนใจตามความต้องการ สามารถเรียนรู้ให้รู้ความจริง บรรลุ
ความดี ความงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วม
กับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

สังคมคุณภาพ มุ่งมั่นที่จะสร้างและพัฒนาให้คนไทยทุกคนมีโอกาส มีความเสมอภาค และสามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ เพื่อเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข เป็นสังคมที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจเข้มแข็งและแข่งขันได้ และมีเสถียรภาพ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการพัฒนาอย่างสมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ได้อย่างเหมาะสม รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล มีชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน และเกื้อกูล สังคมคุณภาพต้องเป็นสังคมซึ่งส่งเสริม "ธรรมรัฐ" และ "สังคมประชาธิปไตย" ซึ่งทุกคนสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีระบบการเมืองการปกครองที่เปิดกว้าง โปร่งใส และอำนวยให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมทางการเมือง และกิจกรรมสาธารณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและชุมชนท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง

สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ จะสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้ก้าวทันกับโลกยุคข้อมูลข่าวสารและวิทยาการสมัยใหม่ มีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ให้ทุกองค์กรและทุกส่วนในสังคมมีความใฝ่รู้ และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ มุ่งให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ยิ่งขึ้นต่อไป

สังคมแห่งความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมซึ่งมุ่งฟื้นฟู สืบสาน และธำรงไว้ซึ่งคุณค่า เอกลักษณ์ ศิลปะ และวัฒนธรรมของไทย ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลและพึ่งพากันไว้ให้มั่นคง รักษาไว้ซึ่งสถาบันครอบครัว มีการพัฒนาเครือข่ายชุมชนให้เข้มแข็ง สร้างจิตสำนึกแห่งความเป็นไทยให้มากยิ่งขึ้น มีเจตคติ และค่านิยมของสังคมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นแกนหลักของสังคม และให้ความสำคัญกับการดูแลผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และคนยากจน คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความยุติธรรม และความเสมอภาคทั่วหน้ากัน

วัตถุประสงค์ของแผน

เพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ วัตถุประสงค์ของแผน จึงมุ่งมั่นพัฒนาคนและสังคมไทยโดยรวม ดังนี้

พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยมุ่งหมายให้ทุกคนได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มความสามารถและ

โอกาสในการเรียนรู้ด้วยการจัดการศึกษาทุกระดับและประเภท ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษา

นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยอาศัยการเรียนรู้จากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างไกล ครอบคลุมสถานการณ์ของสังคมไทยและสังคมโลก เพื่อให้การศึกษาเป็นยุทธศาสตร์จัดความยากจนและยุทธศาสตร์ทางปัญญา เพื่อพัฒนาคนได้อย่างเต็มศักยภาพตลอดชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นสังคมคุณภาพ

เร่งปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ด้วยการปฏิรูปปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรให้มีสาระสอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ และการแข่งขันในสังคมโลก ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่นให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเรียนในสิ่งที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดสามารถแสวงหาความรู้ และฝึกการปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง รู้จักคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยส่งเสริมและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำ สนับสนุน อำนวยความสะดวก มีการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งมีการประเมินผลการศึกษาเพื่อยกระดับ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สามารถสร้างคนที่มีพร้อมด้วยความรู้ คุณธรรม

เร่งปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบบวิถีชีวิตไทยที่ดีงาม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนไทยให้ถึงพร้อมด้วยภูมิรู้และภูมิธรรม ทั้งที่เป็นการเรียนรู้ในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางศาสนา ทั้งพระภิกษุ นักบวช และผู้นำทางศาสนา ให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ มีความสามารถในการถ่ายทอดศาสนธรรม และศีลธรรมแก่ผู้เรียนและศาสนิกชนอย่างแท้จริง รวมทั้งเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้คนไทยสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสมานฉันท์ เชื้ออาทรซึ่งกันและกัน และกลมเกลียวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และยั่งยืน

เร่งพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มสมรรถภาพการแข่งขันในระดับนานาชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาที่เน้นการวางรากฐานกระบวนการเรียนรู้แบบวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ได้รับการฝึกฝนและพัฒนาเฉพาะทางอย่างเต็มตามศักยภาพตั้งแต่เยาว์วัยและต่อเนื่องตลอดไป สนับสนุนและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และบุคลากรที่ทำงานด้านวิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยี รวมทั้งพัฒนาผู้ที่จะเป็นนักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และสามารถทำงานวิจัยและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความรู้และการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีคุณภาพ เป็นเครือข่ายให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง สร้างและพัฒนาเทคโนโลยีอันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รวมไปถึงการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศ โดยพึ่งพาต่างประเทศให้น้อยที่สุด

สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของคน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ของคนและสังคมไทย รวมทั้งเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับฐานความรู้ของประเทศ เพื่อการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศรวมถึงตลอดถึงการสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้แก่การเรียนรู้ เพื่อให้เหมาะสมกับการเป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้โดยผสมผสานกับภูมิปัญญาที่อยู่อุดม อันจะทำให้เกิดความรู้ การเรียนรู้ และนวัตกรรมของภาคเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ จะเน้นการส่งเสริมและสร้างสรรค์ทางสังคม วัฒนธรรม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมบนฐานของศาสนา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น/ไทย เพื่อดำรงไว้ซึ่งสังคมคุณธรรมและคุณค่าที่พึงงามเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน ให้เป็นภูมิคุ้มกันประชาชนไทยและสังคมไทยให้พ้นจากผลกระทบเชิงลบจากความเปลี่ยนแปลงและการรุกร้า ครอบงำของศิลปะ วัฒนธรรมต่างชาติ รวมทั้งการส่งเสริมเพื่อธำรงไว้ซึ่งคุณธรรมที่เป็นหลักยึดประจำใจในการช่วยเหลือ เกื้อกูล พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อให้ประชาชนไทยหลอมรวมนำไปสู่ความเป็นสังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน

ที่มา : แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (2515 – 2559) 2545 หน้า 3 - 8

แบบทดสอบแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559)

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดเป็นปรัชญาของแผนการศึกษาชาติ

- ก. เศรษฐกิจแบบพอเพียง
- ข. เศรษฐกิจแบบองค์รวม
- ค. เศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง
- ง. เศรษฐกิจแบบเหลือกินเหลือใช้

2. ปรัชญาในข้อ 1 พัฒนามาจากแนวคิดใด ของบุคคลพระองค์ใดหรือท่านใด

- ก. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- ข. นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร
- ค. นักการศึกษาของต่างประเทศ
- ง. นักการศึกษาของประเทศไทย

3. แผนการศึกษาแห่งชาติได้เปลี่ยนชื่อจากข้อใด

- ก. แผนการศึกษาศาสนา และศิลปะ
- ข. แผนการศึกษาศิลปะ และวัฒนธรรม
- ค. แผนการศึกษาวัฒนธรรม และศาสนา
- ง. แผนการศึกษาศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

4. แผนใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ

- ก. แผนนโยบายของรัฐบาล
- ข. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- ค. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมระยะที่ 8
- ง. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

5. ข้อใดเป็นการสรุปความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ

- ก. เป็นแผนกลางในการบูรณาการเชื่อมโยงกับแผนอื่น ๆ
- ข. เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปี
- ค. เป็นกรอบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ง. เป็นแผนนโยบายของรัฐบาลทางด้านการศึกษาของประเทศ

6. “ชีวิตที่ดี” หมายถึงข้อใดมากที่สุด

ก. มีความคิดสร้างสรรค์

ข. มีระเบียบวินัย ประหยัด

ค. มีความสามารถด้านศิลปะ

ง. มีความภูมิใจในความเป็นไทย

7. “ชีวิตที่มีความสุข” คือข้อใด (เลือกคำตอบ ก – ง ในข้อ 6)

8. ข้อใดไม่ได้หมายถึง “ชีวิตที่เก่ง”

ก. มีความเสียสละ

ข. มีภาวะผู้นำ

ค. รู้จักตนเอง

ง. ทันโลกทันเหตุการณ์

9. ข้อใดเป็นจุดเน้นของ “สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้”

ก. ทุกคนเชื่อเพื่อเกื้อกูลกัน

ข. ทุกคนเรียนรู้ตลอดชีวิต

ค. ทุกคนพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ

ง. ทุกคนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

10. ข้อใดเป็น “สังคมแห่งความสมานฉันท์” (เลือกคำตอบ ก-ง ในข้อ 9)

11. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติเร่งพัฒนาคนในด้านใดเป็นพิเศษ

ก. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ข. วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ

ค. วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

ง. วิทยาศาสตร์และคอมพิวเตอร์

12. เป้าหมายของการศึกษามุ่งพัฒนาในข้อใด

ก. คน

ข. เศรษฐกิจ

ค. สังคมชนบท

ง. ประเทศชาติ

13. “คุณภาพ” หมายถึงการพัฒนาในข้อใด

ก. เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ข. สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม

ค. ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

ง. เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม

สรุปคะแนน

แบบทดสอบ แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2545 - 2559

คำชี้แจง

1. ให้สมาชิกกลุ่มทุกคนทำแบบทดสอบแผนการศึกษาชาติ
2. ให้กลุ่มช่วยกันบันทึกคะแนนในตารางที่กำหนด

ชื่อสกุลสมาชิก	คะแนนของแต่ละคน (เต็ม 13)	คะแนนเฉลี่ย ของกลุ่ม	คะแนนเฉลี่ยของ กลุ่มคิดเป็นร้อยละ
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

- การวิเคราะห์ - สมาชิกได้คะแนนมาก/น้อย เพราะเหตุใด
- ข้อใดที่ส่วนใหญ่ทำถูก/ทำผิด เพราะเหตุใด
 - ผลสำเร็จของตนเองและของกลุ่มเป็นที่พอใจหรือไม่ ทำอย่างไรจึงจะช่วยคนที่ได้คะแนนน้อย
 - กลุ่มรายงานผลการวิเคราะห์ต่อกลุ่มใหญ่

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8

ชุดวิชาครูเรียนรู้หลักสูตร

หน่วยที่ 4 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรื่อง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544

เวลา 6 คาบ

จำนวน 300 นาที

ผลลัพธ์การเรียนรู้

มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นการจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาศักยภาพ

ผลลัพธ์การเรียนรู้ย่อย

ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ผู้เรียนสามารถ

1. วิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร จากหลักสูตรฉบับปรับปรุง 2533 เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้
2. อธิบายสาระสำคัญของหลักการ จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้
3. สรุปแนวการจัดหลักสูตร การจัดเวลาเรียน และการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้
4. อธิบายสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามโปรแกรมวิชาเอกของตนได้
5. วิเคราะห์แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้
6. สรุป แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของครูได้

สาระการเรียนรู้ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่อง

1. ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร
2. หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง
3. การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนรู้
4. การวัดและประเมินผล เกณฑ์การผ่านช่วงชั้น การจบ
5. การพัฒนาศักยภาพครู

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ประสบการณ์การเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
1. ทบทวนเรื่องความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร โดยตั้งประเด็นอภิปรายที่กล่าวว่า "หลักสูตรมีลักษณะ เป็น Dynamic" ทำไมหลักสูตรต้องเคลื่อนไหว ปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอะไรในวงการศึกษา ฯลฯ เพื่อให้ได้คำตอบในเรื่องเหตุผล / ความจำเป็นของการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544	ประเด็นคำถามเรื่อง ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และนำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ อย่างมีเป้าหมาย นักศึกษาหาแบบทดสอบก่อนเรียน	- แผนการเรียนรู้ที่ 6 - แบบทดสอบก่อนเรียน
3. แบ่งกลุ่มนักศึกษา กลุ่มละ 5 คน ร่วมกันเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา ตามใบงานที่ 1	- ใบงานที่ 1 - เอกสารความรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หน้า 11)
4. กลุ่มเดิมศึกษาและปฏิบัติตามใบงานที่ 2 เรื่อง หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง	- ใบงานที่ 2 - เอกสารความรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่อง หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง
5. กลุ่มเดิมศึกษาและปฏิบัติตามใบงานที่ 3 เรื่องการจัดหลักสูตร	- ใบงานที่ 3 - เอกสารเล่มเดียวกัน หน้า 20 - 34
6. กลุ่มเดิมศึกษาและปฏิบัติตามใบงานที่ 4 เรื่องการจัดการเรียนรู้	- ใบงานที่ 4 - เอกสารเล่มเดียวกัน หน้า 34 - 42
7. ครูตั้งคำถามให้นักศึกษาสรุปความรู้และแนวคิดในประเด็นสำคัญตามจุดมุ่งหมาย นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนและเปรียบเทียบ คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน	- ประเด็นคำถามตามจุดมุ่งหมาย

การวัดผลและประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือ
1. สังเกตความถูกต้องของสาระและความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
2. ตรวจสอบความถูกต้อง ตรงประเด็น และครบถ้วนของสาระที่ตอบคำถามแบบอัตนัย	เกณฑ์การตรวจผลงาน
3. การเปรียบเทียบของคะแนน ก่อน - หลังเรียน	ความถูกต้องของคำตอบ

ชิ้นงานของผู้เรียน

1. รายงานการศึกษาค้นคว้าเรื่องความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามใบงานที่ 1
2. ผลงานการสรุปความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจากคำสำคัญ (Key Words)
3. รายงานการจัดทำหลักสูตรแต่ละช่วงชั้นในรูปแบบขอคำถาม - คำตอบ

ใบงานที่ 1

เรื่อง ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบของการสอนแบบแก้ปัญหา ดังนี้

1. แบ่งกลุ่มนักศึกษากลุ่มละ 5 คน
2. กลุ่มช่วยกันทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาที่ว่า "ทำไมต้องเปลี่ยนหลักสูตรจากหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544"
3. กลุ่มช่วยกันตั้งสมมติฐาน คาดคะเนถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรตามประเด็นในข้อ 2 ตามข้อมูลพื้นฐานในเรื่อง
 - 3.1 จุดอ่อนของหลักสูตรเดิม
 - 3.2 ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ
 - 3.3 ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
 - 3.4 ความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - 3.5 ความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม
4. กลุ่มช่วยกันรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 หน้า 11 เพื่อใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องของสมมติฐาน
5. กลุ่มตรวจสอบสมมติฐาน หากตั้งสมมติฐานถูกต้องได้ข้อละ 1 คะแนน
6. กลุ่มสรุปผล ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ในรูปของ Mind Map ส่วนบุคคล

ใบงานที่ 2

เรื่อง หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. ให้กลุ่มสรุปความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากคำสำคัญ (Key Words) ที่กำหนดให้
2. เมื่อสรุปแล้วให้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อความจากเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. กลุ่มนำเสนอผลงานโดยการสุ่มตัวอย่างต่อกลุ่มใหญ่

กิจกรรมสรุปความจากคำสำคัญที่กำหนด

1. ให้สรุปลักษณะของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจากคำสำคัญต่อไปนี้
 แกนกลาง ยึดหยุ่น มาตรฐานการเรียนรู้ 12 ปี มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม
 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น พัฒนาคุณภาพชีวิต ไทย พลเมืองดี ประกอบอาชีพ
 ศึกษาต่อ สถานศึกษา ปัญหาชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณสมบัติอันพึงประสงค์
 ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ
2. ให้สรุปหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจากคำสำคัญต่อไปนี้
 - 2.1 เอกภาพ ไทย คู่ สากล
 - 2.2 ปวงชน เสมอภาค สังคม ร่วม
 - 2.3 ผู้เรียน ตลอดชีวิต ธรรมชาติ ศักยภาพ
 - 2.4 ยึดหยุ่น สาระ เวลา การจัดการเรียนรู้
 - 2.5 ทุกรูปแบบ เทียบโอน ประสบการณ์
3. ให้สรุปจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจากคำสำคัญต่อไปนี้
 - 3.1 คุณค่าตนเอง ปฏิบัติตน ศาสนา
 - 3.2 คิดสร้างสรรค์ รักการค้นคว้า
 - 3.3 ความรู้สากล
 - 3.4 ทักษะ คณิต วิทยาศาสตร์ การคิด ชีวิต
 - 3.5 ออกกำลังกาย
 - 3.6 ผลิต มากกว่า บริโภค
 - 3.7 ประวัติศาสตร์ ภูมิใจ พลเมืองดี วิถีไทย ประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์
 - 3.8 อนุรักษ์ ภูมิปัญญาไทย สิ่งแวดล้อม
 - 3.9 รักประเทศ ท้องถิ่น ประโยชน์ สังคม
4. ให้สรุป โครงสร้าง จากคำสำคัญต่อไปนี้
 ระดับช่วงชั้น สาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน
 มาตรฐานการเรียนรู้ เวลาเรียน สาระการเรียนรู้

ใบงานที่ 3

เรื่อง การจัดหลักสูตร

คำชี้แจง

1. กลุ่มเดิมศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน้า 20 – 24 แล้วทำกิจกรรมดังนี้
 - 1.1 ให้เปรียบเทียบแนวการจัดหลักสูตรในแต่ละช่วงชั้น
 - 1.2 ให้เปรียบเทียบแนวการจัดเวลาเรียนในแต่ละช่วงชั้น
 - 1.3 ให้สรุปสาระและมาตรฐานเน้นตามวิชาเอกของนักศึกษา
2. กลุ่มนำเสนอรายงานแบบถาม - ตอบ

ใบงานที่ 4

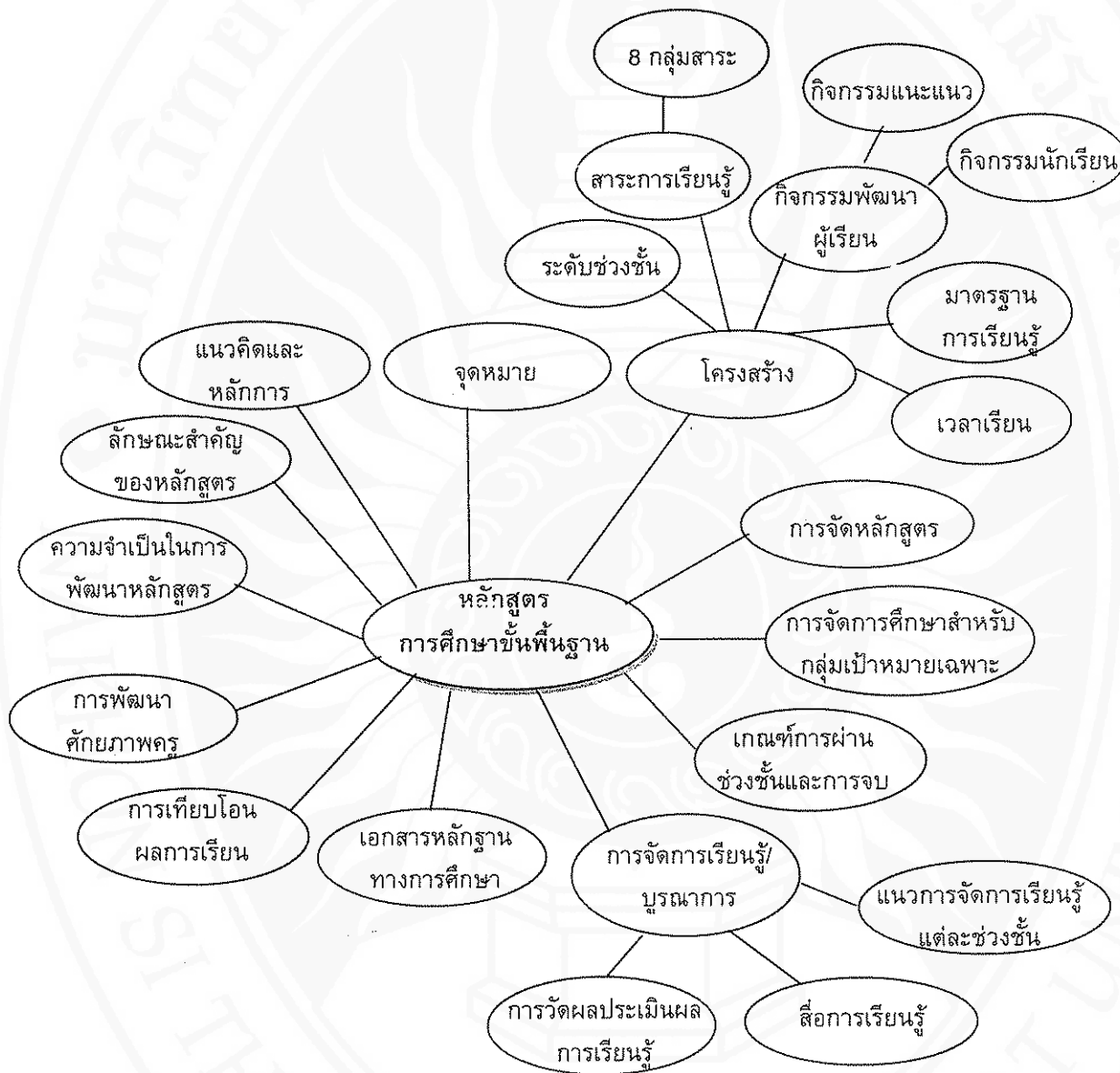
เรื่อง การจัดการเรียนรู้

คำชี้แจง

1. กลุ่มเดิมศึกษาเอกสารเดิม หน้า 34 – 42 แล้วทำกิจกรรมดังนี้
 - 1.1 สรุปลักษณะการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2 เปรียบเทียบการสอนแบบบูรณาการทั้ง 4 รูปแบบ ในรูปของ Mind Map
 - 1.3 เปรียบเทียบแนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น
 - 1.4 สรุปลักษณะการจัดการเรียนรู้
 - 1.5 สรุปลักษณะการจบการศึกษาภาคบังคับ และการจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.6 สรุปลักษณะในการเทียบโอนผลการเรียนรู้
 - 1.7 ควรพัฒนาศักยภาพครูในเรื่องใดบ้าง และให้ใครมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพครู
2. กลุ่มนำเสนอในรูปของการเขียนรายงาน
3. จาก Mind Map หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กลุ่มเพิ่มเติมรายละเอียดให้มีความสมบูรณ์

Mind Map หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม

คำชี้แจง สมาชิกกลุ่มพิจารณาการทำงานกลุ่มแล้วประเมินลงในตารางแต่ละรายการ

รายการประเมิน	ดีมาก (3)	ดี (2)	ปรับปรุง (1)
1. ความสนใจและตั้งใจในการทำงาน			
2. ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในกลุ่ม			
3. ความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม			
4. การแสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน			
5. รักษาเวลาและปฏิบัติตามข้อตกลง			
รวมคะแนน			

ผลการประเมิน

ระดับ	() ดีมาก	คะแนน	13 – 15
ระดับ	() ดี	คะแนน	9 – 12
ระดับ	() ปรับปรุง	คะแนน	5 - 8

ข้อเสนอแนะของผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม..... โปรแกรมวิชา.....

ที่	ชื่อ - สกุล	ความถูกต้อง ชัดเจน			เข้าใจง่าย			สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์			แสดงความ คิดสร้างสรรค์			ดึงดูดความ สนใจ			มีคุณค่า			รวม คะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1																				
2																				
3																				
4																				
5																				
6																				

เกณฑ์การประเมิน

3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	ปานกลาง
1	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

สิ่งที่กลุ่มทำได้

1.
2.
3.
4.
5.
6.

สิ่งที่กลุ่มจะต้องปรับปรุง

1.
2.
3.
4.
5.

แบบประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองตามจุดประสงค์การเรียนรู้

1. สรุปสาระความรู้ และแนวคิดที่ได้

2. แนวการนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนในเรื่องความรู้และวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน